OMLADINSKA KNJIGA

J. JACQUIN i A. FABRE

MALI BRODOLOMCI SA »TITANICA«

ZABAVNA BIBLIOTEKA

KNJIGA 423. CIJENA Din 20'—

14202

Stranac saopći djeci, da su stigla u Labrador . . .

ZABAVNA BIBLIOTEKA
UREDJUJE DR. **NIKOLA ANDRIĆ**
KOLO XXXV. KNJIGA 423.

MALI BRODOLOMCI SA »TITANICA«

DJEČJI DOŽIVLJAJI

FRANCUSKI NAPISALI

J. JACQUIN i A. FABRE

(OMLADINSKA KNJIGA)

ZAGREB 1928.
NAKLADA ZAKLADE TISKARE NARODNIH NOVINA

LES PETITS NAUFRAGÉS DU „TITANIC“

I. — Propast morskoga orijaša

Hallo, poručniče! Pred nama je jedan ledeni brijeg.

— Zar samo jedan, Taneru! Ne treba mu obraćati mnogo pažnje, prijatelju!

— Ali, ovaj je golem!

— Neka! Poškakljat ćemo ga usput po nosu.

— Samo da on nama ne razbije gubicu, poručniče.

— No, to bih htio vidjeti.

— Pa događali su se već i takvi slučajevi.

— Dobro, Taneru, gledajte ga vi samo i dalje. Mene to više ne zanima.

Taner ućuta, ovako grubo prekinut, i upravi pogled ispred lađe, koja je brzo plovila u vedroj noći.

Ovaj se razgovor vodio u nedjelju, 14. aprila godine 1912., oko 11 sati noći na lađi »Titanic« (čitaj Täjtenik) od White Star Line (Pruga Bijele Zvijezde) između stražara na jarbolu Tanera i poručnika Murdocka (čitaj Merdek), drugog časnika, koji je tada upravljao lađom. »Titanic« se nalazio na putu u New-York na 41°16′ sjeverne širine i 60°14′ zapadne dužine. Lađa je već nekoliko dana susretala ledene sante.

Te se godine led počeo ranije topiti, pa se vrlo mnogo santa spuštalo od Grönlanda i Hudsonova zaliva, uzduž Labradora pa sve do niže New-Foundlanda, dovodeći tako u opasnost plovidbu po ovim krajevima.

Ali je »Titanic« prezirao tu opasnost, i nije ni na časak promijenio svoga smjera ni smanjio brzine, koja je dosizala i do 24 uzla, t. j. oko 44 km na sat.

Radilo se naime o tom, da se privede u život najbolja pomorska veza na svijetu. Pa kad je tako, nije ga onda pruga »White Star Line« gradila tako golemog, niti mu je dala strojeve ogromne snage valjda zato, da sad mijenja smjer puta i da se uklanja ledu, koji se već topi.

Sjetivši se svega toga, poručnik Murdock samo slegne ramenima...

Nije prošlo ni deset minuta, a brod se potrese od užasnog udarca. Prestravljeni je poručnik ugledao veliki ledeni brijeg, koji se uzdizao s lijeve strane broda, upravo pored ograde. »Titanic« je bio smrtno ranjen i zaustavljen.

* * *

Kad je »Titanic« prije pet dana, 10. aprila, pošavši oko podne iz Southamptona (Sautemptn) na svoje prvo putovanje, pred veče pristajao u Cherbourgu (Šerbur), oteo se gomili, koja je bila okupljena na obali, krik udivljenja.

Velike lađe ne mogu ući u luku. One čekaju vani, a laki im brodići dovoze putnike sa željezničke stanice. Stanovnici su Cherbourga navikli na takve pojave, koje se ponavljaju po nekoliko puta u mjesecu, ali se ipak svaki put na inače pustim obalama okupi po nekoliko stotina dokonjaka. Njima se katkada pridruži, ako nema rada, i bučna gomila radnika iz arsenala.

Dolazak »Titanica« bio je međutim naročiti događaj. Agenti »White Star Line« nisu žalili truda, da u tančine obavijeste javnost o opremi ovoga pravoga grada na vodi, koji je mogao primiti više od tri hiljade ljudi. Zato nitko nije htio propustiti priliku, da makar i iz daleka pogleda ovoga mastodonta od 288 m dužine i 66.000 tona zapremine. Pričalo se, da je cijena nekih odjeljenja, koja su bila uređena

nečuveno raskošno i savršeno udobno, bila 22.000 franaka za jedno putovanje.

U vezi s time govorkalo se po gradu i da je jedno od tih odjeljenja iznajmio neki putnik, koji će se ukrcati u Cherbourgu.

Mašta je živo radila, a bogme i jezici, dok se »Titanic« iza mola kupao u svijetlu, koje se odražavalo u vodi, pa je izgledalo, da lađa pliva u moru plamena. Njegove skladne i veličanstvene oblike ocrtavali su u jasnim linijama redovi osvijetljenih okanaca i gornjih paluba.

Doista, nitko od onih 300 putnika, koji su se ovdje ukrcali u brod, nije ni sanjao, da će ovako putovati, pa ni ono lice, koje je uzelo kabinu prvoga razreda i o kom se toliko pričalo. A to je bila jedna gospođa.

Gospođa, o kojoj se to pričalo, bila je vrlo bogata. Stanovala je u lijepom kraju kod Tourlaville, oko dvije milje od Cherbourga. Tu je nedaleko od mora sagradila u obliku staroga dvorca vilu, koja je bila ljepša od svih ostalih u okolici.

Često je dolazila u Cherbourg u raskošnom autu sa crncem šoferom. Dobričine trgovci izvaljivali su oči od čuda, kad bi, pored sve jednostavnosti u odijelu, svagda vrlo elegantna »gospođa iz Tourlaville« unišla kome u dućan, da štogod kupi.

Obično su s njom bila i njena djeca, djevojčica od sedam i dječak od deset godina.

Sitna i plava djevojčica, velikih, blagih, plavih očiju, bila je živa suprotnost svom bratu, koji je bio neobično razvijen za svoje godine. Po njegovom snažnom i zdravom izgledu vidjelo se, da mnogo boravi na čistom zraku i da se bavi sportom, koji je za njegove godine.

Bilo je vrlo zanimljivo promatrati, kako se dječak prema svojoj sestri vlada otmeno i lijepo u ulozi starijeg brata i muškarca. Ona je njegovu uslužnost primala na dražestan način kao kakva mala princeza.

Zamislite uz njih i uz crnog šofera još dugačkog lakaja, koji se drži ozbiljno kao rimski imperator, i englesku guvernantu sa pletenicama riđe kose i zlatnim naočalima, pa ćete odmah razumjeti, zašto su građani Cherbourga zapažali svaki dolazak ovih novih tourlavillskih stanovnika.

Ta u Normandiji su ljudi jednako radoznali kao i posvuda.

Zanimalo ih je i tko je ta gospođa, pa su doznali, da se zove Vinet (Vinê), da djevojčici Luluti tepaju imenom »Lulu« i da je dječaku ime Lucien. Međutim, to njima još nije bilo dovoljno, pa su uskoro kroz neka vješta njuškala saznali ostalo.

* * *

Gospođa je Vinet bila udovica. Muž joj je umro prije nekoliko godina. Ostavio joj je veliko bogatstvo, što ga je stekao trgujući krznima. U Quebecu u Kanadi su imali veliku krznarsku radnju, kojom je upravljao jedan odani poslovođa.

S ovim je bilo njihovoj radoznalosti zadovoljeno. Zato se nitko nije začudio, kad se nekoliko dana pred polazak »Titanica« saznalo, da gospođa Vinet ide na put u Kanadu, sigurno zato, da lično nadgleda radnju.

Ali je to bilo tek djelomično istina.

Poslovođa one radnje u Quebecu bio je umro. To se dogodilo u najnezgodnije vrijeme, baš uoči kanadskog ljeta, koje se počinje u junu, kad nastaje radna sezona. Tada naime silaze lovci sa sjevera na jug u Quebec i prodaju svoju lovinu, krzna.

Trgovina, koju je osnovao muž gospođe Vinet, nije u tom času smjela biti bez poslovođe.

Mlada udovica nije htjela pismeno tražiti novog poslovođu. To bi bilo odviše nepouzdano, jer se na taj način ne bi mogla uvjeriti o njegovoj vrijednosti.

Osim toga imala je ona još jedan razlog, da ide u Kanadu. Muž joj je često pričao o svom starijem bratu Franji, koji je kao i on pošao iz njihovog rodnog kraja Normandije, da potraži sreću u Americi. Njen je muž bio od prirode okretan i sposoban, pa je malo pomalo osnovao najprije malu radnju, koja se kasnije razvila u jednu od najvećih u Quebecu. Franjo je međutim bio prilično lijen i rastrošan, a htio je i da se olako obogati. Nije mogao da odoli želji za zlatom, pa je krenuo u ledenu Aljašku u potragu za kakvom bajoslovnom zlatnom žicom, koja bi ga odjednom učinilo milijunarom.

Prolazile su godine, a o njemu se nije ništa čulo. Bit će da mu sreća nije bila sklona. Zacijelo je već i umro. Umrli su i stari roditelji na domu, i tako je loza skoro ugasla. To je gospođi Vinet potvrdio i notar u Bayeux-u, koji je već dugo zastupao porodicu.

Ona je također bila siroče. Da slučajno umre, dok su još djeca mala, Luluta i Lucien (Lüsjen) bi ostali sami na svijetu. Doduše, njihovo im je bogatstvo osiguravalo budućnost, ali tko zna, ne će li najednom odnekud naići onaj brat, za koga se drži, da je mrtav, pa zatražiti, da mu se povjeri skrbništvo nad djecom i tako možda rasuti njihovu imovinu?

Ova joj je pomisao bila nepodnosiva. Htjela se uvjeriti, da je ta mogućnost isključena, pa je i zbog toga krenula u Kanadu. U gradove silaze lovci, koji krstare cijelim sjeverom, sve do Aljaške, pa će joj biti moguće ispitati ih ili im povjeriti, da istraže, je li doista Franjo Vinet svoju grešnu dušu predao Bogu.

To su bili razlozi, s kojih se ona odlučila na put.

Luluta i Lucien bili su dosta odrasli, da je prate. Uostalom, kakva im je opasnost mogla prijetiti, kad prelaze Atlantik u ponosnom »Titanicu«, koji se prvi put kretao na put baš tada, kad je i ona imala namjeru da pođe onamo.

Nemoguće je iskazati radost djece, kad su saznali tu novost.

* * *

Na brodu im je, dakako, u početku bilo malo neobično, ali je taj osjećaj brzo minuo.

Kad bi s palube sišli u blagovaonicu, u salone ili u svoju kabinu, činilo im se, kao da se nalaze u kakvom raskošnom hotelu u kom gradu na obali Sredozemnog mora. Tamo su češće putovali sa svojom mamom, koja je tražila, gdje bi utažila svoju bol za mužem, prije nego se stalno nastanila u Tourlaville.

Ubrzo ih je privukla prostrana paluba. Tamo ih je sve zanimalo: mornari u službi, časnici na zapovjedničkom mostu, debeli dimnjaci, iz kojih su se izvijali vrtlozi dima. Zapovjednik broda, kapetan Smith, bio je vrlo ljubezan gospodin. On im je odgovarao na svako pitanje, a katkada im je pričao i o onom, što je mislio, da bi ih moglo zanimati. Tako je jednog dana odveo Lulutu i Luciena u ćeliju bežičnog telegrafa, koja se nalazila visoko gore, između dvaju debelih dimnjaka. Telegrafist je imao preko glave ocjelni kolut, koji mu je držao na ušima aparate za primanje kao telefonske slušalice. Desnu je ruku držao na malenoj poluzi, koja je tupo otkucavala, kad ju je pokretao i tako se razgovarao s drugom lađom, koja je bila možda i više od 120 milja daleko.

Kapetan Smith objasni Lucienu ovo zagonetno čudo:

»Moj mali prijatelju, ako bacite kamen u vodu, nastat će oko mjesta, gdje je kamen pao, kružni valovi, koji se udaljuju od središta sve na šire. E, tako je i ovo. Kad na ovom aparatu primaknete dva bakrena šiljka jedan drugom, frcne iskra, pa nastane jednaki pojav. Električni se val širi po zraku, kao što se šire oni krugovi na vodi, a tamo u daljini prima te valove jedan aparat, koji je sličan ovom«.

Još mu je objasnio, da ona žica na katarci služi za odašiljanje valova, a negdje u daljini prima valove druga katarka. Tako se pojedina vijest prenosi brzinom od 300 km u sekundi.

Lucien se čudio svemu tome. U njemu se probudilo zanimanje i radoznalost, pa se zamislio.

— Kapetane, — reče telegrafist u taj čas, — »Touraine« nam javlja, da ćemo uskoro naići na ledene sante...

— Zahvalite im, gospodine Phillipse.

— Jesam već, kapetane.

— Onda dobro. Ledenih bregova se ne bojimo.

Pa, kad je njegov zapovjednik izrekao ove riječi, koje su se za čas pročule, kako da zahtijevamo od poručnika Murdocka, da pokaže i malo straha za lađu, kad mu je tri dana kasnije stražar sa jarbola javio, da se pred »Titanicom« nalazi ogroman ledeni brijeg.

* * *

Da vidimo, kako je bilo na ponosnom brodu, kad je zaustavljen na svom putu.

Sat na brodu odbio je upravo 11 sati 30 minuta. Noć je bila vedra i mrazna. »Titanic« je plovio s punom brzinom kao mračni orijaš. Na njemu je svijetlilo samo još nekoliko svjetiljaka, jer su putnici ponajviše već bili sišli u svoje kabine i zaspali.

Veče je prošlo vrlo zabavno. Otkad su zaplovili u blizinu ledenih bregova, temperatura je jako pala, pa su šetališta na palubama, budući odviše izložena hladnoći, ostala poslije večere prazna. Jedan se dio putnika sklonio u Café parisien, najljepšu kavanu od svih dvadeset, koliko ih je bilo na raskošno uređenom »Titanicu«. Gospođe i par gospode zatvoriše se u veliki salon, gdje je odmah par diletanata priredilo koncert.

Društvo je bilo izvanredno elegantno. Gospođe su bile u večernjim haljinama, gospoda neki u smokingu, neki u fraku. Na prstima, u ušima i o vratu gospođa blistali su dragulji i sjajni nakiti.

Usred ove raskoši, pogdješto odveć šarene, pobuđivala je opću pažnju otmena jednostavnost

gospođe Vinet. Isto je tako bilo, kad je ona sjela za piano i s neuporedivom lakoćom odigrala nekoliko Schumannovih melodija.

Kad su htjeli čestitati lijepoj pijanistici, primijetilo se, da je ona već izmakla.

Izvršivši svoju društvenu dužnost, gospođa se Vinet požuri k svojoj djeci, koju je za vrijeme svoje odsutnosti povjerila pažnji jedne brodske sobarice.

Luluta i Lucien su već tvrdo spavali. Gospođa Vinet zastade, da ih se nagleda.

Nije joj se nekako dalo spavati. Razmišljala je o djeci i sjetila se svrhe svoga putovanja. Vrijeme je prolazilo, a ona nije ni mislila, da se rasprema za noć.

Gore se Café parisien već ispraznio, a i veliki je salon opustio i utonuo u mrak.

Samo je još nekolicina vatrenih kartaša sjedilo oko dva-tri stolića u dvorani za pušenje.

U taj čas se dogodio strašni sukob »Titanica« s onim istim ledenim brijegom, kojemu se poručnik Murdock onako samosvijesno podrugao.

U početku je vladalo zaprepaštenje i grobna tišina, dok se gvozdeni orijaš tresao od vrha do dna.

A onda se začulo, kako u njegovoj nutrini muklo bruje sve jači glasovi. Na palubu navali bujica poluodjevenih ljudi, pitajući, šta je. Ubrzo zavlada neiskazan nered. Kao ludi jurili su putnici na sve strane, obuzeti samo tom mišlju, da izmaknu smrti. Oni opet, koji su ostali prisebni, bacili su se prema čamcima za spasavanje, kod kojih je nastala očajna borba za mjesta. Čuli su se krikovi užasa, bijesne kletve, očajne i bolne jadikovke onih, kojima je nagla nesreća oduzela snagu i koji nisu znali ništa drugo do plakati.

Kad se dogodio sudar, gospodja je Vinet samo povikala: »Lulu! Lucien!«

Srećom je ona bila obučena. Ah, kako joj je sad bilo drago, što je pošla na večernju zabavu, na

koju u prvi mah, nije mislila poći. Sad je imala samo da se brine za djecu.

O, kako su mila dječica spavala! Od Lulute, koja je bila okrenuta k stijeni kabine, vidjelo se samo nekoliko vitica njene lijepe, plave kose. A i Lucien je potpuno iščezavao pod pokrivačem na svom uskom krevetu.

— Hajde! Ustajte! — vikala je gospođa Vinet, idući od jednoga do drugog i drmajući ih jako.

Prvi se probudio Lucien.

— Zar je već svanulo, mama? — pitao je on gledajući pospano.

— Nije još, mili moj, nego idemo da vidimo polarno svijetlo.

— Ah! Tako! — poviče dječak radosno i počne se brzo oblačiti.

Za Lulutu nije trebalo toliko objašnjenja... A bilo bi i sasvim suvišno, jer je ona tako duboko spavala, da ju je mati obukla, a da se ona nije ni probudila.

Gospođa Vinet prebaci preko svoje večernje haljine krzneni ogrtač, koji je maločas bila skinula, uzme ručnu torbicu s papirima i novcem, te digne u naručje Lulutu, koja je još uvijek spavala i poče se brzo penjati na palubu.

Žureći se, da vidi polarno svijetlo, Lucien je brzo grabio pred njom. Jako se razljutio, kad je vidio, da su stube prepune ljudi, koji nisu mogli dosta brzo odmicati...

Kad su gospođa Vinet, s Lulutom u naramku, i Lucien, koji je išao pred njom, izišli na palubu, bili su ondje na okupu već svi putnici. Bilo se već stišalo prvo zaprepaštenje.

Kapetan Smith, koji još nije bio legao, preuzeo je odmah zapovjedništvo broda iz ruku zbunjenoga poručnika Murdocka.

Najviše mu je bilo stalo do toga, da zapriječi paniku.

— Gospođe, — vikao je on, prinoseći ruku na pozdrav pozlaćenom štitniku svoje kape, koja je bila ukrašena bijelom zvijezdom, — nije ništa ozbiljno. Uostalom, idem sam u nutrašnjost broda, da vidim, što se dogodilo. Nemojte se uznemirivati, nego čekajte nove vijesti.

On je govorio tako čvrstim glasom i uvjereno, da se uzbuđenje stišalo.

Ali, evo još nečega.

Na palubu izlazi glazba i najednom nadjačavaju metež arije polke i valcera.

To je bila ideja kapetana Smitha. On je dobro znao, da same riječi ne će biti dovoljne, da zapriječe nove nerede. A znao je i koliko je dobar primjer spasonosan. Zar će ikom pasti na pamet, da bi glazbenici imali toliko srčanosti, da bez odmora duvaju u svoje instrumente, a znadu, da se i sami nalaze u opasnosti?

Tako su doista svi i mislili i to ih je ohrabrilo.

Ipak, što je najčudnije, ovi ljudi, koji su sad pazili, da ne pogriješe u kojoj noti, znali su za opasnost, u kojoj se nalazio »Titanic«. A najljepše je to, da su dobro znali i da za slučaj propasti broda za njih nema mjesta u čamcima za spasavanje!...

Kapetan je Smith međutim krenuo u nutrašnjost broda. Prije no što će sići sa zapovjedničkog mosta, zadržao se časkom u kabini bežičnog telegrafa.

— Gosp. Phillipse, — reče on telegrafistu, — sudarili smo se s jednom santom leda. Budite spremni, da potražite pomoć. Ali ne tražite je, dok vam ne kažem... dok vam ja ne kažem, razumijete?

— Je li opasno, kapetane?

Kapetan Smith ne odgovori. Samo je odmahnuo rukom, a to je mnogo značilo. On je bio stari pomorac, pa je po drhtanju lađe poslije sudara s ledenim brijegom osjetio, da je udarac morao biti smrtonosan. Evo ga, vraća se već iz nutrašnjosti.

Sada zna, što ima raditi. Ipak mu je lice sasvim mirno. S najvećim mirom stupa on na zapovjednički most, da izda nove naredbe.

Usput je izdao telegrafistu naredbu, da šalje pozive za pomoć, kako to propisuju međunarodna pravila u slučaju opasnosti.

I, dok je telegrafist slao u svemir određeni signal od tri točke, tri crtice i tri točke, što u telegrafiji znači slova S. O. S. (Save our souls! Spasite svoje duše!), kapetan je obavijestio putnike, da moraju uzeti pojase za spasavanje.

— Sigurnije je! — dodao je on.

Poslušali su, napola umireni, jer to je obična mjera opreznosti. I ma da se »Titanic« sve više naginjao napred, ipak su još svi mislili, da nesreća nije valjda tako ozbiljna, da bi se trebalo čega bojati.

Orkestar je neprestano svirao. Jedna za drugom nizale su se vesele arije.

Kapetan je međutim neprestano pitao, odgovara li tko na pozive za pomoć.

— Još nitko, — odgovara telegrafist otkucavajući neumorno na aparatu ona tri kobna slova.

Čas je ozbiljan. Da li da se još čeka na kakvu vijest o neizvjesnoj pomoći, ili da se izda konačna naredba, koja bi najednom otkrila putnicima veličinu opasnosti?

Nažalost, morao se kapetan Smith odlučiti na ovo potonje.

— Čamce u more! — vikne on. — I mjesta za žene i djecu!

Svršeno je. Pred gomilom bijednika na palubi pojavila se istina u svoj svojoj strahoti.

Ali panike ipak više nema. Baš obratno, u ovom času, kad je svatko morao misliti samo na svoj spas, dogodilo se nešto lijepo: muškarci su odmah napravili mjesta, da mogu slobodno proći svi oni, kojima slabost ili mladost daje neosporivo pravo, da izbjegnu užasnoj smrti, što čeka one bijednike, koji

će zbog nedostatka čamaca ostati na lađi i zajedno s njom potonuti.

Ipak, i heroizmu ima granica. Dok se u redu spremalo za spuštanje čamaca, odigravali su se bolni prizori između onih, koji su se pred rastanak možda zauvijek pozdravljali.

Čamci su puni djece i žena. Prati ih po jedan muškarac, mornar, koji jedini znade, kako se, kad se čamac takne valova, odrešavaju konopci, na kojima visi i spušta se niz bokove broda. On mora i upravljati čamcem, da iziđe na pučinu.

Treba se požuriti, jer lađa tone sve više prema kljunu. More već zaliva palubu. Srećom još nisu potopljeni strojevi za proizvodnju svijetla, pa svuda svijetli električno svijetlo. To još povećava strahotu ovog brodoloma na potpuno mirnom moru, jer nijedna pojedinost ne izmiče pažnji nemoćnih žrtava.

Najednom se sa palube »Titanica« počela izvijati tiha i uzbudljiva pjesma. Orkestar, koji je neprestano svirao tako, da je tužno ukrcavanje ženâ i djece izgledalo kao neka svečanost, prestao je sad najednom s veselim arijama.

Nastala je smrtna borba morskog orijaša. Sad nà će nastupiti čas, kad će brod iščeznuti u golemom vrtlogu.

Glazbenici su započeli prve taktove jedne crkvene pjesme. Svi su prisutni, krupni milijarderi kao i bijedni konobari, sjedinjeni smrću, zapjevali u zajedničkoj molitvi riječi vjerske pjesme . . .

* * *

Spušten je napokon i zadnji čamac. U njemu su uz mornara samo još tri osobe, i to su baš gospođa Vinet i njeno dvoje djece. Ostale putnice, koje su se još mogle ukrcati, nisu htjele pored svih preklinjanja ostaviti svoje muževe. Čamac je onda u grozničavoj žurbi spušten u more, pa nitko više nije stigao da se ukrca.

— Odmiči, odmiči! Čuvaj se vrtloga!

To je kapetan Smith, naslonjen na ogradu, hitno izdavao čamcu posljednju naredbu.

Prednji je dio lađe već bio utonuo. Krma se najednom uspravila skoro okomito nad površinu mora, pa se vidjelo korito broda. Nije prošla ni jedna minuta, a lađa uroni kao strelica, dok se prema nebu, na kom su blistale zvijezde, zaorio krik užasa onih, koje je lađa povukla za sobom u bezdan . . .

Gospođo, predstavljam vam Graindorge-a . . .

U taj čas onaj mornar, koji je upravljao čamcem, u kom se nalazila gospođa Vinet s djecom, ispusti vesla i, uhvativši se za glavu zgrčenim rukama, strmoglavi se u more. Poludio je iznenada.

Neiskazana tjeskoba obuze srce bijedne žene. Izmakla je jednoj opasnosti, da upane u drugu. Šta će sada biti s njom, izgubljenom na oceanu u čamcu bez vođe?

Počela je već očajavati, kad se najednom iza čamca pojavi iz mora jedna glava. Odmah zatim prihvatiše se dvije ruke za rub čamca. Dva trena iza

toga neki dječak u bjelini, mokar kao čep, uzvera se i uskoči k brodolomcima.

— *Gospođo*, — vikne on veselo, cvokoćući zubima, — *predstavljam vam Graindorge-a* (Grendorž), koji je prao sudje na »Titanicu«, sina svog oca i nećaka sedamnaestorice ujakâ.

— He, mislite da je bilo vremena? — doda on s izrazom radosnog zadovoljstva, tako da se gospođa Vinet kraj sve svoje nevolje morala nasmiješiti. — Još samo tri minuta i ja bih promašio voz...

II. — Lutanje

Svi pomorci, koji su plovili onim opasnim krajevima, sjeveroistočno od New-Foundlanda, pričaju, da nema uzbudljivije ni ljepše slike od ledenih santa, kad lagano plove na mjesečini.

Neizmjerne gromade leda najneobičnijih oblika uzdižu se katkada više od sto metara nad površinu mora.

Kad svu tu bjelinu prelije mjesec zrakama svoga svijetla, odsijevaju ovi pomični bregovi kao hiljade iskara, pa se čini, da na toj blistavoj masi sija množina zvjezdica.

Ali, izgleda, da je priroda jednoj od najgolemijih svojih pojava dala toliko ljepote samo zato, da podraži ljudsku radoznalost, pa da je onda kazni najstrožijom kaznom.

Teško neopreznim pomorcima, koji bi se dali zavesti prividnom mirnoćom ovih strahovitih lutajućih krasota, pa im se odviše približili, da im se izbliza dive.

Dovoljna je kakva malenkost, da ledenjak izgubi ravnotežu, pa se prevrne, a prevrćući se, stvara on golem vrtlog, koji onda neminovno proguta smjelu lađu.

A prijeti im i druga opasnost. Vanjski dio ledene mase, koji viri nad površinom mora, iznosi svega jednu osminu cijeloga komada tako, da brod, uklanjajući se sudaru s blistavim brijegom, misli da je već siguran, a najednom se očeše koritom o nevidljivi, oštri rub.

Tako je bilo s »Titanicom«. On se, izgleda, bio uklonio ledenom brijegu, ali mu se korito oštetilo o onaj dio pod vodom, i to tako jako, da se u onom

metežu nije moglo ni sanjati o zatvaranju prodora, kroz koji su onda navalile goleme količine vode.

Noć je bila vedra i svijetla, kad je lađa potonula, pa je ocean pogledima preživljelih pružao čarobnu sliku blistavih ledenih bregova, ali — kao što je i razumljivo — nikom nije bilo do toga, da se divi njihovoj oporoj veličajnosti.

Ta moralo se bježati s ovoga zlokobnog mjesta, gdje se čas prije odigrala najužasnija nesreća novijih vremena.

Zato se na svim čamcima naporno veslalo, samo da se što prije udalje iz opasne blizine ovih ledenih otoka, jer bi susret s njima bio koban za krhke lađice, pretovarene ženama i djecom, koji su bili napola odjeveni i drhtali od studeni.

* * *

Kad se uspeo u čamac, u kom su se nalazili gospođa Vinet, Luluta i Lucien, i kad se malo snašao, mali kuhar nije više gubio vremena u praznim razgovorima.

Prihvativši se vesala, koja su srećom ostala u čamcu poslije nenadane pogibije onog mornara, koji je poludio u času, kad je »Titanic« utonuo, on je počeo snažno veslati.

— Sad ili nikada došao je čas, — reče on, — da vidim, je li istina ono, što je rekao moj ujak Izidor, koji je učitelj, da kretanje stvara toplinu.

Bijedni Graindorge*) bio se naime sasvim sledio, jer su mu haljine bile pune vode! Ovo je sredstvo bilo, uostalom, sasvim dobro. Veslajući ovako jedan sat, Graindorge je već manje osjećao hladnoću.

— Da vidimo, — reče on tada, — što je s mojim putnicima.

Veslajući još uvijek, obazre se on prema prednjem dijelu čamca, gdje su se oni bili sklonili.

*) »Grain d'orge« znači u francuskom: zrno od ječma. (Bio je to nadimak maloga kuhara)

Luluta i Lucien su tvrdo spavali, dobro umotani u krzeni ogrtač svoje majke i ispruženi na dnu čamca. Gospođa Vinet se stisla uz njih. Noć je bila svijetla, pa je Graindorge mogao vidjeti, da ona ima na sebi samo večernju haljinu.

— Gospođo, — upita on, — zar vam nije hladno?

— A šta ću? — reče gospođa Vinet slabim glasom.

Zbilja, šta se tu moglo učiniti? Na ovaj očajni odgovor Graindorge zamukne i nastavi veslati. On je sad htio samo to, da se što prije ukloni između ledenih santa, koje su bile posvuda razasute. To je u taj čas obuzimalo čitavu njegovu pažnju.

Veslao je cijelu noć. Veslao je još i onda, kad su zvijezde počele blijediti i kad je sivo svijetlo, jačajući sve više, obasjalo morsku pučinu, na kojoj je vladala grobna tišina. Svanulo je. Dječak opazi s užasom, da je mali čamac, na kojemu se on nalzio zajedno sa svojim supatnicima, izgubljen na neizmjernoj pučini.

Nigdje na vidiku nije bilo nijednoga od onih čamaca, za spasavanje, koji su se spustili s »Titanica«.

On je međutim naskoro otkrio nešto drugo, čega noću nije opazio. Pod jednom klupom u čamcu nalazila se vunena mornarska bluza. Zacijelo ju je onamo bacio onaj poludjeli mornar, kad se ukrcavao u čamac.

U ovoj nevolji to je bila zaista prava sreća. Graindorge se tome toliko obradovao, da je njegova urođena veselost prevladala očaj, u kojemu se nalazio.

— Hm! — mrmljao je on navlačeći odmah bluzu, — vidi se, da ova divna odjeća nije građena po mojoj mjeri. Moj bi se ujak Justin, koji je krojač, jako smijao, da me vidi u ovom smiješnom odijelu. Ali, svejedno! Za ove novce nisam mogao bolje ni dobiti!

Osiguran ovako protiv studeni, digne on vesla iz vode i prepusti čamac struji.

Uostalom, bio je i satrven od umora, pa ne bi mogao dulje izdržati. Osim toga, svanulo je, pa se više nisu trebali bojati nenadanog susreta s kakvim ledenim brijegom. Sad je bilo lako paziti, kud ih struja nosi, pa je Graindorge odlučio malo prospavati, a majci mališanâ povjeriti pažnju.

Ali mu tada pade na um jedna stvar, i on se prekori, što se toga nije prije sjetio. Bijedna je žena bila doista i odviše lagano odjevena.

— Ponudit ću joj ovu bluzu, — sjeti se Graindorge.

Gospođa Vinet se nije ni makla, otkad je on noćas govorio s njom.

On se primakne i vikne:

— Gospođo! Gospođo!

Odgovara nije bilo.

»Kako samo spava!« — pomisli on u sebi.

Promatrajući je pažljivije, njega najednom obuze užasna slutnja. Učinilo mu se, da gospođa Vinet, — zgrčena, kao da je prelomljena na dvoje, — ne diše.

Graindorge odmah uzme njezinu ruku; bila je smrznuta. Podigne je; ruka nemoćno klone. Od tog pokreta i tijelo, izgubivši ravnotežu, klone u stranu zbog vlastite težine i grune teško o bok čamca.

Nema sumnje, gospođi je Vinet od studeni srce prestalo raditi, pa je umrla.

Kad se o tom uvjerio, malom se kuharčiću steglo srce i suze mu navriješe na oči.

Sjetio se jednog dana prije desetak godina... Njemu je onda bilo četiri godine, kad su mu pokazali njegovu sirotu mamu, kako leži na krevetu blijeda, kao što je sad blijeda gospođa Vinet. Otac ga je uzbuđeno stezao u naručju i šaptao mu u uho glasom, koji se gušio u suzama: »Gledaj dobro mamicu, dragi Ivice, nikad je više ne ćeš vidjeti!«

I doista je on nikad više nije vidio.

Tri godine kasnije otišao je za njom i otac.

Te je godine na obalama Bretagne bila oštra zima i nemirno more. »Jeanne-Marie«, mala ribarska barka, kojom je upravljao njegov otac, ostajala je često u luci, jer je ponajviše bilo takvo vrijeme, da bi bila očita ludost prkositi bijesnim valovima za ono malo slabe lovine, koju je bilo teško prodati.

Kuća im je bila siromašna i u dobre dane. A po ovakvom vremenu i u vječitom neradu bilo je još i gore. Jednoga je dana ponestalo i kruha.

Uostalom, tako je bilo po cijelom selu.

Bijeda je ljude sasvim lišila razuma. Malo pomalo krenuše barke po najvećoj oluji. Jao! Dogodilo se ono, što se moralo dogoditi. Većina čamaca nije se više vratila u luku.

Graindorge-ov je otac učinio kao i drugi. »Jeanne-Marie« je bila čvrsto građena, a otac je uživao glas dobrog i vještog mornara. Dugo mu je sreća bila sklona, ali jedne noći nestade u moru njega i njegovih drugova.

Poslije nedjelju dana našli su na obali iza plime nekoliko izlomljenih dasaka, na kojima se još moglo pročitati ime barke. To je bilo sve, što je ostalo od »Jeanne-Marie«... Graindorge je od toga vremena bio siroče!

Sad je za njega nastala selidba od ujaka do ujaka. Oni su svi bili dobri ljudi, voljeli su maloga Ivicu i pazili ga što su bolje mogli. Ali je svaki od njih mogao o njemu voditi brigu samo par mjeseci, jer ni oni nisu bili bogati, pa su morali podijeliti među se ovaj novi teret, koji im je nadošao na druge terete, koji su ih već tištali.

O tom je sada mislio mali sudopera.

A obuzimale su ga i druge misli: može li se njegova nesreća usporediti s ovom, koja je zadesila ovo dvoje siročadi, što sad spavaju tu pred njim, izgubljeni na pučini kao i on? Tko su oni? Imaju li još koga svoga? Ako ih kakva lađa, plo-

veći po ovim pustim krajevima, nađe i spasi, hoće li oni naći dobrih rođaka, koji bi ih usvojili, kao što je on našao?

I tako se u Graindorge-ovoj duši javio novi osjećaj.

Ova će djeca biti njegovi brat i sestra. Ako ništa drugo, on će im biti zaštitnik i potpora. Osjetio je već, kako se u njemu budi neobična odlučnost. Obuzet je već bio čarima požrtvovnosti, te divne vrline, koja se tako snažno javlja u srcima djece.

Graindorge se savlada i prestane plakati.

— Sad ne znam, — pomisli on najprije, — da li da dadem djeci, da još posljednji put zagrle svoju majku, ili bi možda bolje bilo udesiti, da i ne saznadu, da su sirote?!

On je dobro znao, šta čeka njega i njegove male drugove. Proći će zacijelo više dana, dok dođu do kakvog kopna, gdje bi se mogli iskrcati.

Morao se dakle za vremena odlučiti, hoće li ostaviti mrtvaca u čamcu. Najbolje je odmah riješiti taj bolni slučaj. U tom je on vidio jednu prednost. Djeca se zacijelo ne će jasno sjećati događaja prošle noći. Hoće li se uopće sjećati točno, da se mama ukrcala zajedno s njima?

Kad se probude, on će izmisliti kakvu priču. On će ih, na primjer, uvjeriti, da se mama spasila na nekom drugom čamcu i da će je opet naći, kad se iskrcaju u New-Yorku. Na taj način im njihov položaj ne će izgledati tako težak, nego će im nada, koju će on usaditi u njihova srca, pomoći, da srčanije izdrže nevolje, koje ih svakako još čekaju.

Odlučivši tako, digne vrlo oprezno truplo gospođe Vinet, da ga spusti u more.

On je već nekoliko puta prelazio Atlantik, pa je znao, da se tako potaplja truplo svakog putnika, koji umre na moru.

Bijedni dječak! Njegov je teret bio jako težak, a njegova snaga iscrpena naporima prošle noći.

Skoro ga je izdala, tim više, što se morao čuvati naglijih pokreta, da ne probudi djecu.

Napokon je njegov grobarski posao bio svršen.

Bilo je već krajnje vrijeme, jer se već osjećao na kraju srčanosti i snage.

Skinuvši kapu, pozdravio je posljednji put onu, nad kojom su se sklapali valovi. Okrenuvši se zatim prema djeci, padne na koljena šapćući kroz jecanje, koga više nije mogao suspregnuti:

— Oprostite mi, draga djeco, tako je moralo biti . . .

* * *

U taj se čas Luluta i Lucien uzvrpoljiše pod svojim krznom.

»Na posao, Graindorge!« — reče junački dječak sâm sebi, — »evo te zove nova dužnost«.

Brzo otare suze rukavom, prinese ruku ustima kao trubu i počne trubiti budnicu.

— Hej! — poviče zatim, kad su djeca promolila svoja bunovna lica, — kako vam se sviđa ova fanfara? Naučio sam je od ujaka Charlesa, zvanoga Cachalot, koji je bio trubač kod mornarice. Bio je jaka ljudina i . . .

I on prestane naglo, jer je na dnu čamca, sasvim uz djecu, opazio malu kožnu torbicu, kakve gospođe nose na ruci, kad idu u šetnju.

»Do đavola!« — pomisli on, gurnuvši je hitro u jedan džep svoje bluze, — »da su je opazili, teško bi ih mogao uvjeriti, da je ovo došlo ovamo sámo od sebe«.

Nije imao vremena dulje misliti o tom.

Luluta i Lucien su se već bili oslonili na ruke i, gledajući izgubljeno oko sebe, upravili mu ovo pitanje:

— Gdje je mama?

Kao što znamo, Graindorge je već imao gotov odgovor.

— Budite mirni, — odgovori on što je mogao mirnijim glasom, — mama je prešla na drugi čamac i mi ćemo je zacijelo naći.

Govoreći ovo nekoliko riječi, nije mogao da gleda otvoreno u djecu. Poćutavši malo, pogleda, da vidi, kako su djelovale njegove riječi.

Mala je, čini se, povjerovala u to, ali je po izrazu Lucienova lica vidio, da se ovaj ne da zavarati.

Bez sumnje se sjećao svega, što se dogodilo prije nego je klonuo od sna i umora.

Hoće li zapitati i tako prisiliti Graindorge-a, da sve iskaže pred djevojčicom, koja još nije znala kobne istine?

Graindorge metne prst na usta i, pokazujući Lucienu krišom na sestru, dade mu brzi ali jasni znak, da ga podsjeti na dužnost, da ne smeta sretnog spokojstva ovog malog crvića, koga se još nije takla slutnja na nesreću, koja ih je snašla, i da tu bolnu tajnu iz smilovanja prema njoj zatvori u svoje srce.

Lucien obori glavu i priguši jauk u grlu. Samo mu krupne suze potekoše iz očiju. Shvatio je vrlo dobro razloge nijeme molbe maloga kuhara.

Nestalo je zauvijek njegove majke, njegove drage mame. Kako? On to sada još nije znao, ali će mu jamačno njegov drug u nevolji kazati, kad bude prilike. Ali šta mu je to sad vrijedilo? Zar nije sama slutnja bila dosta crna, da ga bolom slomi?

Graindorge je imao pravo, kad je pomislio, da Lucienu nije ništa izmaklo, što se dogodilo ove kobne noći. Lucien se zbilja sjećao nenadanog buđenja u kabini usred spavanja. Zatim, one grozničave trke na palubi. Sjećao se i ukrcavanja u krhku lađicu, na kojoj sada plove, a koja se onda strašno ljuljala na užetima, kojima je bila privezana na »Titanicu«. Spustili su se niz bokove lađe i kad su se dotakli valova, morski je orijaš ubrzo iščezao. U

njegovim je ušima još uvijek odjekivao grozni krik očaja i užasa, koji se podigao prema nebu u času, kad je brod s prednjim dijelom pojurio na dno ponora.

Sjećao se također i da je mama bila uz njega, dok se to odigravalo, umirujući ga slatkim riječima i nježnim milovanjem. Sjećao se najzad i toga, da je u čamcu ubrzo zatvorio oči i legao spavati bez ikakva straha, znajući, da će majka bdjeti nad njim.

Ah, kakva strašna java! . . .

A sad nje više nema!

Ah, kakva strašna java! Koliko je zavidio svojoj sestrici, što ništa ne zna!

Lulutu je iznenadio njegov očaj, pa ga pogleda nedužno i zapita:

— Zašto plačeš, Lucien? Pa mama će doći k nama! . . . Zar ne, gospodine?

»Gospodin«, na koga se odnosilo ovo pitanje, bio je Graindorge.

Ma da su njegove bijele hlače bile sasvim zgužvane i ma da je bio smiješan u svojoj prostranoj

bluzi, koja mu je padala do koljena, on je djevojčici ipak sa svojih četrnaest godina ulijevao poštovanje.

— Zacijelo, gospođice, zacijelo, za dan, dva, — reče on, ne pokazujući, koliko ga srce boli.

— Čuješ li, Lucien? — reče djevojčica.

Ali, izgledalo je, da Lucien ništa ne shvaća.

Položaj je bio vrlo nezgodan. Graindorge se mučio, kako da to prekrati i najednom mu sine u glavi ideja.

— Da jedemo! — vikne.

— Tako je, — poviče i Luluta veselo. — Ja ću čokoladu i kruh s maslacem... Lucien voli čaj. A vi, gospodine, što vi najviše volite?

On nije mogao da se ne nasmije.

U čamcima za spasavanje ima uvijek dovoljno hrane. Graindorge je znao, da će je naći spremljenu na krmi pod malom palubom. Ali je znao dobro i da u toj zalihi ima samo dvopeka i nešto pitke vode u maloj bačvici.

— Gospođice, — reče on, — nemojte se mnogo mučiti; ono, čime vas mogu ponuditi, bit će, bojim se, i odviše tvrdo za vaše zubiće. Poslastičar nije još izvršio moje posljednje narudžbe, a jutros je i mljekar zakasnio... Hodite, hodite, sjednite na klupu, koja će nam poslužiti mjesto stola. Primaknite se i vi, gospodine Luciene!

Pričajući neprestano, Graindorge pođe prema stražnjem dijelu čamca. Nagnuvši se prema dječaku, koji je još uvijek ležao i nije se ni maknuo na njegov poziv, on mu sasvim tiho prošapta u uho, uzevši ga za ruku i stisnuvši je uzbuđeno:

— Ded! gospodine Luciene, pokažite, da ste muškarac, i mislite na svoju sestricu.

Dobar primjer je prelazan. Prividno Graindorge-ovo raspoloženje i mirna odlučnost, koju je pokazivao, djelovalo je na Luciena više nego kakav dugački govor. On otare oči i bolna srca priđe k sestri, koja je već sjela na mjesto, što joj ga je odredio njihov drug.

Graindorge nađe brzo, što je tražio, i doručak je bio spremljen. Sastojao se, kao što smo čuli, od nešto malo dvopeka, namočenog u vodi. Luluta i Lucien otegoše lica.

— Kušajte samo, — ponudi ih Graindorge hršćući glasno svoj komad. — Morate znati, da se dvopek pravi od najfinijeg brašna... A to je malo bolje od heljdove pogače, kakva se jede u mom kraju... i koja više puta znade biti stara i po nekoliko nedjelja.

Djeci je doručak izgledao prilično mršav, jer ga nisu imala čime uporediti ovako kao Graindorge, ali su jela, jer su bila gladna.

— A sad, mili moji, — reče Graindorge, kad su svršili, — ja ću se malo odmoriti. Ne vidim u blizini ledenih bregova, pa nam ne prijeti nikakva opasnost. Ipak vi ostanite budni i svakako me probudite, ako zatreba, a naročito, ako opazite kakav čamac ili brod.

Nato legne na dno čamca. Vidio je, da su djeca toplo obučena, pa se zato pokrio onim krznom, kojim su oni prošle noći bili pokriveni.

Za čas je duboko usnuo.

Kad su tako Luluta i Lucien ostali sami, počeli su ćutke gledati naokolo.

Pučina je bila prazna. Tek tu i tamo dizalo se u daljini nad morem nekoliko ledenjaka.

* * *

... Kad se Graindorge probudio, sunce — jako blijedo sunce — bilo je na polovici svog dnevnog puta, kao što se to vidjelo po njegovom položaju na obzorju.

Prva je briga bila dječaku, da opet jede sa svojim drugovima. Zatim, kad su ponovo utažili glad, on odredi svakom, kakvu će dužnost vršiti odsad na čamcu.

S uslugama, što ih je mogla učiniti Luluta, nije trebalo računati. Ipak joj Graindorge povjeri posao oko »kuhinje«, kako je on to svečano nazvao. Nije se trebalo bojati, da će razbijati posuđe.

Njezina je dužnost bila samo, da za tri dnevna obroka namače dvopek u vodi.

Naravno, ovako jednolični obrok nije bio djevojčici sasvim po volji. Ali, kad joj je Graindorge ispričao, kako se njegov otac jednom tri dana nije mogao približiti k obali, a imao je za sebe i svojih šest mornara svega dva kilograma tvrdoga kruha i četiri litre slabe jabukovače, ona je odmah vidjela, da može biti jako zadovoljna, što svaki dan može imati takvu gozbu, kod koje ne mora brojati zalogaje.

Luciena, koji je bio dosta jak za pomoć, učio je kuhar veslati, da ga katkad može zamijeniti.

On je računao i s tim, ako popuhne kakav vjetar, da se posluži i jedrom, koje je ležalo na dnu čamca omotano oko jarbola.

Na taj će način, ako prije ne naiđe na njih kakav brod, nekako moći doći do kopna.

Graindorge je već toliko plovio, da se umio orijentirati na putu, ravnajući se danju po suncu, a noću po zvjezdama. Sad je upravio čamac prema sjeverozapadu, namjeravajući doprijeti do New-Foundlanda. Put je zacijelo bio dalek, ali je na čamcu bilo toliko živeža, da se nisu trebali bojati gladi.

Tako je potekao redovan život na lađici, koja je nosila male brodolomce i sve njihove nade.

Luluta se, zahvaljujući svojoj djetinjoj bezbrižnosti, brzo snašla u svom novom položaju, pa je svoju dužnost vršila najtočnije.

Lucien je opet, koliko je bolje mogao, pomagao kod upravljanja čamcem, ali ipak nije mogao odvratiti svojih misli od sjećanja na svoju bijednu majku. Koliko god se Graindorge trudio da ga raspoloži, on je još uvijek bio potišten od boli.

A kuharčić je bio uistinu neki veseli drug. Od svog ujaka Firmina, koji je bio starješina u nekom malom selu u Bretagni, naučio je dosta priča, pa je time od vremena do vremena zabavljao djecu, da im prekrati dosadu na dugom putu.

Luluta je naročito uživala u pustolovinama nekog Gringaleta, koji se popeo na mjesec po lozi začaranog graha. Lucien je međutim slušao priče samo jednim uhom.

On je više znao od sestre, pa je dobro vidio, da se Graindorge, koji se neprestapo pokazivao veselim, najednom nešto uznemirio. Plovili su već četiri noći, i najednom su došli u područje teške magle, gdje je more bilo gusto posijano santama, između kojih je teško bilo naći puta.

Graindorge je bio skoro sasvim prestao spavati.

Samo je danju prepuštao čamac na par sati Lucienovoj brizi, dok sâm malo odspava. Ali, čim padne mrak, on je bdio do zore.

U gustoj magli, koja ih je okružavala, nije se čovjek mogao snalaziti. Ali je opasnije bilo to, što nije bilo moguće primijetiti zapreke, o koje su se mogli svaki čas razbiti.

Graindorge-u je kazivao jedan stari kuhar, koji je više od pedeset puta prelazio ocean, da se i u magli može lako osjetiti blizina ledenjaka po nekom neobičnom osjećaju, koji tada ovlada čovjekom. Čovjek naime tada osjeća neko bockanje u očima, slično kao kad odsijeva snježna površina, dok temperatura naglo pada.

Ali Graindorge-ove su oči bile jako zamorene, i bio je već tako prozebao, da se nikako nije mogao pouzdati, da će pomoću ovih sredstava moći izbjeći opasnost, koja im prijeti.

Jedne mu se noći ipak učini, da ga obuzima onaj dvostruki osjećaj, kako je pričao stari kuhar. Da li se to ledenjak približavao? Ali, s koje strane? To je bilo nemoguće odrediti.

On stane osluškivati u tihoj noći, ne bi li čuo, kako se valovi odbijaju udarajući o led.

Tako će možda s malo pažnje moći odrediti pravac, gdje se santa nalazi. Ali mu do uha ne dopiraše nikakav šum.

Morali su dakle ostati na mjestu, jer on nije znao, kud bi krenuo! Sat je za satom prolazio u smrtnoj tjeskobi, ne će li najednom golema masa iskrsnuti iz magle, i hoće li joj se moći ukloniti!?

Luluta i Lucien su tvrdo spavali i ne sluteći, da im prijeti nepoznata opasnost. Graindorge ih nije htio buditi. Ne bi time ni onako poboljšao položaja.

Hladnoća je malo pomalo rasla. Još uvijek nevidljiv, ledeni se brijeg približavao... Hoće li nastupiti kobni čas? Mali se kuharčić nije više mogao savladavati, nego ustane i izbulji oči, da bar dobro pogleda čudovištu u oči, ali je magla skrivala svoju tajnu.

Ali, eto, temperatura se počela najednom dizati, studen nije više bila tolika! Ledeni je brijeg zacijelo prošao svojim putem. Graindorge i njegovi prijatelji nisu se više trebali bojati.

Luluta i Lucien ne će nikada doznati, što je mali kuharčić pretrpio te beskrajne noći. Oni su samo ujutro, kad se njihov drug spremao na spavanje, mogli vidjeti, s kolikim on zadovoljstvom griska svoj komad dvopeka. A nisu znali, da se prije nekoliko sati bojao, da ga više nikad ne će okusiti!

* * *

— No, kapetane, — reći će Luluta Graindorge-u ujutro šestoga dana, skrstivši ruke, — hoćemo li skoro stići tamo, kud nas vodite?

Voditi, to je bilo tako tek da se kaže, jer kuharčić, po volji djevojčice unapređen za kapetana, nije više ni sam znao, gdje se nalaze. Otkad su ušli u maglu, prestao je veslati, ali mu se ipak činilo, da

se čamac kreće. On je to opazio po otporu, na koji je nailazio u vodi kušajući veslati sad u jednom, sad u drugom smjeru. Nema sumnje, zapali su u neku struju. Grandorge, naravno, nije imao ni pojma, kud ih ona nosi... Kako bi to i mogao prosuditi u ovoj magluštini, koja neprestano zaklanja nebo!

— Dražesna putnice, — odgovori on, klanjajući joj se, — stići ćemo onda, kad više ne budemo plovili.

Luluta se namrgodi.

Lucien, koji je bio na prednjem dijelu čamca, nije se upletao u razgovor. On se nešto pažljivo zagledao u daljinu. Najednom se okrene Graindorge-u i reče:

— Gledajte!

I upre prstom u neku tamnu crtu, koja se pružala s lijeve strane.

— Zemlja! Zemlja! — poviče kuharčić radosno. — Spašeni smo.

Sve troje se djece obradovalo tome, i zagrliše se, plačući od radosti.

III. — Luluta nešto pronalazi

Ništa nije teže, osobito onom, tko nema u tom vježbe, nego odmjeriti udaljenost na moru. I najvještiji se mornar može prevariti, pa kazati, da do nekog mjesta ima jedan kilometar, a bude u stvari pet ili šest kilometara. To dolazi uglavnom otuda, što čovjek nema točke, na koju bi se oslonio.

Slična je neprilika zadesila Graindorge-a i njegovo društvo. Ono im se kopno učinilo sasvim na dohvat, a bilo je mnogo dalje no što su slutili. Dječaci su veslali tri sata, a još nisu opažali, da se smanjuje udaljenost između njihovog čamca i obale.

Izgledalo im je, kao da se bore s nekom nevidljivom silom, koja uvijek drži njihov čamac u jednakoj udaljenosti od one tamne crte, prema kojoj su išli. Tek s najvećim naporom mogli su zadržati smjer puta, i to pomoću Lulute, koja je na kljunu čamca vršila ulogu pilota.

Ipak su se pomicali napred. Uskoro je čamac počeo brže kliziti po valovima, kao da je savladao zapreku, koja ga je tako reći zadržavala na mjestu. Da sreća bude još veća, ojačao je i vjetar, koji je puhao još od jutra, ali lagano i nestalno. Sad su mogli razapeti i jedro, koje im je sve dosad bez koristi ležalo smotano na dnu čamca, jer nije bilo dosta jakog vjetra.

To je bio velik posao. Iako je Graindorge bio ribarski sin, ipak se kao kuharov pomoćnik bolje razumio u čišćenje povrća, nego u upravljanje čamcem, a Lucien je o tome znao još manje od njega. Uz to su jedro i jarbol bili jako teški. Ali uz dobru volju pođe ipak dječacima za rukom, poslije

nekoliko uzaludnih pokušaja, za pola sata razviti jedro.

Čamac odmah pođe brže.

Sad je obala vidljivo rasla, pa se naskoro mogla točno raspoznavati. Koliko se moglo vidjeti iz čamca, njezin izgled, nažalost, nije bio nimalo prijatan. Pokrivena snijegom, rušila se u more strmo i krševito. Zamislite sasvim goli zid, koji se okomito diže nad morem i priječi vidik.

Nema sumnje, bit će vrlo teško pristati uz obalu. Zato se Graindorge pobojao, da se nije odviše rano obradovao. Ali, kad se čamac približio obali, mogao je opaziti, da se podno strme obale stere mali šljunkoviti žal.

Sad je još samo trebalo izabrati pogodno mjesto za pristajanje, i doskoro mali brodolomci s »Titanica« zađoše u malu dražicu, nad kojom se nadvijala krševita obala, visoka do sto metara.

* * *

— Ne znam, gdje smo, ali ćemo se svejedno svi iskrcati, — poviče radosno Graindorge iskočivši na šljunkoviti žal, gdje se čamac u zaletu nasukao.

— Nismo došli prerano! — reče Luluta izišavši za njim.

Lucien je ostao posljednji. Prije no što će izići iz čamca, okrene se prema pučini i, suzdržavajući suze, koje su mu navirale u oči, prošapta posljednji, bolni zbogom ustalasanom moru, u čijem je krilu njegova mama snila vječni sanak. Kad je izvršio tu dužnost, iziđe za sestrom i malim kuharčićem.

Graindorge je to gledao. Znao je, što je dječak osjećao, kad je ostao u čamcu iza njega i Lulute. Ali, sad nije bilo vrijeme, da se čovjek prepušta osjećajima. Zato vikne Lucienu prividno prikornim glasom:

— Hajde, lijenčino! Požuri se malo. Dođi, da mi pomogneš vezati čamac.

Jedna stijena, odvaljena s krša, poslužila im je za stup, oko kog su omotali uže i čvrsto privezali čamac.

— A sad, — nastavi kuharčić, — da vidimo naše novo carstvo i da potražimo odmah kakvo prenoćište.

Stjenovita obala, koja je izdaleka izgledala strma kao odsječena, bila je ipak toliko položita, da se uz nju moglo penjati.

Strmina je naravno bila velika, ali je tlo bilo puno neravni, uz koje se moglo lako verati, pomažući se pomalo rukama.

— Gore ima dobre kapljice, gore ima dobre kapljice, — pjevuckao je Graindorge idući na čelu grupe.

Njegovo je raspoloženje prešlo i na ostale i zagrijalo ih, pa je Luluta, koja je išla posljednja, u želji da se iskaže, išla u stopu za svojim bratom, odbijajući svaku pomoć.

Kad su se najzad uzverali na vrh strme obale, pukao im je pred očima vidik, pun bolnog razočaranja za njih.

Dokle je god pogled sezao, bila je zemlja pokrivena debelim pokrovom snijega. U daljini su visoke planine uzdizale svoje bijele, nepristupne vrhunce, koji su se ocrtavali na tmurnom nebu.

Po pristrancima planinâ vidjelo se po koje crnogorično stablo ili krhka i kržljava breza. Tanki sloj žute mahovine pokrivaše stijene. To je bila sva vegetacija u ovom kraju.

Kakvu su pomoć prirode ili ljudî mogli očekivati u ovoj pustoši?

Graindorge je sa strahom o tom razmišljao, ali nije dao da mu drugovi primijete malodušnost.

Na sreću pronađe on doskora, razgledajući okolinu, *jednu malu špilju*. To će im biti dobro

sklonište, gdje će se moći nekoliko dana odmoriti, kako treba prije nego se upute u unutrašnjost kopna. Kasnije će pogledati, je li priroda pitomija tamo za planinama, koje mora da čine nesavladivu pregradu ledenim vjetrovima s mora.

Pronašli su jednu malu špilju.

— Gospođice Lulu, — reče Graindorge, — molim vas, ostanite ovdje neko vrijeme, dok brat i ja siđosmo k čamcu i donesemo ogrtač i hranu. Kad se vratimo, smjestit ćemo se u ovoj pećini.

Luluta odmah pristane na taj predlog, jer joj nije bilo prijatno pomisliti, da bi se opet morala onako teško uspinjati kao malo prije.

S mjesta, gdje je stajala, vidjela je neprestano brata i njegovog druga, a ni oni nisu nje gubili s vida. A kakve su se opasnosti trebali bojati, kad ovdje nije bilo ni traga kakvom živom biću!

Graindorge i Lucien su brzo sišli niz strmu obalu.

Pošto su pristali za plime, nisu se ništa trebali bojati za sigurnost čamca. Kad je nastala osjeka, čamac je ostao sasvim na suhom, pa im je bilo lako ući i iskrcati svu hranu, jer im je to bio jedini živež, na koji su mogli računati.

Prvi put nisu ponijeli previše toga, da im ne bude odviše teško. Uzeli su samo jednu limenu kutiju dvopeka, a drugu praznu napunili vodom iz bačvice. Nato se opet uputiše uz obalu uspinjući se polagano.

Morali su još jednom sići dolje, da prenesu krzno.

* * *

Špilja nije bila jako velika, ali je za troje brodolomaca bila dosta prostrana.

Graindorge je uredi iznutra uz pomoć Luciena i Lulute. Načupali su po okolnim stijenama mahovine, pa je ubrzo tlo priprostog stana bilo pokriveno debelom prostirkom. To je bila dosta tvrda perina, ali ipak mekša od poda u čamcu, gdje su spavali od propasti »Titanica«.

Sve su ove radnje trajale dosta vremena, pa je i dan već bio prilično poodmakao. Ipak je još bilo vidno, pa je Graindorge zamolio Luciena, da pođu zajedno potražiti malo suvaraka, dok je Luluta imala spremiti večeru, t. j. namočiti dvopek.

— Pa šta će nam suvarci? — upita Lucien.

— Za vatru, gospodine Luciene, — odgovori Graindorge, čudeći se takvom pitanju.

Ali se i Luluta začudi.

— A čime ćete zapaliti? — upita ona raskolačivši oči od čuda.

Graindorge je neko vrijeme šuteći kopkao po džepu svoje bluze, našto izvuče kresivo i pokaže ga pobjednički:

— Ovo je dokaz, da ipak može biti dobro, što ima na svijetu pušačâ, makar moj ujak Izidor, koji je član društva protiv pušenja, i bio protiv toga. Jer da mornar, koji je ovu bluzu ostavio u čamcu, nije pušio lulu, ja ne bih u njegovu džepu našao ovu stvarcu, koja će nam biti od velike koristi.

Govoreći to, on zapali gubu, čučne, izabere hrpicu suhe mahovine, prinese žižu i počne polagano puhati. Najprije se zapalila jedna travčica, pa druga i tako sve dalje. Graindorge je domala polegao po zemlji, pušući iz sve snage... Najzad se iz mahovine izvio tanki pram dima.

— Evo vatre, gospodine i gospođice, — poviče veselo kuharčić, dižući se.

Očarana Luluta zapljeska rukama.

— Sad samo treba gledati, da se ne utrne. Vi ćete, gospođice, paziti na to. A mi, gospodine Luciene, brzo po drva!

I otrčaše obojica.

Poslije pređašnjih nedaća izgledalo je, da je sad sve sklono malim brodolomcima. Na jednoj, napola sasušenoj jeli, koja se nalazila stotinjak metara daleko od špilje, bilo je dosta suhih grana, pa Graindorge i Lucien brzo nakupiše drva, koliko će im dostajati za cijelu noć.

Divan, svijetli plamen obasjao je unutrašnjost špilje. Dim ih ne guši, jer izlazi kroz prirodni otvor na gornjoj strani špilje, pa se djeca, sjedeći oko vatre u prijatnoj toploti, koja se širila oko njih, osjećala vrlo ugodno, toliko ugodnije, što su dosad podnijeli teških nevolja.

Kad se smrklo, Luluta se, griskajući svoj dio dvopeka, uzalud pokušavala boriti protiv sna; Lucien je osjećao, kako mu se očni kapci lijepe, a i Graindorge-a, premda je bio jak i izdržljiviji nego oni, obuzela je prijatna klonulost.

— Hajdemo, djeco, — poviče on ustajući, — vrijeme je za spavanje. Ja ću držati prvu stražu, kao i na čamcu, da pazim na vatru. A kasnije će me gosp. Lucien zamijeniti.

I, dok su se djevojčica i njezin brat pružili na prostirci od mahovine, valjani se kuharčić prisloni uz stijenu špilje, da ga san ne savlada...

Ali je umor bio jači od njegove volje. Malo pomalo klone on na zemlju i usne duboko, naslonjen leđima na stijenu, a nogama ispruženima prema vatri.

* * *

Kad se ujutro probudio, bilo je već svanulo, a vatra je još uvijek gorjela.

— E, ovo je baš čudnovato! — reče on glasno sam sebi.

Za odgovor, Luluta mu se glasno nasmije.

Trebalo je stvar objasniti, pa je Luluta rekla kuharu, kako se noću probudila i vidjela, da se vatra skoro ugasila, našto ju je ona, što je mogla tiše, podjarila mahovinom i naložila drva. Budući da nije mogla više spavati, pazila je i dalje na vatru sve do zore.

— Ne trebate se stiditi što ste zaspali, gospodine Graindorge, — reče mu ona umiljato, kad je vidjela, da je kuhar oborio glavu, sasvim smeten i postiđen, što se dao savladati od umornosti i sna. — Da samo znate, kako mi je milo, što sam vas izmijenila, da se možete malo odmoriti!

Graindorge nije osjećao više stida. Dobro srce dječakovo bilo je uzbuđeno, kad je razabrao, kako s njim govori »mala gospođica«. Nikada prije nije se ovako s njim postupalo. Za njega je to bilo nešto tako novo, da je osjećao, kako su mu time naplaćene sve njegove dosadašnje patnje.

Toga su dana Graindorge i Lucien neprestano išli od špilje do čamca i natrag, prenoseći iz čamca sve, što bi im moglo biti od koristi: najprije zaostale kutije dvopeka, a onda i bačvicu s pitkom vodom. Ni jedro, omotano oko jarbola, nisu zaboravili. Ta

ono im je moglo za koješta poslužiti. U prvi čas, dok ne bude bolje, upotrebljavali su ga za zastor na ulazu u špilju.

Sad im je ostalo dosta vremena za odmor, što im je i bilo potrebno prije polaska u nove opasnosti.

Graindorge krene na istraživanje . . .

Odmarati se jedan dan značilo je za Graindorge-a spavati dvadeset i četiri sata. Tako je i radio, prekidajući san samo u vrijeme jela, a i to samo zato, što su ga budili.

Tomu se ne treba čuditi, kad znamo, da on cijelu nedjelju dana nije skoro ni oka zaklopio. Ona noć, koju je proveo zgrčen kraj vatre, nije se mogla računati za odmor.

Kad se dobro ispavao i tako donekle naknadio izgubljeno vrijeme, trećega dana poslije iskrcanja u ovoj nepoznatoj zemlji, osjeti, da je odmoran i raspoložen. Zato odluči odmah krenuti na put, da istraži okolicu.

Možda će tako saznati, u kojemu je kraju svijeta pristao njihov čamac, a možda će moći i vidjeti, nastavlja li se ova pustoš, u kojoj su sad, i s onu stranu visoke planine, koja zatvara obzorje. Kako je planina bila dosta blizu, odluči on da se popne na koji niži vrhunac. Odande će moći daleko vidjeti, pa će zacijelo otkriti kakvo naselje, prema kojemu će onda svi moći krenuti.

Sa jedne mlade breze otkine dosta čvrstu batinu. Tako oboružan i punih džepova dvopeka *krene na istraživanje,* preporučivši Lucienu i Luluti, da se nikako ne udaljuju iz špilje.

* * *

Graindorge je brzo išao. Uskoro je toliko odmakao, da se više nije trebao bojati, da će Lucien i Luluta naslutiti, kuda je on pošao. Tada stane i izvadi iz džepa ručnu torbicu, koju je našao u čamcu kraj mjesta, na kojem je sjedila gospođa Vinet. Sve dosad mu je polazilo za rukom, da ju sakrije pred Lucienom i Lulutom, i da ih poštedi od teškog i bolnog prizora. Sada je mogao slobodno pogledati, što je u njoj.

Evo zlatnog novca. Ali što će im zlato u ovoj pustinji? No tko zna? Možda će im kasnije dobro doći?... Nekoliko nakita, jedna fina maramica, još uvijek namirisana... i, u drugom pretincu, svežnjić papira... Zacijelo nešto vrijede ovi papiri, pošto se majka sjetila, da ih u času propasti »Titanica« ponese sa sobom. Bez sumnje će kasnije biti djeci dragocjeni.

Graindorge-u padne na um, kako o svojim malim drugovima ne zna ništa drugo, nego da je dječaku ime Lucien, a djevojčici Luluta. Svakako

imaju i neko prezime. Samo ih on za to nije pitao. Držao je, da nema prava ispitivati ih o njihovim predašnjim prilikama, iako ih je sudba sjedinila.

Dakako, da je on odmah po njihovim haljinama poznao, da moraju biti imućni, a znao je i da su putnici prvoga razreda, ali je to bilo i sve, što je o njima znao.

Papiri, koje je držao u rukama, objasnit će mu sve ostalo!

Ali, ima li on prava da otkriva ovu tajnu?

Dječak je jedan čas oklijevao. Možda i ne treba da o njima više znade, a da ipak učini za njih sve, što je naumio? Zar ne bi dostajalo, da prvom prilikom torbicu i sve, što je u njoj, preda vlastima u prvom gradu, u koji stignu?

Ali onda pomisli i na to, da možda među ovim papirima ima i takvih, koji bi, da se predadu nepoznatim ljudima, mogli donijeti kakve štete malim brodolomcima. Jedini način, da se o tome uvjeri, bio bi taj, da ih pregleda, jedan po jedan, i on se odmah odluči, da tako učini.

Graindorge je saznao iz njih sve ono, što mi već znamo: prezime majke Lucienove i Lulutine, mjesto njihovog boravka u Francuskoj, trgovinu krznima u Quebecu i smrt upraviteljevu.

Bilo je tu i nekoliko pisama s obavještenjima o Franji Vinetu, starijem bratu muža gospođe Vinet, kojemu se već davno izgubio svaki trag. Po svemu je izgledalo vjerojatno, da je on već mrtav, ali se moglo ipak i posumnjati u to. Gospođa Vinet ih je poređala i označila, pa je Graindorge po tom vidio, da bi taj stric mogao biti opasnost za njegove male prijatelje, opasnost, koja je, dakako, sada još vrlo daleka i koja ih nije trebala uznemirivati u prilikama, u kakvim su se ovaj čas on i oni nalazili.

Kad je svršio s razgledavanjem pisama gospođe Vinet, Graindorge poveže papire, pomeće sve stvari na svoje mjesto i spremi torbicu u jedan od

unutarnjih džepova svoje velike bluze, koja mu je vrlo slabo pristajala, ali ga je vrlo dobro štitila od studeni.

Iza toga kratkog zaustavljanja krenuo je mali kuhar dalje.

* * *

Dotle su se Lucien i Luluta, ostavši sami u skloništu, jako dosađivali.

Graindorge je kazao: »Nemojte izlaziti!«

Ako ga misle poslušati, najbolje će biti, dakako, da ne izlaze nikuda.

Kako je bilo dugočasno neprestano gledati poigravanje plamena na malom ognjištu, oko kojega su se brinuli!

Jednom su promolili nos napolje, da vide, je li još Graindorge na vidiku, i opazili su ga kao crnu točku, koja se miče po snijegu. Onda su ušli, pa izišli, pa opet ušli . . .

— Lulu, — reći će napokon Lucien, koji se nikako nije mogao zadržati na jednom mjestu, — ja idem da potražim drva.

Zapravo, drva im nisu ni bila potrebna, ali je bio dobar izgovor, da se iziđe barem do onog sasušenog drveta, s kojega su brodolomci otkidali granje, pa im je služilo kao drvarnica.

Kad je Lucien izišao, Luluta nije imala koga pitati za ikakovu dozvolu. Ona učini jedan korak izvan špilje, pa drugi, pa desetak, usudi se poći i dalje, i tako se doskora našla više od stotinu metara daleko od špilje. I nije joj se ništa osobito dogodilo! Onda pođe na drugu stranu, sretna što može micati svojim malim nožicama, koje su joj se bile ukočile, ne gibajući se više od osam dana. Bila je uvjerena, da se ne će izgubiti, jer je neprestano vidjela jelu, koja ih je opskrbljivala gorivom, prepoznajući je po žutoj boji njenih uvelih četina. Ona će joj pokazivati put, kojim se ima vratiti.

Tako je stigla do podnožja brežuljka idući pored guštare kržljavog grmlja, kad joj se najednom učini, da čuje neki mukli jauk . . . Zastane, da bolje čuje, i sad je jasno razabirala bolno stenjanje, koje je dolazilo iz grmlja, par koračaja daleko od nje.

Nije joj bilo na nakraj pameti, da bi se tamo mogla skrivati kakva opasnost, nego pođe uzdrhtala srca prema mjestu, odakle je dolazilo stenjanje; razmakne grane, koje su joj zaklanjale pogled, i ugleda ispruženu veliku životinju, koja je bila tako slaba, da se nije mogla ni maknuti.

Luluta pomisli: »To je zacijelo neki bolesni pas!«

Nagne se, da bolje vidi i krikne od užasa. Grozna rana zjapila je na nozi i boku životinje. Krv, koja je istekla, bila se zgusnula oko rane, pa je izgledala još strašnija.

Životinja je i dalje stenjala. Kad je ugledala dijete, instinktivno isceri zube i podigne glavu, ali odmah opet nemoćno klone.

— Bijedna životinjo! — reče djevojčica, gladeći je rukom.

Iznenađena ovim milovanjem, htjela se životinja pridići, ali poslije nekoliko uzaludnih pokušaja, odustane od toga.

Luluti pođoše suze na oči. Ali, zar ne bi mogla ništa više učiniti, osim da samo žali ranjenu životinju?

— Počekaj malo, dragi moj kuco, odmah idem da potražim kakvu pomoć . . . Samo se ti ne miči . . . za čas ću se ja vratiti.

Mora da je životinja razumjela, što joj je rečeno, — tako je bar Luluta mislila, — jer, kad se ona vratila iz špilje, noseći u limenoj zdjelici vode, ležala je životinja još uvijek na istom mjestu.

Djevojčica s najvećom pažnjom ispere strašnu ranu, pomažući se pramenjem mahovine, pa je onda poveže svojom maramicom.

Životinja joj se mirno prepuštala. Još je po gdjekad zajecala, ali se Luluti činilo, da ona time

više izražava svoje zadovoljstvo, negoli bol, a možda se nije ni varala.

Kad je sve bilo gotovo, počela je životinja cviliti i dalje. To Lulutu baci u brigu. Nije znala, što bi učinila, dok nije opazila, kako ranjena životinja pokušava s najvećim naporom, ali bez uspjeha, da dosegne limenu zdjelicu, u kojoj je poslije ispiranja rane ostalo nešto vode.

— Baš sam luda! — reče djevojčica, primaknuvši joj zdjelicu, koju je životinja odmah pohlepno ispila.

To joj je, kako se činilo, jako olakšalo boli.

* * *

— Lucien, sada možeš doći ovamo! — poviče Luluta.

Luciena je zanimalo sestrino otkriće, pa je pošao za njom, kad je došla u špilju po vodu, ali mu je ona naredila, da se ne pokazuje, dok ga ne zovne, da se, kao što je rekla, ranjeni pas ne prestraši od njega!

Dječak sada priđe i stane promatrati životinju.

Najednom odskoči natrag i krikne:

— Pa to je, zaboga, vuk!

Luluta instinktivno uzmakne.

Ona o vukovima nije znala ništa osobito, osim priču o »Crvenkapici«, ali je već to bilo dosta, da je ispuni užas.

Životinja, koju je ona njegovala, imala je zbilja velike šape i oštre zube.

Istina, nije izgledala baš tako krvoločna. Pogled, kojim je vuk gledao Lulutu, nije govorio ni o kakvoj neprijateljskoj nakani...

Zato se Luluta umiri i pruži vuku komad dvopeka. Životinja ga zgrabi i odmah proguta. S drugim je komadom bilo isto, kao i s prvim, a s trećim kao s drugim. Očarana time, ispraznila je Luluta sve svoje džepove.

— Vidiš, Lucien, da to nije vuk, kad jede dvopek, — poviče ona pobjedonosno.

Da je to čuo Graindorge, koji je imao za sve zgodan odgovor, zacijelo bi rekao, da »nužda zakon mijenja«, pa i vuk, kad je gladan, jede, što mu dođe na zub.

Bijedni je vuk naime umirao od iznemoglosti, kad ga je djevojčica pronašla. Rana, kroz koju je izgubio mnogo krvi, tako ga je oslabila, da nije mogao tražiti hrane.

Vuk ustade . . .

Sad mu je već bilo bolje. Pogled mu je bio mirniji, a slabine mu više nisu bile tako upale. Još jedan obrok vode i dvopeka, — na što je Lucien pristao da donese iz špilje, — i vuk je bio gotovo sasvim oporavljen.

Za pola sata pokuša ustati, i doista se mogao uspraviti na prednje šape. Iza ponovnog napora, *ustade sasvim . . .*

Kad je Luluta vidjela na nogama zvijer, koja se sad više nije mogla uporediti sa psom, djevojčica brzo ustukne preplašena...

Vuk joj se približi i počne joj lizati ruke...

* * *

Kad se Graindorge uveče vratio sa svoga puta — koji mu, uostalom, nije donio nikakova ploda — zatekao je u špilji jednog stanovnika više.

Bio je to vuk, koji je pošao za svojom dobrotvorkom, ne hoteći je više ostaviti.

IV. — Jedan susret

Možemo misliti, kako se Graindorge bolno razočarao, kad se s najvećim naporom popeo na vrh one visoke planine, prema kojoj je bio krenuo, pa nije nigdje mogao opaziti ništa povoljno za sebe i svoje nevoljne drugove. Kao da nijedno ljudsko biće nije stanovalo u onoj nepoznatoj zemlji, u kojoj su se oni iskrcali.

Dokle mu je pogled dopirao, svud je vidio samo beskonačnu krajinu, pokrivenu snijegom, i na njoj pogdjegdje tamne mrlje prostranih šuma. Ali se nigdje nije opažalo ni najmanje selo, ni najmanja kolibica.

Sasvim klonuo, vratio se on u špilju. Sad mu je izgledalo teško svojim malim štićenicima ulijevati nadu, — koje ni sam nije imao, — u skori svršetak njihovih patnja.

Nije smio ni pomisliti, kakva ih strašna sudbina sve troje čeka, kad potroše onu dosta čednu zalihu dvopeka, koja im je još preostala, ako se dotle ne dogodi nešto neobično i nevjerojatno, što bi ih spasilo iz ovog položaja.

Kad se vratio, nije mu Luluta dala doći do riječi, nego mu je odmah ispričala o svom štićeniku. To je u njemu pobudilo tračak nade.

Odmah mu je udarilo u oči, da je životinja ranjena.

— Gospođice Lulu, — reče on, kad je ona svršila svoje pričanje, — skinite, molim vas, zavoj vuku s noge, da vidim ranu te bijedne životinje.

Otkad je Graindorge pokazao onim kresivom i loženjem vatre, da ništa ne radi nasumce, nije se

Luluta usuđivala pitati za razloge njegovih postupaka. Zato ga je i sad odmah poslušala.

Vuk, koji je ležao kraj vatre, pustio se mirno odvezivati.

Ma da je Luluta bila vrlo nježna sa skidanjem zavoja, on je ipak nekoliko puta zacvilio od boli, ali je znao, da ga ona ne vrijeđa od obijesti, jer je osjećao, da njenoj brižljivosti ima zahvaliti, što se sada osjeća bolje.

Kad je rana bila razvijena, Graindorge ju je pažljivo pregledavao, dok je djevojčica gladila rukom vuka, da ostane miran.

— Nije ništa osobito, — reče mali kuhar za čas.

— Oh, kako mi je to milo! — vikne Lulu.

— I meni isto tako, — odgovori Graindorge radosna lica. — Ali brinući se za vašeg štićenika, treba da malo mislimo i na sebe. Razumjet ćete i sami, da ne možemo ovdje dulje ostati.

— Dakako, da ne možemo, — prekine ga Lulu, — jer se onda ne bi nikad sastali s mamom.

Na te riječi Lucien okrene glavu i krišom otare suzu, a i Graindorge je neko vrijeme ostao sasvim zbunjen. Ali se brzo snašao i, da se ukloni neželjenom razgovoru, nastavi tamo, gdje mu je djevojčica prekinula riječ.

— I zato, — reče, — ostajemo u špilji još samo ovu noć. Sutra ujutro ustat ćemo prije zore, pa put pod noge!

— Kamo? — upita Lucien samo da nešto kaže, da ne bi svojom šutnjom izazvao kakvo sestrino pitanje, koje bi možda moglo biti vrlo nezgodno.

— Onamo, — odgovori Graindorge, — pokazujući odlučno rukom prema unutrašnjosti kopna.

Ovo, dakako, nije bilo točno obavještenje, ali kuhar nije mogao biti jasniji. On uistinu nije ni sâm znao, kuda idu, ali je maločas osjetio čudnu

slutnju, da ne idu uzalud, i da će u onoj leđenoj pustinji, gdje se on prije kratkog vremena osjećao izgubljenim, ipak nekoga naći.

Evo, zašto je tako mislio.

Pregledajući vukovu ranu, vidio je, da je ranjen vatrenim oružjem, jer je dlaka oko nje dosta opaljena. A to je značilo, da je hitac ispaljen iz neposredne blizine.

To je međutim bilo sporedno. Glavno je, da je vuk dolazio u blizinu sa čovjekom prije kratkog vremena, jer je rana bila svježa.

Dakle, netko je živio u tom kraju. Istina, to ne znači, da se taj čovjek nalazi sasvim negdje blizu njihove špilje.

Ujak Bastien, zvani Kuburica, koji je bio čuvar lovišta, pričao je Graindorge-u fantastične, ali istinite priče, da ranjeni vukovi bježe i lipsavaju vrlo daleko od mjesta, gdje su ranjeni. Dobro! Pa će se onda ići, kako daleko bude trebalo. Zdrave su im noge, a ići će polagano, odmarajući se usput.

Graindorge se, razumije se, pitao, kakvi su to ljudi, koji stanuju u ovoj zemlji i hoće li oni kod njih naići na pomoć i zaštitu. Ali, šta da misle o tom! Zar nije bolje pokušati sve prije, nego se ovdje prepustiti laganom umiranju od gladi?

Graindorge je ovo razmišljanje zadržavao za sebe. Mislio je, da je najbolje ostaviti svoje mlade drugove u iluziji, da on zna, kuda ih vodi. I onako su već dosta oslabili od nestašice, a sad se od njih traže novi napori.

Zato im je i odgovorio onako dvomisleno, čime su se oni zadovoljili.

* * *

Sutradan, kad je dao znak za polazak, bili su oni puni radosti i pouzdanja.

Brzo su se spremili.

Oko jarbola, koji im dosad još nije bio ni od kakve koristi, omota Graindorge krzneni ogrtač go-

spođe Vinet, a preko njega omota jedro, koje im je dosad služilo za zastor na ulazu. Unutra metne preostali dvopek, pošto su prije toga napunili njime džepove za prvu potrebu. Graindorge onda uveže sve to lanenim konopcem sa jedra. Taj su tovar nosili on i Lucien, idući jedan za drugim i držeći na ramenu svaki po jedan kraj jarbola. Bačvica s vodom bila je preteška i nezgodna da se ponese. A nije u njoj već ni bilo vode. Zato su je ostavili. Nisu za njom mnogo ni žalili, jer su žedj mogli gasiti i tako, da u praznoj limenoj zdjelici stope snijega, koga je, hvala Bogu, svuda bilo dosta. Lulu je nosila tu zdjelicu, privezanu konopcem na leđima.

Najzad Graindorge, koji je već imao palicu, napravi još dvije za svoje drugove.

Kad je tako sve bilo spremljeno, krene mala četa na put.

Graindorge je išao prvi, a za njim Lucien. Luluta, koja je bila slobodna, nije imala stalnog mjesta, pa je, kao najmanja, tapala za njima svojim malim nožicama.

Vuk se bio dosta oporavio, da ide s njima. Prošlu je noć proveo kraj vatre i prikupio toliko snage, da se mogao priključiti svojoj dobročiniteljici. Šepesao je, istina, na tri noge, ali nije zaostajao, jer je mala četa dosta sporo odmicala zbog tereta, koji je prilično žuljio ramena Graindorge-u i Lucienu.

Po smrznutom snijegu, koji im je škripao pod nogama, mogli su dosta lako hodati. Svako pola sata su zastajali, da prenesu teret jarbola s jednoga ramena na drugo.

Da bi raspoložio i sebe i društvo, Graindorge zapjeva koračnicu:

Jedan, dva, — mala dječaka!
Dva, tri — mali soldati,
Na mene je pao broj
Četrdeset tri,

Eto me u Africi.
Na mene je pao broj
Četrdeset tri,
Mi smo soldati.

— Ova pjesma ima devedeset i devet kitica, a kod stote se počinje iznova, — reče šaljivo kuharčić. On je međutim znao samo prvu, pa je nju neumorno ponavljao.

Za njim su se uskoro poveli Lucien i Luluta, koracajući po taktu, pa im je bilo lakše ići.

Brodolomci su već prešli brijeg, na koji se juče bio popeo Graindorge, da pregleda okolicu, i počeli su silaziti niz protivni obronak u ravnicu.

— Stoj! — poviče najednom kuharčić, kad su se našli pod jednom velikom stijenom, — u mom želudcu već zvoni podne. Ako pristajete, možemo se pod ovom stijenom časkom odmoriti, pa ćemo onda produžiti put, ne bi li do noći stigli u onu malu šumu, što se vidi pred nama. Tamo ćemo prenoćiti.

Svi su bili za ovaj predlog. Odloživši tovar, Graindorge, Lucien i Luluta sjednu na nj i stanu ručati, ako se uopće može tako nazvati njihovo jelo.

Vuk je legao kraj djevojčice. Ona mu je obilno davala komade dvopeka, možda i odviše obilno sa stajališta kuharova, koji je, gledajući kako vuk pohlepno guta, što mu se da, mislio samo na to, kako će kraj ovih novih usta ubrzo nestati hrane.

Ali je Luluta bila tako sretna, da je vođa nije htio uvrijediti svojom opomenom. Bio je veseljak, pa je to izveo na drugi način:

— Eh, eh, druže, — poviče on okrenuvši se prema vuku, — ti baš imaš divan apetit... Podsjećaš me na jednoga mog ujaka, koji je skoro umro, kad je za okladu pojeo tri ručka najednom. Bijedni čovjek, bio je strašno lakom, skoro kao ti.

— A kako se zvao? — upita Luluta sa smiješkom.

— Barnaba, gospođice, — odgovori Graindorge.

— Kako je to divno ime . . . za vuka!

— Imamo dakle tim više razloga, da ga damo vašem štićeniku, — doda kuharčić, — pa ćemo ga tako i okrstiti.

U takvim i sličnim razgovorima prošlo im je vrijeme.

— Hajdemo dalje, — zapovjedi Graindorge, — ako hoćemo, da za dana stignemo na noćište.

Stigli su dosta brzo. Okretni kuharčić napravi od jedra za noć ležište kao vreću, koju je podstavio krznenim ogrtačem. Najprije je poklopcem od limene zdjelice, koju je Luluta nosila, kao lopaticom razgrnuo snijeg, a onda prostr'o vreću na zemlju. Zatim se sve troje uvuku unutra i pokriju glave jednim krilom jedra tako, da im je samo nos virio napolje.

Barnaba, kao da je naslućivao, što se od njega traži, legne im u dno nogu, grijući ih kao mala peć.

Tako su mladi brodolomci prospavali još tri noći poslije trodnevnog napornoga pješačenja.

Sada su neprestano išli između drveća, jer su bili zašli u neku veliku šumu. To im je bila velika smetnja, jer nisu znali, kojim se pravcem kreću, pa su išli nasumce.

Sve je to bilo opasno, jer još nigdje nisu naišli ni na najmanji trag ljudî u ovom kraju.

Graindorge se prestao šaliti, a videći ga tako tmurna i zamišljena, počeli su se i Lucien i Luluta plašiti.

* * *

Kad su ujutro četvrtoga dana krenuli na put, bili su skoro već sasvim izgubili nadu, a upravo ih je toga dana čekalo veliko iznenađenje, koje je bilo odlučno za njihovu dalju sudbinu.

Oko podne opazili su najednom neku promjenu u Barnabinom držanju. Mjesto da mirno šepesa za Lulutom, kao što je dosad šepesao, njega najednom obuze neki čudni nemir. Od časa do časa istrčavao je pred kolonu. Njuškao je zrak i vraćao se natrag jedno dvadesetak puta.

Bez sumnje će se nešto dogoditi. Ali, hoće li ta novost biti — sreća? Djeca nisu mislila na to, nego samo jako željela, da prestane neizvjesnost, u kojoj su se nalazila.

Uto Barnaba najednom počne strašno urlati, pojurivši napred. Graindorge, Lucien i Luluta pohitaše njegovim tragom i doskora izbiše na jednu čistinu. Tu je stajala jedna koliba, napravljena od neotesanih debala i pokrivena granjem.

Vrata su bila širom otvorena.

Vuk, koji je i pored svoje ranjave šape naglo jurnuo u kolibu, iziđe brzo napolje, obleti dva-tri puta oko kolibe, uđe opet i vrati se kao da traži nešto ili nekoga. Međutim, nitko se nije javljao. Koliba je bila prazna.

Kad su prišli bliže, opaze djeca, da su vrata upola razvaljena, kao da ih je netko silom otvarao.

Posvuda naokolo oko ovog priprostog stana bio je snijeg izgažen i moglo se opaziti mnogo tragova životinjskih i ljudskih. Mjestimice je bilo i tragova krvi.

Koliba je iznutra bila u strašnom neredu. Po rastrganim pokrivačima i razderanim haljinama, što je sve bilo razbacano po podu, nije bilo teško dokučiti, da je ovo bila pozornica strašne borbe između stanovnikâ kolibe i čopora zvjeradi.

Opkoljeni stanovnici, iza očajne borbe, mora da su podlegli velikom broju zvjeradi, koja ih je sve pojela.

Graindorge-u sve ovo prođe za čas mozgom.

Barnaba se tako držao, da se jasno vidjelo, da mu je sve ovo poznato. Ovuda su dakle prošli vuci i tu je Lulutin štićenik dopao rane, koju mu je ona tako brižno vidala.

Graindorge-u je najprije došla misao, da produže put i da se što prije uklone s ovog opasnog mjesta.

Ali je odmah pomislio, da se vuci zacijelo više ne će vraćati k ovoj kolibi, koju su već opustošili, pa će djeca moći ovdje bar jednu noć u miru provesti.

Preleti pogledom unutrašnjost kolibe. Na stropu je bilo obješenih krzna. Time će se dati namjestiti takav krevet, kakvog mali brodolomci odavno nisu imali.

Ali, to još nije bilo sve.

Na policama, koje su bile tako visoko, da ih vuci nisu mogli dosegnuti, bilo je poređano nekoliko omota i jedna kovna posuda. To je bilo možda nešto za jelo. Baš će im dobro doći!

Graindorge odmah složi ruke, da se Lucien može popeti do police.

Kakvo iznenađenje! Tamo je bilo brašna, suhog povrća, a u kanti se našlo i masti.

— Umijesit ću vam kolače, da ćete se oblizavati, — poviče kuhar i doda: — samo da još u ovom krtogu na podu nađemo kakvu kuhinjsku posudu.

Djeca se odmah dadoše na posao. Naskoro Lucien pronađe pod jednom rastrganom haljinom tavu.

Luluta je opet našla željezni lonac, zgodan za juhu od suhog povrća.

Graindorge nije imao sreće. On je našao samo jednu drvenu žlicu, pa je bio jako pokunjen, što donosi tako malen prinos.

Ali, tražeći dalje, najednom klikne od radosti. Iz gomile rastrganog i krvavog rublja, po kojemu je čeprkao, izvuče divnu pušku i lovački pojas sa mnogo naboja.

Zbog ovoga je doista mogao likovati.

Sada su imali živeža, da se nahrane, posuđa za kuhanje, oružja za obranu, pa kud ćeš više?

Sad se više nije moglo reći, da je sve propalo i da su ostali bez nade u spasenje. Bili su na dobrom putu, pa je sada bilo skoro pouzdano, da će se nekako izvući iz nevolje.

Zasad će spremiti obilnu večeru, pa će im biti srce na mjestu.

Neznanac uđe u kolibu . . .

U sredini kolibe stajala su tri velika kamena, koja su služila za ognjište.

Graindorge odmah naloži vatru i domala je varivo zakrkljalo u loncu s otopljenim snijegom. Poslije će još dodati malo masti i nekoliko komada dvopeka.

Vrata su zbog dima ostavili otvorena.

Lucien, Luluta i Graindorge posjedaše oko vatre, gledajući, kako se jelo kuha, a izgledalo je, da i Barnaba, koji je legao djevojčici kraj nogu, pažljivo promatra sve, što se događa.

Ali, najednom vuk naćuli uši. Jako zaplašeni, pogledaše mali brodolomci, kud i on, i skočiše naglo sve troje. Na pedesetak koračaja od kolibice pojavio se čovjek.

Neznanac uđe u kolibu i sâm zastade, kad je vidio djecu i vuka. Zacijelo nije očekivao, da će ovdje zateći dva dječaka i jednu djevojčicu u društvu s vukom.

Stajao je jedan čas, pa se moglo opaziti, da sa sve većim iznenađenjem motri stanovnike kolibe.

Kao da mu je najvišu pažnju privlačio vuk.

Barnaba se uistinu sumnjivo držao. Režeći prilegao je k zemlji i držao se tako, kao da će sad na skočiti na neznanca.

— Držite tu životinju! — poviče neznanac francuskim jezikom, — ili ću pucati.

Rekavši to, skine pušku s ramena.

Kad su čuli svoj materinski jezik, mali brodolomci zakliktaše od radosti. Luluta se odmah baci na Barnabu i uhvati ga oko vrata, da ne bi skočio.

Vuka nije bilo lako umiriti, ali, kad mu je djevojčica lijepo razjasnila, da njegovi prijatelji nisu u nikakvoj opasnosti, on je to valjda razumio, pa se umirio.

— Možete prići, — vikne zatim Graindorge neznancu.

Neznanac je bio čovjek bijele rase. Imao je energično, skoro surovo lice s kratkim, crnim brkom.

Na glavi je nosio širok pusteni šešir.

Na sebi je imao debelu vunenu bluzu sa prugama razne boje, kožne hlače, koje su po vanjskom obrubu bile ukrašene vrpcom s dugačkim resama, a do koljena je imao debele škotske čarape. Na nogama visoke cipele od žute kože, s debelim potplatima.

Lovački pojas s nabojima, torbica o lijevom boku s revolverom i puška, to mu je bila sva oprema.

Čim je prišao Graindorge-u i njegovom društvu, prvo mu je pitanje bilo, šta traže u ovoj šumi i kako su ovamo dospjeli.

Djeca su mu to odmah objasnila. Graindorge je u ime sviju vrlo rado ispričao sve događaje, koji su ih doveli ovamo.

Luluta se nije mnogo zanimala za pričanje o njihovim pustolovinama. Ona je imala sada drugih briga. Zbog neznančevog dolaska zanemarili su dječaci vatru i lonac, pa je ona sada na to pripazila.

Pošla je da prigleda na jelo, a k njoj se priključio i Lucien, koga je zamolila, da podjari skoro ugašenu varu. Doskora je u loncu opet počelo krkljati. Graindorge je, ostavši sam s neznancem malo podalje od ognjišta, nastavio s pričanjem. Ovaj je to slušao s velikom pažnjom i nije krio svog začuđenja, čuvši za neobične događaje, o kojima mu je kuhar pričao.

— Ne rekoste li maločas, — upita on iznenada, — da je ovoj djeci prezime Vinet. Da nisu možda poreklom iz Normandije u Francuskoj?

Graindorge se trgne. Htio je baš zapitati neznanca, zašto ga to zanima, kad ga ovaj preteče živo, ali i sa zabunom — koju bi iskusniji čovjek, nego što je bio Graindorge, zacijelo i zamijetio — da ga je možda prevarila sličnost prezimena i da to za njega nije ni najmanje važno.

Tri minuta kasnije opet ga je zapitao:

— Lulu i Lucien se nisu valjda sami ukrcali? Mora da su s nekim starijim pošli na put?

— Da, — reče Graindorge, — s majkom . . .

— A šta se s njom dogodilo?

Kuhar baci pogled na djecu i, kad je vidio, da su još uvijek zauzeti s kuhanjem, reče tiho:

— Umrla je poslije brodoloma.

Prodirni krik iz sredine sobe bio mu je odgovor.

Iako su ove riječi bile tiho izgovorene, ipak ih je Luluta čula.

Nije progovorila ni riječi, nego samo poblijedila kao mrtvac, našto joj obilne suze udariše iz očiju, a iz stegnutoga joj se grla ote grčeviti jecaj.

Lucien se savlada, — on je, uostalom, već odavno znao, što ima da misli o maminoj odsutnosti, — priđe sestri i zagrli je. *Ali njegovo milovanje nije moglo da utiša sestrinu bol.* Njena je prigušena bol bila hiljadu puta užasnija, nego glasna provala očaja. Zato ni Lucien nije mogao izdržati, nego i on udari u plač, koji je s toliko snage bio prigušio onda u onoj bijednoj lađici.

Graindorge, uzbuđen ovim tragičnim događajem, što ga je sâm izazvao, nije se usuđivao da im priđe. A i stranca je iznenadio ovaj prizor, pa nije više zapitkivao, nego zamuknuo.

— Mogli bi možda jesti, — reče on nakon nekog vremena, nastojeći skrenuti stvar na drugo polje.

Ali nitko od malih brodolomaca nije čuo njegova predloga.

Graindorge nije pokušavao da ih dalje nagovara. Iako je bio uzbuđen, ipak nije izgubio teka. Zato se dade na posao. Zamijesi od brašna i vode nekakve debele i teške palačinke, ispeče ih u tavi i pojede halapljivo, našto pojede i večeru, koju je Luluta priredila.

Međutim je umor bio jači od boli. Graindorge, Lucien i Lulu nisu ni opazili, kako su zaspali kao puhovi i spavali sve dok zora nije zarudila nad šumom.

* * *

Kad su se probudili, neznanca nije bilo više u kolibi. Na jednom komadu papira napisao je krupnim rukopisom nekoliko redaka, preporučujući svojim malim drugovima, koje mu je slučaj donio, da pripaze na vatru i čekaju, dok se on ne vrati.

Vratio se pred veče, vukući za sobom po snijegu jednog ubijenog malog medvjeda.

— To mi je sva lovina, — reče on. — Našao sam ovoga gospodina uhvaćenog u zamku, koju sam zadnji put namjestio u šumi. Sve su ostale bile pra-

Njegovo milovanje nije moglo da utiša sestrinu bol.

zne... Izgleda, da će se ove godine lov ranije svršiti. Životinje s krznom počele su se već povlačiti prema sjeveru... Zato ćemo i mi ubrzo spremiti stvari i krenuti polagano do Saint-Laurenta.

Narodi, koji nam zaviđaju, redovno ističu, kako Francuzi ne znaju geografije. Ako je to istina, onda ni Graindorge, ni Lucien nisu bili izuzetak od

toga pravila, a da i ne govorimo o Luluti, kojoj neznanje ispričavaju njezine godine.

Neznanac je vidio po njihovim upitnim pogledima, da im je ime Saint-Laurent nepoznato, i da ne znaju, gdje su.

Zato im razjasni, *da su se iskrcali na istočnoj obali Labradora*)*. Derući kožu s medvjeda ispriča im, da je Labrador prostrani poluotok na sjeveru Kanade, kojemu leži Hudsonovo more na zapadu, a Atlantski ocean i ušće Saint-Laurenta na istoku. Površina Labradora iznosi po prilici 1,200.000 km^2, dakle dva i pô puta toliko, kolika je Francuska.

Istočna obala Labradora, koja se dotiče Atlantskoga mora, najviši je dio poluotoka. Južnije, nad ušćem Saint-Laurenta, brežuljci na obali ruše se strmo, a visoki su 100—200 m. U daljini se vide vrhunci, pokriveni snijegom. Ako se pođe prema sjeveru, dižu se gorski lanci postepeno do visine od 2000 m.

Iza te planine stere se brežuljasta ravan, koja se postepeno spušta prema zapadu. Ona je pravilno položena, pa se niz nju spuštaju mnoge rijeke u Hudsonovo more i tjesnac.

Bregovi su pokriveni gustim šumama, osobito prema jugu, a prema unutrašnjosti poluotoka šumâ je sve manje.

Na Labradoru traje zima skoro 10 mjeseci. Ljeto se počinje u junu, a svršava već početkom septembra. Toplo godišnje doba traje zapravo svega tridesetak dana. Tek što rijeke počnu šumiti, naiđe opet led i one zamiru. Tek što s nebrojenih jezera, rasijanih po poluotoku, nestane leda, on se opet počne hvatati. Kad snijeg kopni, pretvori se čitav kraj u močvaru, našto se najednom zemlja opet smrzne, a snijeg je poravna i pokrije novim bijelim sagom.

U takvom je kraju jedino ljudsko zanimanje lov na krznate životinje, kojih ovuda ima u izobilju.

*) Pogledaj sliku na čelu knjige.

Lovom se bave domaći stanovnici, Indijanci i lovci, koji dolaze s juga, t. j. iz Kanade.

Oni kreću na put polovinom oktobra, kad se snijeg zaledi, kad su rijeke i jezera zamrznuti, pa je lako putovati. Tada psi vuku saonice s hranom i lovačkim priborom.

Po šumama nalaze se medvjedi, vukovi, lisice, vidre i sitnije životinje.

Taj opasni i teški život u snijegu i na ledenom vjetru, koji često prelazi u vihor, traje skoro deset mjeseci.

A kako prolaze dugi, tmurni i dosadni dani?

Najprije se gradi koliba od debala, ili se popravlja ona, koja je sagrađena još prošlog lova.

Zatim se na sve strane postavljaju zamke i spremaju klopke, u koje se hvataju lakome životinje.

Onda tek nastaje lov. Svako jutro, najčešće još prije dana, odlaze lovci iz kolibe i krstare sad jednim sad drugim dijelom svoga lovišta, gdje su ponamještali zamke. Sa zamkâ dižu, t. j. skupljaju uhvaćenu lovinu, a zamke onda ponovo namještaju.

To traje tako do kraja juna. Tada nastaje jugovina i putovi postaju neprolazni.

Vrijeme lova prolazi, pa lovci za vremena odlaze iz šuma i kreću sa svojim saonicama, koje su kod povoljne lovine pune krzna, prema jugu, gdje su skladišta trgovaca, koji trguju krznom. Ili odlaze u trgovine po gradovima, gdje prodaju svoju lovinu.

* * *

Djeca su odmah naslutila, da je i taj čovjek, koji im sve to priča, zacijelo jedan od tih lovaca.

Najvažnije je za njih bilo međutim to, da su sad spašeni!

Ta zar nije ovaj lovac odmah u početku kazao, da se ne smije više otezati s povratkom i da će ih povesti sa sobom. Tako će moći doći u Kanadu. Koliko god je njihovo znanje geografije bilo oskudno, ipak su znali, čak je i Luluta to znala, da je

Quebec tamo glavni grad. Možda ovaj lovac ne ide baš tamo, ali će ih svakako uputiti na pravi put.

»Moj ujak Zaphirin, koji je bio najveći brbljavac u selu«, — razmišljao je Graindorge, — »govorio mi je uvijek, da se s dugim jezikom može doći na kraj svijeta, a ja, hvala Bogu, nisam baš nijem«.

Ne smijemo zaboraviti, da se u Kanadi govori francuski. Mali kuhar je to znao, jer je već pristajao u kanadskim lukama.

Lovac svrši svoj posao. Medvjed je bio sasvim oderan.

Kad je pažljivo razapeo kožu, odsiječe poveći komad mesa i metne ga na vatru, da se peče.

Bio je to pravi ručak s mesom... doduše, s mesom od medvjeda, što je brodolomcima bilo sasvim novo jelo, za kojim se ne bi otimali u drugim prilikama. Ali ovako, poslije toliko dana posta, bila im je to ukusna poslastica, pa im nije padalo ni na kraj pameti, da je odbiju.

Uostalom, tu je bio Barnaba, da im dade dobar primjer. Lovac mu je, odrezavši najprije nekoliko boljih komada za slijedeće dane, blagostivo dozvolio, da pojede ostatke medvjeda... I vuk je za čas naknadio svoj dugi post.

Graindorge, Lucien i Luluta povedoše se za njim, naravno samo mnogo umjerenije.

V. — Mnogo pričanja o vukovima

Kako je sunce izlazilo kasno, a zalazilo rano, provodili su Graindorge i njegovi drugovi uvijek prije spavanja po nekoliko sati u mraku. Tako je i te večeri deranje medvjeda oduzelo mnogo vremena, pa se počelo večerati tek kad je već pala mrkla noć.

Vatra je još uvijek gorjela i svijetlila tek toliko, da čovjek ne pronese zalogaja mimo usta, pa nikako ne bi škodilo malo više svijetla.

— Čudim se, — primijeti lovac, — kako niste, rujući po kolibi, naišli na svijeće...

— Zar ih je bilo? — poviče Graindorge.

— Dabome. Ako se dobro sjećam, mora biti jedna ili dvije u lijevom kutu police... Ja sam ih tamo ostavio... Ako ih Bison nije potrošio za mog odsustvovanja, moraju biti još tamo...

Čuvši ove riječi, djeca od čuda prestadoše jesti.

— Ah, oprostite, — reče lovac sa smiješkom, razabravši začuđenje svojih novih prijatelja, — ja vam još nisam ni kazao, da ste vi ovdje u mojoj kolibi... Ah, da znate, kako sam odavde otišao prije vašeg dolaska!

— Ja pomalo naslućujem, — odgovori Graindorge, sjećajući se prizora, na koji su naišli on i njegovo društvo, kad su, idući za Barnabom, ušli u pustu kolibicu.

— To je strašna priča, — nastavi lovac. — Ako niste pospani, pričat ću vam je kod večere, samo da još potražimo svijeće... Ded', mladiću, popnite mi se na leđa, — reče on i namjesti se ku-

haru, — pa pipajte rukom do kraja police... lijevo... Dobro! Ima još jedna! Dosta je. Zapalit ćemo je, da možemo lakše večerati, pa ćemo je onda odmah utrnuti. Ne treba nam svijetla za razgovor.

Priča, koju je lovac pričao djeci, bila je uistinu strašna.

Nalazeći se u lovu već od mjeseca septembra, sklonili su se prije dva mjeseca on i njegov prijatelj Bison u ovu kolibu, koja je već odavno bila napuštena. Popravili su je, koliko su mogli.

Ružno je ime, zar ne, nosio njegov drug? On je zacijelo imao neko drugo prâvo ime, ali je lovac, tako je bar tvrdio sad, znao samo za ovo još odonda, kad su se sreli na ledenim poljanama Aljaške, gdje su obojica uzalud tražili zlato.

Njega su tim imenom prozvali drugi zbog njegove jako pustolovne naravi. On naime nije nikad bježao od opasnosti, nego se obarao na nju bezobzirno kao divlji amerikanski bik (bison).

Njih je dvojicu zbližila njihova zajednička nedaća. Podnijeli su nebrojeno mnogo nevolja, trpjeli studen i glad, a nikad nisu imali te sreće, da naiđu na ono, za čim su iz sve duše čeznuli: na mjesto, gdje bi mogli naići na bogatstvo, kopajući dragocjenu rudaču, u kojoj ima samorodnog zlata.

Onda su se vratili i latili se drugog zanimanja. Lovili su tulnjeve s Eskimima na dalekom sjeveru. Ali taj posao nije bio ni najmanje unosan. Jedva se moglo životariti. Moralo se dakle potražiti nešto bolje. Tako su malo pomalo sišli na Labrador. Tu su od jednog lovca, koji se već bio obogatio, za preostali novac otkupili pse, tobbogan (saonice), lovni materijal i oružje.

Tako su postali lovci. Posao nije opasan, ali je mučan. Čovjek se brzo nauči postavljati zamke, obilaziti ih, derati kožu s uhvaćenih životinja, ali je teško naći kraj, koji još nije iskorišćen. Nepisani lovački zakon, koji su utvrdili vjekovni običaji, vrlo

je jasan u tom pogledu. Svako područje pripada bez ikakve rasprave onim lovcima, koji su ga označili svojim znakom, a to su posebni zarezi na deblima drveća u šumi. Svi su lovci spremni, ako treba, i oružjem protjerati nezvanoga gosta, koji bi se usudio postaviti svoje zamke ili napraviti klopke tamo, gdje stariji posjednik postavlja svoje.

Ukratko, naša dva pustolova išli su od jednog do drugog područja, dok nisu došli u ovaj kraj šume, gdje im nitko nije zabranjivao loviti, valjda zato, što su zvijeri iz nepoznatih razloga odavde skoro sasvim otišle.

Bilo je to doista slabo lovište. Zamke su bile skoro uvijek prazne, pa im ni ovaj put nije bilo suđeno, da se obogate.

Ipak on i Bison nisu popuštali. Ugledavši se u druge, čekali su, ne će li im se sreća ipak najzad možda smilovati. Ali, sudbina im je spremila još jedan, konačni udarac.

Jedne večeri vraćali su se u kolibu poslije trodnevnog obilaženja po najudaljenijim krajevima svog ukletog lovišta. Na taj svoj dulji put poveli su i pse sa saonicama, na kojima su povezli hranu i vreće od krzna, u koje bi se noću uvlačili, da prespavaju na snijegu.

Vraćali su se satrveni od umora i klonuli zbog neuspjeha u lovu, jer je većina zamkâ bilo netaknutih.

Mračilo se.

Bison je već bio unišao u kolibu, da potraži, što će spremiti za jelo, a njegov drug ostao vani.

Baš kad je htio odvezati pse, strese se od jednog strahovitog, dugog urlika. Poznavao je dobro šumske glasove, pa je odmah znao, da je to vuk. Okrenuo se i dugo ispitivao pogledom okolicu, ali nije ništa vidio. Ubrzo zatim začuje drugi urlik, pa opet jedan, pa deset, dvadeset. Nije dakle bio jedan vuk, nego cio čopor.

— Zaklonimo se u kolibu! Brzo! — doviknuo mu je Bison, kad je to čuo.

Tada se desilo nešto užasno. Psi, koji su dotle ležali u snijegu, upregnuti u saonice, skočili su dršćući svim udovima i najednom, obuzeti strahom, pojuriše da pobjegnu.

Naš lovac se zapleo i pao, zapleten u remenje saonica... A tamo iz šume izlazi čopor vukova, — bilo ih je najmanje osamdeset, — i juri za njim u divljem trku.

Psi su ga vukli desetak metara, kad mu je napokon pošlo za rukom osloboditi se. Digao se, pao, opet se digao... Spašen je, ali sasvim ugruvan... Jao! Više nije mogao uteći u kolibu. Vukovi su bili od kolibe daleko svega nekoliko metara.

Ostalo mu je samo pokušati sreću, otrčati do najbližeg stabla i uzverati se tako visoko, da ga zvjerad ne može dosegnuti. On učini tako i sreća ga posluži.

Odozgo je bio svjedok jedne jezive tragedije.

Vukovi su se podijelili u dva čopora. Jedan je dio pojurio za psima, koji su bježali sve dublje u šumu, dok je drugi poletio na kolibu, u kojoj je, na svu sreću, Bisonu pošlo za rukom da se zatvori.

Ah, kako se hrabro branio dobri Bison! Proturio je cijev svoje puške između greda i pucao neumorno. Odgovaralo mu je strašno urlikanje, među koje su se miješali urlici bola, jer su u onoj masi napadačâ svi Bisonovi hitci pogađali. Ali vuci svejedno nisu prestajali navaljivati. Začuo se kobni prasak! To su popustila vrata. Lovac je na svom drvetu začuo krik, koji je bio jači od urlika: »U pomoć! u po...« I, više ni glaska. Bison je podlegao čoporu.

Nato je nastala dioba plijena! Vukovi su se, — poznalo se to po njihovim urlicima, koji su postali drukčiji, — počeli međusobno klati oko tijela nesretnog Bisona... Duga šutnja... Bilo je gotovo.

U tom času je lovac začuo iz daljine glasove druge borbe. To se bez sumnje drugi čopor oborio

na pse. Mora da je to čuo i ovaj čopor, koji je ostao kod kolibe, jer se nanovo zaorio urlik. Nastade opet

Potegao sam pištolj i ispalio na vuka . . .

divlja trka. Vukovi, koji njega, kao nekim čudom uopće nisu ni opazili, projuriše kao vihor ispod njegovog drveta, žureći se na novu gozbu!

— Ta mi je noć, — nastavljaše lovac, — izgledala beskrajna. Svaki sam čas očekivao, da će se vukovi vratiti ovim putem. Sad bi došao red na mene. Bio sam zasad, istina, siguran na vrhu drveta, ali zar se oni ne bi dugom opsadom dokopali mene, koji bih morao klonuti od gladi i umora?... No oni se više nisu pojavljivali. Dosta su im bile one dvije gozbe. Kad se razdanilo, mogao sam vidjeti mjesto krvoprolića. Oko tihe kolibe sve je bilo očišćeno. Bison ih je sigurno mnogo pobio, a ipak nije bilo nijedne lešine na snijegu, koji se crvenio od krvi. Živi i gladni vuci požderali su svoje mrtve drugove. I tako su nasićene zvijeri ostavile mene na miru, ne misleći više na povratak.

»Ipak sam pričekao, da se sasvim razdani prije no što ću sići sa svog motrilišta... Onda sam sišao na zemlju i počeo se primicati našoj bijednoj kolibici... Bila je u strašnom stanju... Stajao sam među nagomilanim ruševinama, među kojima sam prepoznao razderane haljine svoga nesretnog druga Bisona, kad mi se učini, da čujem nekakav tihi šušanj za vratima, koja nisu bila sasvim zatvorena. Odmah sam pomislio, da će to biti jedan zaostali vuk. Puška mi je bila o ramenu, a pištolj o boku. Na nesreću, smutila su me uzbuđenja, koja sam bio pretrpio, pa sam se mašio puške, iako sam se mnogo lakše mogao poslužiti pištoljem... U taj čas skoči bijesno na mene jedan ranjeni vuk, koji je išao na tri noge, i ujede me žestoko za desni list... Čitavog života nosit ću znak tih strašnih ralja. Bol mi je oduzela razum. Odbacivši pušku, *potegao sam pištolj i ispalio na vuka* iz neposredne blizine. U onoj žurbi jamačno sam slabo gađao. Promašio sam, ili sam ga samo lako ranio, ali je to svejedno dostajalo, da ga prisilim na uzmak. Dao se u bijeg urličući od boli, a pošto je meni ruka jako drhtala, izgubio se u šumi, a da nisam stigao da mu i jedno tane smjestim pod kožu«.

Svršavajući svoju priču reče lovac:

— Moram vam reći, da taj vaš Barnaba i onaj moj vuk moraju biti neki vrlo blizi rođaci. On je sada miran, a vama je, gospođice Lulu, toliko omilio, da se taj razbojnik mene više ne treba bojati.

»Na kraju još dvije riječi. Odmah sam otišao s ovoga mjesta, koje me je i odviše bolno sjećalo na smrt moga prijatelja Bisona. Odlučio sam, da u drugom kraju, kod sretnijih drugova, potražim pomoći i zaštite. Ali sam uzalud lutao šumom. Nikoga nisam sreo. Kad sam potrošio ono malo živeža, što sam ponio sobom, vratio sam se u ovu kolibu, da uzmem ono, što je još ostalo. Vi ste me međutim pretekli... ja vam to, dabome, nipošto ne zamjeravam...«

* * *

Jedna nesreća odgovara drugoj. Ovo što su pretrpjeli lovci, bilo je slično nesreći, koja je zadesila male brodolomce sa »Titanica«. To ih je zbližilo.

Sad im je sudbina bila ista. Graindorge nije još ni riječi spominjao o svojoj osnovi, koja je, kao što znamo, bila u tom, da dođu u Quebec i nađu tamo radnju, koja pripada porodici njegovih malih prijatelja. To će lako dokazati papirima, koji su se nalazili u torbici gospođe Vinet.

Graindorge pokaže te papire lovcu. *Ovaj ih je pažljivo čitao.* Kad su Lucien i Lulu vidjeli poznatu torbicu, navriješe im na oči suze. I lovac je bio toga mišljenja, da su ovi dokumenti od velike važnosti za dječaka i njegovu sestru.

Osobito su ga zanimala pisma direktora radnje u Quebecu, u kojima ovaj izvještava, da se ne može pronaći nikakav trag Franji Vinetu. Graindorge zapita lovca, da nije on, lutajući sjevernim krajevima, gdjegod sreo tražioca zlata. Lovac odmahnu rukom, kao da želi reći: »Možda jesam, a možda i nisam, jer od Aljaške do Labradora ima vrlo mnogo pustolovâ!«

* * *

Trebalo je misliti na povratak. Odluče, da će krenuti za dva dana. Budući da nisu imali pasâ, jer su ih izjeli vuci, a saonice su u onoj mahnitoj jurnjavi kroz šumu bile razbijene na hiljadu komada, morat će sami nositi preostali živež.

Krzna će lovac ostaviti, ma koliko bila vrijedna. Tu će žrtvu Lucien i Luluta obilno naplatiti svom spasitelju, kad opet dođu do svog imanja.

— Ne govorimo o tom, — reče lovac zbunjeno, — dobro se djelo samo sobom naplaćuje.

— Tako je govorio i moj ujak Tankred, — klikne Graindorge, — koji je običavao odbijati zahvale na učinjenim uslugama, plaćajući ih više poslovicama nego suhim grošima. Ali, u ovom slučaju nije tako, — doda on brzo, ne primjećujući čudnovatog tona, s kojim je lovac izgovorio onu poslovicu.

Koliko se puta kasnije sjetio ovog događaja!

* * *

Došla je zadnja noć prije odlaska iz kolibice.

Odlučili su sutradan krenuti vrlo rano, da mogu što više puta preći još za dana.

Ubrzo su svi tvrdo zaspali.

Ali, kakav se to ptičji glas najednom začuo u tihoj noći? Djeca nisu ništa čula. Samo se probudio lovac, koji ima lagan san, kao svi ljudi, koji su navikli na svakojaka iznenađenja. Počeo je napeto osluškivati.

Ponovo se začuo isti glas, našto mu se drugi slični stadoše odazivati.

— O-ho, — prošapta on, — evo drugačijih vukova. Ako me ovi salete, ode koža na pazar.

S neobičnom opreznošću uspravi se lovac na svom ležištu. Dohvati oružje, koje je bilo kraj njega. Ali, što ima još da učini?! U jednom kutu kolibe bili su spremljeni i poređani omoti za njih, što će tko nositi. Lovac poče puzati na koljenima prema Graindorge-ovom. Otvori ga tiho, izvadi neke stvari i pobaca ih. Ah, evo onoga, što je tražio! Uzdah zadovoljstva ote mu se iz grudi... Zatim otpuže do vrata, otvori ih bez šuma i, sav priljubljen k zemlji, odšulja se iz kolibe.

Međutim su ptičji glasovi, koji su izazvali lovčev bijeg, prestali. Šumom je opet ovladala duboka

Lovac je pažljivo pročitao papire dječje . . .

tišina, koju ništa nije narušavalo. Graindorge i njegovo dvoje drugova spavali su još uvijek. Spavali su i kad je već bilo svanulo.

Iza sna ih je naglo trgla strašna vika, koja se najednom začula vani.

Graindorge se maši puške, koja mu je bila nadohvat ruke.

Lucien je trljao oči, još uvijek bunovan.

Luluta naglo skoči i bez promišljanja pojuri k vratima i otvori ih širom.

Naravno, za njom je pojurio i Barnaba.

— Hodite brzo! — poviče ona radosno zapljeskavši rukama, — evo Indijanaca!

Prošlog ljeta, kad je jednom bila s mamom u Botaničkom vrtu pariskom, vidjela je tamo jedno naselje crvenokožaca, koje je bilo smješteno na velikoj ledini. Iako su ljudi, koji su sada opkolili kolibu, bili drugačije obučeni, ipak je ona odmah prepoznala u njima čeljad iste rase, koje su bila i ona »Djeca prerije«, među kojima je onda cijelo popodne provela bez ikakve opasnosti!

Možemo zamisliti, kakvo je začuđenje kod Indijanaca izazvala pojava Lulute i njezinog četveronožnog pratioca na vratima.

Nisu očekivali, da će ovdje naći djevojčicu i dva dječaka, čija su se začuđena lica pokazala iza nje.

Zastali su i spustili na zemlju puške, koje su već držali spremne za juriš na kolibu. Gledali su šuteći i razrogačenih očiju dražesni prizor: u jasnom svijetlu zore smiješila im se djevojčica, čije je lijepo lišce bilo uokvireno plavim kovrčicama mekane kosice.

Tako su mali brodolomci imali dosta vremena da ih gledaju. Bilo ih je oko dvadeset. Koža im je bila crvena, a lice duguljasto i košćato. Nad njim se nadvijalo golo i položito čelo, uokruženo gustom, crnom kosom. Glatko pramenje skrivalo im je uši ili je padalo po vratu.

Na sebi su imali odulje vunene haljine s kukuljicom, ukrašene raznobojnim vrpcama. Na mišićavim nogama nosili su sasvim uske hlače, a obuveni su bili u teške čizme od sirove kože.

Indijanci su se nešto razgovarali. Zacijelo o djeci, jer su često pogledavali na njih.

Najzad, poslije dugog savjetovanja, odvoji se iz gomile jedan od njih i pođe prema kolibi.

Indijanci su se nešto razgovarali . . .

To im je bez sumnje bio poglavica, jer kad god bi on progovorio, slušali su ostali s velikim poštovanjem.

— Englezi? Francuzi? — zapita on kratko zastavši na nekoliko koraka ispred Lulute.

Svaku je riječ izgovorio u dotičnom jeziku.

— Francuzi! — odgovori Luluta ponosno.

— A gdje su drugi? — zapita on francuski.

Tomu se ne trebamo čuditi. Francuski je jezik jako raširen u Kanadi. Indijanci su ga mogli naučiti u doticaju s kanadskim naseljenicima ili s lovcima, koji dolaze u Labrador.

Luluta nije razumjela pitanja, pa ga indijanski poglavica ponovi.

— Koji drugi? — zapita djevojčica.

— Brkati, bijeli lovci.

— Što on to pita? — zapita Luluta, okrenuvši se bratu i Graindorge-u.

Lucien nije također ništa razumio.

— Sad znam, — vikne Graindorge, udarivši se rukom po čelu, — pita za Bisona i njegova prijatelja.

— Gospodine, — nastavi on, obrativši se Indijancu, — jednoga su izjeli vuci, a drugi...

— Momčić sa dugačkim jezikom govorit će onda, kad ga poglavica Indijanaca bude pitao! — prekine ga Indijanac.

U drugoj prilici bi se Graindorge jamačno našao uvrijeđen zbog ovakve opomene i ne bi ostao dužan odgovora na ovu uvredu... Ali je sada mislio na nešto drugo... Tek je sada opazio, da njihovoga lovca nema. Zbog nenadanog buđenja i kasnijih događaja nije dospio ni misliti na to.

Odmah mu se pojavi u duši strašna sumnja. Sjetio se najednom svih onih lovčevih zapitkivanja o Lucienu i Luluti, o njihovoj majci i stricu Franji. A naročito mu je palo na um, koliko ga je sinoć nagovarao i savjetovao, da torbicu gospođe Vinet, koju je uvijek dosad imao uza se, metne sada u svoj zavežljaj. »Tu je«, — rekao mu je, — »sigurno, da je ne ćete izgubiti, jer ćete je uvijek osjećati na leđima. Iz džepa bi vam mogla lako ispasti da i ne

primijetite...« Sve je to bez sumnje bilo prosto lukavstvo. Lovac ga je time samo htio nagovoriti, da se odijeli od torbice, da ju on, kad svi pozaspe, može lakše ukrasti.

I nije se prevario! Jednim se pogledom uvjerio, da je njegov zavežljaj otvoren i da je torbica iščezla!

Ah! Lupež je dobro odmjerio svoj udarac. To što je odredio, da se sutradan ima poći, bila je samo obmana. Imao je otići on sâm, noću kao tat, kao što je doista i otišao!

Papiri su dakle imali za lovca neku vrijednost... Bože sveti, pa zar on nije bio kopač zlata u Aljaškoj... baš kao i stric Franjo?... Da nije možda...

Graindorge nije smio pomisliti na to, a nije htio ni napominjati o tom Lucienu i Luluti... Ali je ipak njegovo uzbuđenje bilo tako veliko i tako vidljivo, da im je morao priznati, što im je ukradeno, bez obzira na nazočnost Indijanaca.

Djeci je gubitak torbice značio jedino gubitak jedne uspomene na svoju milu mamu, pa nisu mogla da se suzdrže od plača.

— *Zašto »zorin smiješak« plače? — upita indijanski poglavica.*

»Zorin smiješak« bilo je ime, koje je Indijančeva pjesnička mašta dala Luluti još onda, kad se ona, sva vesela, pojavila na pragu kolibe.

Graindorge se sada ponovo javi i ispripovjedi njihove doživljaje, kao što ih je i lovcu pripovijedao. Poglavica ga sada nije prekidao u govoru, jer ga je stvar zanimala.

Kad je mali kuhar svršio svoje pripovijedanje, izjavi poglavica svečano: — »Otarite suze s očiju, mala braćo bijelog lica, jer su Gorski Krici vaši prijatelji. Dobro nam došli, čuvao vas Veliki Duh«.

— A sad će vam Crveni Lovac kazati, tko su bili Bison, koga su izjeli vuci, i Pacov, njegov prijatelj.

Prije nego će početi svoje pripovijedanje, poglavica dade znak, našto se Indijanci približiše. Zatim svi uđoše u kolibu i posjedaše u krugu po zemlji, dok je u sredini bio poglavica s djecom, koja su također sjela.

Barnaba se po svom običaju ispružio pokraj Lulute.

Indijanci uvijek vole dugačke priče, ukrašene pjesničkim izrazima i nejasnim frazama. Gorski Krici su bili lovci i ribari, kao i njihovi stari, i nikad nisu izlazili iz šuma, osim na par dana, kad su silazili u gradove, da prodadu svoju lovinu, pa su sačuvali skoro netaknute sve običaje svoje rase. Zato je priča poglavice, koji se sam nazvao »Crvenim Lovcem«, bila vrlo dugačka.

Evo ukratko, što su djeca saznala.

Indijanci se, kao i kanadski lovci, bave lovom na krznate životinje. Njihov je način lova skoro isti, samo malo nesavršeniji. Oni na pr. ne upotrebljavaju gvozdenih zamka, koje su savršenije, ali i skuplje, pa se još i danas služe puškama kremenjačama. Kad je lovina slaba, onda i njihov život postaje težak i bijeda velika. Kao i drugi lovci, i oni imaju tri neprijatelja: vjevericu, pacova i... zvjerokradice.

Prvo dvoje vreba na izlazu iz svojih rupa i paze, gdje će lovci postaviti zamke.

Čim lovci odu, oni dotrče i stanu griskati meku. Nema opasnosti, da će se uhvatiti, jer đavolski umiju da se provuku između hvataljkâ zamke, da se ne sastave. Te se hvataljke često sastoje od dviju cjepanica, koje su rastavljene s nekoliko drvenih šiljaka. Kod najmanjeg doticaja poremeti se ravnoteža i hvataljke se sklapaju. Vjeverica i pacov dolaze po nekoliko puta, odnesu méku, mrvicu po mrvicu, i ostavljaju tu osjetljivu napravu sasvim netaknutu, ali i beskorisnu.

Nema primjera, da bi lukavi glodavci bili kažnjeni za svoju proždrljivost, a ipak, kad se lovci

navrate po lovinu, nailaze na netaknute i prazne zamke.

Drugi put opet bude zamka sklopljena, životinja je dakle svakako bila uhvaćena, ali je ipak

Zašto »Zorin smiješak« plače? — upita indijanski poglavica.

nema. To znači, da su onuda prošli šumski gusari, zvjerokradice.

Dok se lovci nalaze na drugom kraju svoga područja, zvjerokradice to iskoriste, dođu tamo, gdje nikoga nema, pa pokupe sve životinje, koje

nisu bile okretne kao pacov i vjeverica, nego su lakomo naletjele na meku i uhvatile se.

Indijanci se nikad ne preopterećuju prevelikim teretima. Puška, naboji i malo hrane, to im je sva prtljaga. Pa i šta će im što drugo? Zamke postavljaju za njih drugi, a oni ih samo obilaze. Kad im ponestane hrane, oni se pomognu na taj način, da kradu iz koliba ili šatora drugih lovaca, koji su pošli u lov.

Potrebno im je i zbog nečega drugog, da im prtljaga bude lagana. Oni se moraju brzo kretati, da mogu izvoditi svoje krađe i što dalje izmaknuti s opasnog mjesta. Malo veći teret bi im smetao i usporavao brzinu njihovog kretanja.

Tako su »lovili« i Bison i Pacov. Znamo već otkuda prvom onaj nadimak. On je bio smion čovjek, koji se, kad bi ga iznenada zatekli u krađi, odlučno i mahnito branio od napadača. Drugi opet duguje svoje ime svojoj paklenoj lukavosti, koja je bila slična lukavosti malih četveronožnih kradljivaca, pacova. Pomoću svoje lukavosti on je uvijek znao izmaći zasjedama, koje su mu postavljali.

Pacov! S kolikim je prezirom Crveni Lovac izgovarao ime toga lupeža, koga nikad nisu mogli uhvatiti i kome je i ovaj put pošlo za rukom, da izmakne kazni, koju je zaslužio zbog svojih zlodjela!

Da su ga samo mogli uhvatiti, brzo bi mu se sudbina zapečatila! Sud Indijanaca i lovaca je brz i jednostavan. Tane u pravo mjesto i stvar je svršena.

Takav je dakle bio onaj poštenjaković, s kojim su se djeca upoznala!

Kako da se onda čude, što je tako lukavo odnio njihove dragocjene papire?

Dosadašnje Graindorge-ove sumnje postale su na taj način utvrđene... On nije više sumnjao, da je onaj lovac isto lice, koje i Pacov. A naslućivao je i njegove osnove... Gospođa Vinet je mrtva,

Lucien i Luluta su izgubljeni u šumi i, kao što je sigurno računao, nema nade, da će se vratiti, pa je on trebao samo otići u Quebec i dokopati se njihovog bogatstva. Tko da posumnja u njega, kad je mogao pružiti najjasnije dokaze, da je jedini živi član porodice Vinet?

Ipak stvar još nije bila sasvim izgubljena.

Jednoga dana, dok je Graindorge još bio sasvim malen, zadesi njegovog ujaka Baptista, na koga je poslije smrti njegovih roditelja bio došao red da ga uzme k sebi na godinu dana, strašna nesreća.

Radeći kao tesar na jednoj gradnji, padne taj ujak i slomi obje noge. Morali su mu ih odrezati, da ne dobije otrovanje krvi. Njegova je žena kukala videći ga u takvom stanju, jer su sad bili potpuna sirotinja, ali joj on reče — glas mu je bio tako slab, kao da dolazi s drugoga svijeta: — Marijo, nema smisla očajavati, dok je života, ima i nade!

I doista je uskoro toliko prizdravio, da se mogao latiti posla. Počeo je plesti stolice od slame i time je više zarađivao nego kao tesar, jer dobri ljudi nikad nisu ostavljali bez posla bijednog bogalja, koji je obilazio naokolo na malim kolicima, koja je vuklo jedno magare.

Naši mali junaci bili su međutim sve troje živi i u dobrom zdravlju. Izgledalo je, da Indijanci imaju s njima najbolje namjere. Hvala Bogu, zla je sudbina još jednom djecu poštedila... Bili su živi, dakle, još je bilo nade!

Dok je Graindorge tako razmišljao, indijanski je poglavica još uvijek govorio.

Napokon reče:

— Crveni je Lovac, eto, sad sve ispripovjedio. A da se potvrdi prijateljstvo, koje zauvijek veže Gorske Krike s malim bljedolikim ljudima, ispušit će on i njegova braća po jednu lulu u njihovu počast... a djeca su još i tako mlada, da puše.

Govoreći to, izvadi Indijanac dugačku lulu i počne je puniti prostim duhanom.

— Počekajte! — klikne Graindorge i počne nešto tražiti po džepu svoje bluze. — Gospodine Crveni Poglavico, dozvolite, da vas ponudim ovim.

I on mu uljudno pruži omot finog duhana, žutog kao zlato, koji je kao i ono kresivo pripadao onom mornaru s »Titanica«, koga je Graindorge tako tragično naslijedio na čamcu za spasavanje.

Kad su Indijanci vidjeli zlatni duhan, počeli su klicati od zadovoljstva.

VI. — Mjesec dana među Indijancima

Kad im je izmakla »lovina« — Bison poginuo, a Pacov pobjegao — Indijanci su mislili poći dalje za svojim poslom. Kad su bili naišli na djecu, pregledali su kao obično svoje zamke. Pošto su ih našli sve poharane, bili su pošli tragom zvjerokradicâ, koji se poznao u snijegu, pa su tako došli do kolibe, gdje su našli Graindorge-a, Luciena i Lulutu.

Saonice i pse bili su ostavili u šumi pod paskom nekolicine svojih drugova, jer bi ih psi bez sumnje izdali, da su se s njima pokušali približiti zakloništu zvjerokradica, za koje su mislili, da će ih sad svakako pohvatati. Morali su zato oprezno napredovati, pužući polagano i bez najmanjeg šuma po snijegu.

Svakako su mislili male brodolomce povesti sobom. No prije toga su pokupili sva krzna iz kolibe. Na to su imali i prava, jer je to sve upravo i bilo njihovo. Sve je to naime potjecalo od onih životinja, što su im pokrali Bison i Pacov.

Kad su svršili taj posao, krenu na put.

Graindorge je nekako opet složio i svezao svoj zavežljaj, koga je dan prije bio sasvim spremio. Unutri je bio krzneni ogrtač gospođe Vinet. Lucien je nosio jedro, dok Luluta nije nosila ništa.

Dakako da mali kuhar s »Titanica« nije zaboravio svoje divne puške i naboje. Indijanski poglavica i njegovi ljudi bacali su na pušku zadivljene poglede.

Ali su se nečemu drugom još više čudili, a to je bila nazočnost vuka, koji je vjernije pratio djevojčicu, nego što bi njih pratili psi, koje su upre-

*

zali u svoje saonice. Njihovi su psi naime obično svadljiva i prilično divlja čeljad.

Premda su živjeli više vijekova u doticaju s bijelcima, Indijanci su ipak očuvali većinu predrasuda svojih pradjedova, pa su se i ovaj put pitali, da nije Barnaba možda kakva natprirodna životinja, kakve su, po indijanskim pričama, bile osnivači raznih plemena.

I oni sami bili su, na primjer, potomci velikog plemena Algonkvinskog sa juga, koje se nazivalo »vučjom djecom«. Oni su znali, da tamo dolje, na dva dana hoda udaljenosti, usred njihovog tabora stoji jedan drveni stup, ukrašen grubim likom ovoga mesožderca. To je bio njihov »*totem*«, t. j. simbolički čuvar njihovog plemena i znak za raspoznavanje, posvećena i tajanstvena veza među svim članovima istoga plemena, ma kuda ih sudba odnijela.

Eto, zato su im tako brzo i omilila mala braća bijelih lica. Naročito su Luluti iskazivali poštovanje kao kakvoj maloj kraljevni, jer je Barnaba, kao što znamo, prema njoj pokazivao najviše simpatije.

»Ponudili su joj i da sjedne na saonice, koje su oni zvali »tobbogan«. Da je htjela, mogla se voziti čitavo vrijeme.

Kod prvog odmora najprije su nju ponudili jelom, čak i prije poglavice. Dobila je veliki komad »pemikana« ili mesa od divljeg bika. Tom se hranom Indijanci zalažu samo na putu, a spremaju je od sitno isjeckanog suhog mesa, koje je izmiješano topljenim lojem, šećerom i mirodijama. To se onda sprema u kožne vrećice i tako može stajati dugo vremena.

Za prenoćište u šumi Indijanci naprave u snijegu veliku rupu, u kojoj nalože vatru. Oko vatre očiste snijeg na više mjesta, pa poliježu umotani u velike vreće od krzna.

Kad se spustilo veče, za Lulutu su naročito očistili snijeg kraj vatre, a poglavica je smatrao za

čast, što joj može ponuditi za spavanje svoju vreću, u koju su stali i ona i Lucien.

Bio je netko u društvu, tko nije na to rekao ni jedne riječi, ali je mnogo o tom mislio. To je bio naš prijatelj Graindorge. Njemu se sad budućnost počela prikazivati u sjajnim bojama. Bio je siguran, da će oni pomoću Lulute dobiti od Indijanaca najveću pomoć, da mogu doprijeti do Quebeca.

* * *

Sutradan uveče stigoše u neki tabor, u kojemu je bilo oko trideset šatora od životinjskih koža, nad kojima se svima uzdizao »totem«.

Žene i djeca bili su ostali ovdje pod zaštitom nekolicine muškaraca, dok su ostali, koji su se sada vraćali, pošli da obilaze šumu.

Lovci su dočekani veselim poklicima, koji su međutim odmah prestali, čim su ugledali u njihovom društvu tuđince.

Crveni poglavica pođe nato napred i počne govoriti beskonačnu besjedu.

Slušajući ga, počela su im se svima malo pomalo razvedravati lica, a na kraju udariše u veliku viku. Radosni poklici ticali su se »Zorinog Smiješka« i Barnabe.

Prve noći prepustio je poglavica djeci svoj šator, a odmah sutradan napravili im drugi. Taj se posao brzo dovršio, jer su se svi nudili da rade i svak je nastojao, da se šator opskrbi sa svime, što treba, a to je bilo: nekoliko vunenih pokrivača i tri krznene vreće nalik na onu, u kojoj je Luluta spavala u šumi.

Tako je za male brodolomce nastao novi život.

Graindorge, kao stariji, bio je skoro uvijek s muškarcima, koji su se sad stali spremati na nove pothvate. On im je pomagao kod spremanja mesa od divljači, koje su morali ponijeti sobom za méke. Lucien se igrao s dječacima i vježbao se kao i oni u strijeljanju iz luka u velike nišane, koji su bili

istaknuti na deblima drveća. Luluta je opet uvelike bila zauzeta malim Indijankama.

Ima jedna igračka, koju vole sve djevojčice, a potječe iz pradavnih vremena, te ju nalazimo kod svih naroda. To je — lutka.

Među egipatskim iskopinama pronađene su lutke, koje potječu iz bajoslovnih vremena, kad su prije više od četrdeset vijekova na obalama Nila carevali bogati faraoni.

Lutke su pronašli i u Pompejima, gradu stare Italije, koji je godine 78. poslije Isusa bio zatrpan pepelom iz Vezuva, pa su ga prije sto godina slučajno pronašli pod pokrovom zemlje i do danas skoro sasvim otkopali.

Istraživači, koji su dosad uspjeli prodrijeti u srce Afrike, pričaju, da i kod najzaostalijih crnačkih plemena curice s ljubavlju ljuljaju svojim crnim ručicama nakazne lutke, istesane od komada drveta i šareno bojadisane.

Luluta, dakako, nije znala za to, pa se jako začudila, kad je u naručju male kćerke poglavičine, koja je imala pjesničko ime »Mjesec, koji noću sjaje«, vidjela lutku, pravu lutku, obučenu po indijanskoj modi, koja je bila prilično dobro izrađena.

To ih je zbližilo. Već iza desetak časova su se mala Francuskinja i potomci algonkvinskih vukova igrali »mame« kao da se oduvijek poznaju.

* * *

Poslije dvodnevnog odmora spremili su se Indijanci za povratak u šumu na ponovno obilaženje i postavljanje zamkâ.

Graindorge-u, »momčiću s dugačkim jezikom«, kako ga je kod prvog susreta nazvao poglavica, pa mu je to ime i ostalo, dozvolili su lovci, da ide s njima, dok su Lucien i Luluta ostali u taboru.

Mali kuhar nije znao, što bi od radosti. Njega je očarao ovakav život, a sad je bila prilika, kad živi među lovcima, da se malo nauživa pustolovinâ.

Kako će se samo držati, kad se vrati u Francusku i kako će pričati svoje lovačke doživljaje iz labradorskih šuma svojoj sedamnaestorici ujakâ, kad ih bude jednoga po jednoga pohodio!

»Znam već unapred«, — mislio je on smijući se u sebi, — »kako će se diviti ujak Filibert!«

Najveće lovačko djelo toga ujaka bilo je, kad je ubio hijenu — crknutu hijenu, koju su vlasnici cirkusa ostavili na ledini.

Taj su slučaj iznijele i mjesne novine po njegovom uljepšanom pričanju. Ujak je, kao što i sami naslućujete, stvar prikazao tako, da je hijena bila živa, tako živa, da ga je skoro pojela... Najljepše je bilo to, da je to čitao i vlasnik cirkusa, pa je odmah potražio »hrabrog« Filiberta i zaprijetio mu, da će sve otkriti, ako mu ne plati. Da mu ne ode slava, ujak mu je morao dati dva dukata od 20 franaka. Ali mu je bila uzaludna ta velika žrtva, jer je nevaljalac Graindorge čuo sav taj pazar, prisluškujući za vratima. Ali nije te tajne nikom otkrio, nego jedino ujaku, kad ga je ovaj jednom zbog neke sitnice malo previše povukao za uši... Zato je bio onda dvostruko kažnjen, a ujak mu se još jače zaprijetio, ako o tom ikome rekne samo jednu riječ.

Graindorge je poslušao. Sada, poslije toliko godina, rekao je sâm sebi, da će se osvetiti na taj način, što će pričati ujaku svoje istinite doživljaje. Takva osveta nije nikakvo zlo, a sigurno mu ne će uzmanjkati o čemu da priča.

* * *

Prošlo je već nekoliko dana, otkad su Indijanci otišli i iz tabora. Ovaj put su trebali ostati u lovu više od tri nedjelje, jer je doba lova bilo već pri kraju. Trebalo je iskoristiti posljednju studen i naloviti što više krznaša, čije se ruho prodaje trgovcima za dobre novce. Četa lovaca brojala je u početku dvadeset ljudi. Onda su se razdijelili u dvije čete, koje su se opet raspršile u mala društva od

dva-tri čovjeka. Kad budu obišli sve zamke, idući u velikom krugu, imali su se sastati na drugoj strani lovišta na određenom mjestu, do kojega će lako doći po znacima, što ih Indijanci, kao i ostali lovci, prave na drveću.

Graindorge je ostao sa Crvenim Lovcem i još dvojicom ljudi, od kojih je jedan imao dužnost paziti na saonice i pse, koje je poglavica zadržao za sebe.

Lovine je bilo prilično. Poznalo se, da nema više Bisona i Pacova, da pljačkaju zamke.

Ipak je stvar bila jednolična, jer se svaki dan ponavljalo isto: ubijale se uhvaćene životinje, derala im se koža na mjestu, metale se nove méke i namještali iznova zamke. To je bilo isprekidano kratkim odmorima oko podne, jedenjem neizbježivog »pemikana« i noćivanjem pod vedrim nebom.

Jednoga se dana Crveni Lovac nešto uznemirio. Više puta se saginjao i ispitivao tragove, koji su se nejasno nazirali po smrznutom snijegu.

Najednom stane i dade znak svojim ljudima i Graindorge-u, da se ne miču. Izgledalo je, da osluškuje neki šum, kojega kuharčić naravno nije ni razabirao, ali se po držanju one dvojice Indijanaca vidjelo, da ga oni čuju.

— To su oni! — prošapta on napokon dižući se.

Koji »oni«?

Graindorge bi to volio znati, ali nikom nije padalo na pamet, da mu kaže.

— »Hitri Zec« ostat će s psima, — nastavi Crveni Lovac jednako tihim glasom, obraćajući se jednom Indijancu. — »Medvjeđa Šapa« (tako je bilo ime drugom) i »Momčić s dugačkim jezikom« poći će sa mnom. Prignite se što više možete i šuljajte se što je moguće tiše.

»Što će to biti?« — upita se Graindorge.

Ali je saznao ubrzo.

Napredujući s najvećim oprezom dođoše Indijanci i kuhar na jedno mjesto, gdje je šuma bila rjeđa nego drugdje.

Poglavica legne potrbuške na snijeg i dade i njima znak, da učine isto. Zatim je počeo puzati kao zmija. Graindorge i »Medvjeđa Šapa« puzali su za njim.

Opet stoj!

Tada se poglavica izdigne na ruke i dade im znak glavom, da gledaju.

Evo, šta je Graindorge vidio pedesetak metara daleko!

Na dnu jedne povelike uvale bilo je oko trideset dosta krupnih četveronožaca. Po njihovim razgranatim rogovima poznalo se, da je to neka vrsta jelena. Životinje su kopale nogama po snijegu i brstile nekakvu žućkastu mahovinu.

Jedan krupni mužjak, koji se mogao prepoznati po bijeloj grivi oko vrata, stajao je po strani od krda i pažljivo motrio okolicu, kao budna straža.

Zacijelo je opazio lovce, jer je najednom počeo davati znakove za uzbunu. Crveni poglavica skine pušku. Isto učiniše Graindorge i Indijanac.

Kratka zapovijed: pali! Tri hitca prasnuše najedanput.

Na prasak, životinje naglo podigoše glave. Krdom je za časak ovladala neodlučnost. Zatim, najednom, okrenuvši leđa lovcima, pobjegoše glavom bez obzira. Na snijegu, koji je bio crven od krvi, ostala je jedna ranjena životinja.

Samo se stražar nije ni maknuo.

Ovaj se stari mužjak bez sumnje već sretao s lovcima. Jamačno je očekivao, da će se oni sada dati u potjeru za bjeguncima. Koristeći se time, što jelenima granati rogovi smetaju kod bježanja kroz šumu, lovci će svakako nastojati, da obore još koju žrtvu.

Žrtvujući se za spasenje cjeline, mužjak se sada izloži hitcima, samo da zadrži lovce, kako bi se krdu dala prilika, da izmakne.

Ali se svejedno ni on nije dao ubiti, a da skupo ne proda svoj život, nego odmah spusti glavu i ispruži napred svoju strahovitu krošnju rogova, zaletivši se na lovce. To se dogodilo tako brzo, da su lovci jedva uhvatili vremena da ustanu, pa nisu stigli ni da ponovo nabiju puške.

Onemogućen za borbu, »Medvjeđa Šapa« skoči za najbliže drvo. To mu je bila dovoljna zaštita, na kojoj se morao slomiti nasrtaj, ako životinja navali na njega. Crveni Lovac, koji je stajao više napred, potrči natrag, da se posluži istom varkom. Ali, pošto se on prije, da mu bude zgodnije pucati, postavio na dosta otvoreno mjesto, napadač mu je, jureći sa strahovitom brzinom uza strminu, na kojoj se lovac nalazio, bio već za petama prije nego što je ovaj mogao pronaći kakav zaklon.

Položaj je bio vrlo opasan.

Ako lovac posrne ili se nezgodno oklizne na snijegu, bila bi mu to sigurna i grozna smrt. Stari, razdraženi mužjak će ga svojim strahovitim rogovima nemilosrdno izmrcvariti. On ne bi pustio svoje žrtve, kad bi je jedanput udario, dok je ne bi pretvorio u krvavu kašu.

Ali, uto najednom prasne hitac. Životinja odmah zastane i počne se grčevito tresti čitavim tijelom. Onda se zaljulja i padne na mjestu. Bila je mrtva...

Pogodio ju je Graindorge.

I on je bio, kad je opazio, kako životinja juri, udario u bijeg što su ga noge nosile. Ali, kad je vidio, da bijesna životinja ide na Crvenoga Lovca, zastao je. Hvala Bisonu, koji je bio bolje naoružan od Indijanaca, koji su imali stare puške kremenjače, a on pušku novije izrade, pa ju je mogao nabiti u trku. Kad ju je nabio, stao je čvrsto, mirno

naperio i čekao, da mu životinja zgodnije naiđe, pa da odapne.

Tane je prošlo pored lopatice i pogodila u samo srce.

Eto, tako je nećak ujaka Filiberta ubio s o b a.

Zar nije ovaj čin zavrijedio, da se o njemu priča — lovcu na hijene?!

* * *

Graindorge je svom junačkom ujaku mogao ispričati još i to, kako na povratku u tabor umalo što nije glavom platio jednu svoju neoprostivu glupost.

Zamislite: čuo je nekakvo mumljanje iz jednog gustog grma gologa šiblja, gdje je bila namještena zamka, pa je pojurio onamo, misleći da je uhvaćena lisica, kako se posljednjih dana češće događalo. Ostavio je pušku, jer mu je smetala, pa je prignut pošao napred bez ikakvoga opreza. Razmičući rukama šiblje, nađe se najednom pred — jednim medvjedom!

Zvijer se bila uhvatila u jednu šapu i nije se, pored svih napora, mogla oteti iz zamke, koja nije ni bila za nju postavljena. Premda je bio na kraju svojih sila, iscrpen od boli i gladi, riđi se medo ipak posljednjom snagom ispravio, zarikao od bijesa i zamahnuo na neprijatelja strašnim zamahom svoje grozne šape, ali mu je samo okrznuo lice.

Da je Graindorge bio samo par centimetara bliže, bio bi dobio najstrašniju pljusku, koja mu je ikada omilovala obraz.

Dječak se tako preplašio, da je izgubio svijest. Kad je medvjed, kojemu je bijes i želja za osvetom dala nove snage, vidio neprijatelja pred sobom na zemlji, povukao je iz sve snage svoju uhvaćenu, ranjenu šapu, nastojeći ga dosegnuti. Možda bi bio i uspio u tom, da nije u taj čas dojurio Crveni Lovac, koji je po urlanju zvijeri znao, što se događa u guštari. Satjeravši medi tane među oči, on dokonča stvar.

— Moj je brat blijedoga lica spavao, — rekao je jednostavno Indijanac, kad je Graindorge-a istrljao snijegom i dječak otvorio oči, — samo što je izabrao rđav krevet!

Kuhar se zapitao, da li mu se Crveni Lovac možda ne ruga? Ali je ovaj bio tako ozbiljan, te je Graindorge odmah shvatio, da mu ovaj »divljak« — da ga ne ponizi — na taj način dijeli lekciju, koju je i zaslužio zbog svoje nerazboritosti.

Ali nije kasnije imao prilike, da mu dijeli lekcije, jer se obilaženje zamkâ nastavilo bez drugih neprilika.

* * *

Vratili su se u tabor, kako su rekli.

Kao i ono prvi put, kad su dovodili djecu, tako su ih i ovaj put dočekali svi, koji su ostali u taboru.

Samo je ovaj doček bio još svečaniji, jer su svi obukli praznična odijela. No Graindorge je raskolačio oči, kad nije opazio ni Luciena ni Lulute.

Da su bili ondje među drugima, on bi ih zacijelo prepoznao, ako ne drukčije, a ono barem po haljinama. To ga je jako uznemirilo, a nije se usuđivao pitati za njih iz straha, da ne čuje možda, da su oboljeli. A to ne bi bilo ni čudo, kakav su čudesan život provodili poslije brodoloma.

Nije mogao ostati dalje u neizvjesnosti. Baš je htio crvenog poglavicu zapitati za njih, kad mu pogled pade na jednoga dječaka i jednu djevojčicu u indijanskim haljinama, koji su mu se podmuklo smijali.

Nije mogao vjerovati svojim očima. Boja kože, doduše, nije im bila onako crvena kao drugima... Iz rukava im se vidjele bijele ruke, tubasti se nos isticao ispod pernate kape, koja je nabijena na oči dječaku, dok je djevojčica imala kose, podijeljene na čelu i spletene u dvije pletenice, koje su i pored

toga vještačkog češljanja, ipak ostale plave... Oko njih se vrzao Barnaba! To su bili Lucien i Lulu!

— Da, mi smo to, mi! — povikaše lažni Indijanci, kad su vidjeli, da su prepoznati i poletješe prama malom kuharu i radosno ga zagrliše.

Ali, čemu to preodjevanje?

Čemu? Oh! Razlog je vrlo jednostavan. Evropske su haljine bile već sasvim otrcane i raspale se u dronjke, pa su ih morali izmijeniti.

Indijanske žene, zvane »squaws«, nisu umjele ni krojiti ni šiti haljina po pariskoj modi, a nisu imali ni krojača, da im sašije bluzu i kratke hlače.

Uostalom, tebe, dragi prijatelju Graindorge, čeka isto, jer je i tvoja odjeća, poslije lova od tri nedjelje po šumama, bila u jadnom stanju...

Mornarska bluza, ona čuvena mornarska bluza, bila je obični dronjak, pa je bilo čudo, kako mu se još uopće držala na leđima, a bio je osim toga još omotan i kajišima od kože, pa je izgledao kao kakva salama.

Ova haljina doista nije bila prikladna da posluži za paradu vašem gostu, Gorski Krici, u času kad se veselo slavi konac lova i početak ljeta!

Graindorge je morao priznati, da nije ni izdaleka tako elegantan kao Indijanci. Međutim, Lulu je bila upravo dražesna u svojim novim haljinama, a i Lucien je lijepo izgledao.

Uostalom, sutradan im on već nije imao na čemu zavidjeti. Po naredbi Crvenoga Lovca, squaws su se latile posla, da momčiću, koji je spasio život poglavici plemena, sašiju bogatu odjeću: široke, crne hlače, obrubljene šarenom vrpcom, kožuh, ukrašen crvenim i zelenim šarama, i kapu s orlovim perjem, najljepšim i najvećim.

Svetkovina je trajala nedjelju dana. Za to su vrijeme jeli svježe meso od životinja, koje su pobijene u posljednjem lovu, i kolače od pšenice, koje su Indijanke spremale kao i Pacov.

Kad se nije jelo, plesali su i strijeljali iz luka ili su igrali neku igru s loptom i lopaticama.

Lucien je u tom poslu brzo postao prvak, jer se mogao poslužiti svojim poznavanjem tenisa, koga je donedavna jako mnogo igrao u Tourlavillu na igralištu, koje je upravo za njega i bilo napravljeno.

Lopatica je bila zapravo neka vrsta raketa za tenis; bila je dugačka i trouglasta, nasađena na držalje, koje se moralo držati s obadvije ruke.

Mjesto pletene mrežice na raketu, lopatica je imala kožnu kesu za hvatanje lopte.

Kad se lopta izbaci iz kese, mora se drugom kesom uhvatiti.

Kao i kod tenisa, može se igrati u dvoje i u više. U potonjem slučaju dijele se igrači u dva tabora. Pobjedjuje onaj, koji ima više bodova.

Ta se igra zove »crosse«, i to je sad narodna igra kanadska. Oni su je primili od sjevernih Indijanaca, kod kojih je vrlo cijenjena, pa još i danas najmilija zabava.

Zato su Gorski Krici i poštovali okretnog Luciena, koji ih je zadivio već prije u strijeljanju iz luka. Otimali su se, tko će igrati na njegovoj strani. Najbolji su igrači govorili s poštovanjem o dječaku, koji je imao tako sigurno oko. Svojim slikovitim jezikom nazvali su ga »Bijelac, koji začarava lopte«.

* * *

Međutim su se zabave primicale kraju.

Sad je već trebalo pomišljati na ozbiljnije stvari, jer je došlo vrijeme da se s tovarima krzna krene prema jugu. Svake je godine poslije lova cijelo pleme kretalo na put prema naseljima, u kojima su živjeli trgovci, koji su kupovali krzna.

U početku, kad su kanadski lovci počeli prodirati u Labrador, sagradila su trgovačka društva čitave utvrde za svoje namještenike, da budu sigurniji od napadaja indijanskih. Danas su to obična skladišta, kamo lovci dolaze da prodaju robu.

Kad prodadu krzna, vraćaju se natrag na svoja lovišta, noseći sobom haljine, prah, olovo, sol, duhan, jednom riječju sve, što im može trebati kroz 10—11 mjeseci, koliko će potrajati slijedeći lov.

Naši su lovci zamijenili lijepe praznične haljine običnom lovačkom odjećom, u kojoj su se mogli slobodnije kretati.

Kad su digli tabor, skupili šatore i natovarili ih na saonice zajedno s tovarima kože, krenuli su na put.

Moralo se dugo putovati, a morali su se i požuriti, da stignu na cilj prije nego što snijeg okopni, jer bi inače morali obilaziti jezera, a ovako su prelazili preko njih ravno po ledu. Na onom putu naime ima mnogo velikih jezera. Zato nisu smjeli gubiti mnogo vremena, nego prelaziti sve po dva konačišta u jednom danu. Crveni poglavica, znajući dobro, da ni Lucien ni Lulu ne bi mogli podnijeti takvog putovanja, odluči, da se oni voze na saonicama, što djeci, dakako, nije bilo nipošto krivo.

Za dvadesetak dana stigli su do naselja, gdje je već bilo utaboreno mnogo drugih plemena. Naselje se nalazilo južno od jezera Aswanipi, pet stotina kilometara daleko od mjesta, gdje je pleme crvenog poglavice imalo svoje lovište i odakle je krenulo na put.

Tu je putovanje bilo dovršeno. Kupci su slali odatle krzno niz vodu u trgovine u Quebec i Ottawu, čim su se rijeke oslobodile leda i bilo moguće niz njihove brze matice spustiti male čamce, na kojima se jedino tuda može ploviti.

* * *

Prošlo je nedjelju dana početkom juna, pa je već postalo toplije, iako se snijeg još nije počeo topiti.

— »Gorski Krici« će skoro opet u šumu, — reče jednog dana crveni poglavica Graindorge-u, — a šta misle njihovi mali prijatelji?

— Kako? Zar će nas velikodušni poglavica ostaviti? — zapita dječak.

— Pa oni su opet došli k ljudima svoje rase, — odgovori Indijanac.

— Prava braća »Zorinog Smiješka« i »Bijelca, koji začarava lopte« nalaze se u Quebecu, — nastavi Graindorge, — oponašajući način razgovora svog subesjednika. — Oni su puno dana plovili po velikom jezeru, u kom je voda gorka, i došli su ovamo iz daleke zemlje, gdje izlazi sunce, da kupuju životinjske kože od hrabrih Indijanaca...

Lovac se zamislio, pa rekao konačno:

— »Momčić dugoga jezika« ima lijepu pušku.

Graindorge je odmah razumio, na što poglavica nišani.

— Njegova puška i naboji pripast će crvenom poglavici, — klikne dječak, — ako bude s nama htio poći do Quebeca.

Indijančeve se oči zakrijesiše od radosti. Kuhar je po tom vidio, da je stvar riješena, i nije se prevario.

Udesili su odmah osnovu za put.

»Medvjeđa Šapa« i »Hitri Zec«, najmiliji drugovi crvenoga poglavice, ići će s njima. Uzet će jedne saonice, u kojima će se voziti živež i Lucien s Lulutom.

Dok se poglavica ne vrati, počekat će pleme u taboru kod naselja, a tek će se onda svi vratiti u svoj zavičaj.

Kako su se mali brodolomci tome radovali!

Ali, Lulutina je radost bila pomućena žalošću »Mjeseca, koji sjaje u noći«.

Dugo, dugo se još ona sjećala tužnog lica male Indijanke i krupnih suza, koje su joj se točile niz obraze, kad ju je zadnji put zagrlila.

Kad je Lulu sjela u saonice i crveni poglavica izdao kratku zapovijed, da se kreće, priđe »Mjesec, koji sjaje u noći«, položi djevojčici u krilo svoju indijansku lutku i uteče brzo, svakako zato, da joj sestra bijelog lica ne bi možda odbila toga skromnog znaka njenoga rastuženog srca i vjernog prijateljstva.

VII. — Odmazda crvenog poglavice

Bilo je proljeće, — kanadsko proljeće, koje traje jedva tri nedjelje i čini skoro neopažen prelaz iz oštre zime u ljetnu vrućinu, koja naglo nastupa, — kad su jednog jutra Graindorge, Lucien i Luluta, još uvijek obučeni kao Indijanci, došli u ured »White Star Line« (čitaj: Vajt Ster Lajn) u Quebecu i izjavili, da su oni brodolomci s »Titanica«. S njima je bio glavom Crveni Lovac. Možemo zamisliti, kakvo je zaprepaštenje nastalo među činovništvom na tu vijest.

Hitri Zec i Medvjeđa Šapa ostali su izvan grada sa psima i saonicama, koje su, uostalom, već poodavno, otkad se snijeg počeo topiti, bile svima više na teret nego od koristi. Ni Barnabu nisu mogli povesti iz bojazni, da ne bi njegova pojava u ulicama Quebeca izazvala panički strah.

To su naime već nekoliko puta primijetili, prolazeći kroz neka sela, pa im je izgledalo nezgodno i opasno, da to pokušavaju i u velikom gradu, gdje je policija zacijelo stroža nego u manjim mjestima.

Bijedni Barnaba! Nije ga bilo lako vezati kao običnog psa. Luluta mu je jedina mogla iznenada prebaciti oko vrata kao zamku kožni remen, čiji su drugi kraj vezali za jedan kolac, zabijen u zemlju. Djevojčici se stezalo srce od boli, kad je čula, kako njezin četveronožni prijatelj tužno zavija, gledajući je gdje odlazi.

Ona mu je izdaleka mahala rukom, ali njega to nije umirilo. Dugo joj je još u ušima zvonilo njegovo tužno zavijanje.

Zato je bila žalosna još i kad su došli u palaču »White Star Line«. Međutim, ono što se kasnije dogodilo, izazvalo je u njenoj duši takav preokret, da je mnogo manje mislila na bijednoga zarobljenika.

Direktor agencije »White Star Line«, gosp. Rikard Stone, izviješten odmah o čudnom slučaju, koji se dogodio u kancelariji, naredio je smjesta, da se dovedu k njemu ti neznanci, koji tvrde, da su preživjele žrtve užasne pomorske katastrofe, kod koje je postradala najljepša društvena lađa.

I eto, pred njim sada stoji troje djece sa svojim pratiocem. Pred njegovim začuđenim očima čine oni slikovitu grupu, u kojoj se najviše ističe visoki lik mirnog i dostojanstvenoga Crvenog Lovca.

Kao što naslućujemo, Graindorge je progovorio prvi.

»Momčić s dugačkim jezikom« dokazao je i ovaj put, da su mu Indijanci s pravom dali taj nadimak. Govorio je čitav sat, izlažući sve događaje, kako su utekli od propasti »Titanica« do časa, kad su, eto, došli u ured »White Star Line«. Nije zaboravio spomenuti ni to, da je na brodu služio kao sudopera.

Direktor je s najvećim zanimanjem slušao njegovo pričanje.

Bio je to hladan čovjek, pa mu se nije poznalo na licu, što osjeća. Svojim sivim, čeličnim pogledom promatrao je malog pripovjedača i divio se živom temperamentu mladoga Francuza, koji i u najtežim časovima nalazi veselih riječi, da utješi i ohrabri.

— Čudno, — reče on, kad je Graindorge svršio, — prije nešto manje od mjesec dana posjetio me je neki gosp. Franjo Vinet, koji mi se predstavio kao djever jedne putnice, koja se u Cherbourgu ukrcala sa dvoje djece, a za njih je Društvo objavilo, da ih je nestalo kod brodoloma.

Kad je spomenuta njihova mila majka, Lucien i Luluta zaplakaše.

Graindorge-u se oteo uzvik iznenađenja:

*

— Zar je Franjo Vinet bio ovdje? — poviče on nenadano. — Budite ljubezni, pa mi ga opišite.

— Koliko se sjećam, — odgovori direktor, — on je visok, odlučna lica i tamno-smeđe kose.

— Brkat, — upadne Graindorge.

— Ne, obrijan.

— Ah! — klone Graindorge. On je naime u prvi mah pomislio, sudeći po Pacovljevom postupku tamo u šumi, da je to on bio. A ova ga je sitnica sada dovela u zabunu. Nije mu naime palo na pamet, da se čovjek može vrlo lako obrijati!

— Možete li mi kazati, gospodine, — nastavi on malo kasnije, — zašto je Franjo Vinet dolazio k vama.

— Mogu. Dolazio je po potvrdu, da... da...

Direktor je tražio riječi, kako bi se izrazio, da djecu nanovo ne povrijedi. Vidio ih je kako plaču, i to ga je ganulo i poslužilo mu za dokaz, da je kuharova priča istinita.

— Da, — nastavi on, — htio je doznati, može li mu moje Društvo potvrditi, da je putnica, o kojoj sam vam čas prije govorio, bila u broju onih putnika... i... ja sam mu to potvrdio...

— A... jeste li mu još što potvrdili? — upita Graindorge, gledajući oštro u njega. Htio je naime, da direktor na taj način shvati zamašnost njegovoga pitanja, da mu ga ne mora glasno ponavljati pred Lucienom i Lulutom.

To je trebalo značiti: — »Jeste li mu potvrdili, da ni gospođe Vinet, ni njezine dvoje djece nema u popisu onih, koji su preživjeli katastrofu?«

Direktor potvrdi glavom: »Jesam!«

A onda doda glasno:

— Izgleda, da vi, mladi prijatelju, imate neku skrivenu misao?

— Da, — reče Graindorge, — nisam vam pričao iz naših pustolovina nešto, po čemu biste mogli razumjeti, kako smo, lutajući nekoliko sedmica po ledenim pustarama Labradora kroz bezbrojne za-

preke, ipak mogli doći ovamo. Htio sam vas samo zamoliti, da nam pomognete, da pređemo u Francusku, gdje bi se prijatelji malih mojih drugova pobrinuli, da ih izvuku iz neprilike. To bi bilo lako, jer su djeca bogata. Ali ovo, što ste mi sada kazali, gospodine, sili me, da vam dam neka točnija obavještenja. Ja sam iz papira gospođe Vinet saznao za Franju Vineta i mogu vam reći, da ti papiri slabo o njemu govore.

Nato Graindorge ispriča gospodinu Stone-u sve, što je znao o zloj sudbini Franje Vineta, o njegovom nemirnom duhu, zlom glasu, sumnjivom životu među kopačima zlata i među lovcima, i najzad, o njegovom dugom izbivanju.

— Pitali ste me, — doda dječak, — imam li možda kakvu prikrivenu misao? Govorio sam vam o onom razbojniku, s kojim smo se sastali u onoj napuštenoj lovačkoj kolibi i koji je pobjegao pred Crvenim Lovcem. Ali vam nisam kazao, da je on nekako naročito veliko zanimanje pokazivao za propast »Titanica« i papire gospođe Vinet, i da mi je, čim sam vidio, da nam je on ukrao papire, sinula u glavi misao... da su Pacov i taj Franjo Vinet jedno isto lice. Sada mi je to ponovo palo na um, pa se pitam, da nije možda on, kad je saznao za nesreću, koja ga je učinilo glavom porodice...

— Da, zbilja, — prekine ga direktor, — sada se sjećam, da mi je rekao i to, da je on sad jedini član porodice i da će preuzeti upravu radnje.

— U tom slučaju, — reče Graindorge živo, — imamo samo jedno da učinimo: da odemo u tu trgovinu koža. Bio taj stric Pacov, ili ne bio, on mora primiti djecu svoga brata! Svakako, mali moji prijatelji, ako vas vaš stric primi onako lijepo, kako su mene primali mojih sedamnaest ujaka, ne će vam ništa nedostajati...

Gosp. Rikard Stone odmahne sumnjivo glavom i zamisli se.

Tada Crveni Lovac, koji još nije otvorio usta, dade znak, da želi govoriti.

— Zar se moj brat blijedoga lica, — reče on ozbiljno, okrenuvši se prema Graindorge-u, — ne sjeća, da je jednog dana, misleći da će naići na lisicu, naišao na medvjeda?

— On toga nije zaboravio, — odgovori mu mali kuhar, — ali čemu ovo pitanje?

— Gospodar šume postaje opak, kad mu tko želi oteti plijen, — nastavi Indijanac, ne odgovarajući na pitanje, — a ima medvjedâ i koji ne idu na četiri noge.

— Ja mislim, da sam razumio, što misli Crveni Lovac, — umiješa se direktor, — a možda on ima i pravo, kad ovako slikovito izriče svoju sumnju. Hoće li doista stric primiti djecu, kao što se vi nadate? . . . Možda bi najbolje bilo uvjeriti se o tom prije, nego se učini i najmanji pokušaj kod njega . . . Možda se u nenadanom povratku onoga, za koga se dugo nije ništa znalo, krije opasnost, koju mi i ne slutimo. Dok ne vidimo, što je, ne treba srtati u opasnost.

— Mudro govori ovaj »Koji upravlja lađama, koje idu bez vesala, — reče nato Indijanac. — Crveni Lovac može naslutiti i ono, što se i ne kaže. On ima i zamkâ, koje nisu za šumske zvijeri. Pa, ako se to želi, on će otići da vidi, što se krije u srcu strica »Zorinog Smiješka«.

— Neka učini tako, kako je rekao! — odgovori gosp. Stone, davši mu znak da može otići. — A dotle, djeco moja, — nastavi on, obrativši se prema brodolomcima, naredit ću, da vam donesu doručak, kojega ste se zacijelo jako zaželjeli.

Crveni Lovac odmah se izgubi.

* * *

Do novog direktora trgovačke kuće Vinetove nije bilo tako lako doprijeti, kako je to Indijanac mislio. Kad je došao u trgovinu krzna, morao je dugo

pregovarati s namještenicima, dok jedan nije pristao da ode javiti, da neki lovac s Labradora traži, da odmah bude primljen zbog razgovora o jednoj vrlo važnoj stvari.

Rekao je direktoru:

— Taj čovjek tvrdi, da je u šumi uhvatio par živih vučića nepoznate vrste, koje će zacijelo gosp. Vinet htjeti da kupi . . . Mora da je to neka bijedna budala, — doda namještenik, kad je to rekao, sjetivši se, da je Indijanac tražio, da se njegova ponuda saopći od riječi do riječi, — ali mi ga se ne možemo riješiti.

— Dovedite mi ga, ja ću mu već dati, što ga ide, — reče direktor sa smiješkom.

Kad je namještenik otišao da izvrši naredbu, koja ga je iznenadila, Franjo Vinet se uozbilji. Čelo mu se nabralo od brige. Zacijelo je u Indijančevim riječima otkrio neki skriveni smisao . . .

Evo ih, gdje stoje jedan prema drugom i ćutke se mjere pogledima.

Prvi je prekinuo šutnju bijelac.

— Želio si me vidjeti, — reče on. — Evo me. Čekam, da mi kažeš, što imaš.

— Dva vučića, što ih je uhvatio Crveni Lovac, imaju po dvije noge i dvije ruke, — reče Indijanac.

— Ti bulazniš, prijatelju! — odgovori trgovac krzna.

— Zovu se Lucien i Lulu, — nastavi drugi nepokolebljivo.

— Ako si došao ovamo, da se sa mnom podrugueš, trebao si to odmah reći . . .

— Crveni Lovac zna, što misli onaj, koji mu je plačkao zamke i krao uhvaćene životinje. Kad on govori otvoreno, hoće da mu se otvoreno i odgovara.

— Kakva je to priča o zamkama? Ako je to sve, što si mi imao kazati, naredit ću, da te izbace kroz vrata. Ne mogu gubiti vremena i ne ću da se tko sa mnom poigrava.

Indijanac je ostao sasvim miran i gledao ga mirnim pogledom.

— Crveni se Lovac ni s kim ne igra. Naprotiv, bijelo se lice zabavlja na svoj račun. Ali, neka pazi! Djeca onog čovjeka, čija je ovo kuća, mogla bi da ustanu iz mrtvih i zatraže svoje pravo.

Trgovac se uznemiri.

— Ti si došao s nekakvom svrhom, — reče on. — Govori brzo, što želiš?

— Moj se brat urazumio, — nastavi Indijanac. — Ako on želi, vučići ne će više imati dugačkih zubi i ne će moći ugristi...

— Želim, da govoriš jasnije.

— Lovište Gorskih Krika daleko je od Quebeca. Njihov tabor čuvaju lovci, koji su odviše stari, a da bi išli po šumama, ali su još uvijek oprezni. Nitko ne može iz njega izići, ako oni ne će.

— Tko je lukav, može ipak umaknuti.

— Tko nije rođen u snijegu, kao djeca vukova algonkvinskih, taj može umrijeti od nazeba. Tko besposlen jede, a zalihe se iscrpe, može umrijeti od gladi, — doda Indijanac mračna lica, kao što su mu i riječi bile mračne.

Trgovac krzna je potpuno shvatio njihov smisao. Indijanac mu je nudio pogodbu.

— Kad se misliš vraćati? — upita.

— Još večeras, ako to želi moj brat.

— Dobro. Dat ću ti ocjelni nož, kakvog nitko od tvoje braće nije imao. Obući ću te od glave do pete.

— Crveni Lovac voli fini duhan, kakvog puše bijeli ljudi. On želi i praha i staklenih ogrlica za squaws.

— Nabit ću ti džepove time. Ali...

— Crveni Lovac sluša.

— Za godinu dana, kad opet dođe proljeće, donijet ćeš mi dokaz, da si održao obećanje.

— Crveni će Lovac to donijeti. Hoće li onda dobiti još praha i duhana?

— Hoće.

Indijanac je saznao, što je htio, pa je već krenuo vratima, kad ga trgovac zaustavi.

— Ti mi govoriš samo o dvoje vučića, — reče on i doda oklijevajući, — a čuo sam međutim, da je bio još jedan.

— Taj nije iz iste porodice, — odgovori Crveni Lovac.

— Svejedno!

I, po pokretu, kojim je trgovac popratio ovaj uzvik, razabere Indijanac, da »Momčića sa dugačkim jezikom« ima stići ista sudbina kao i »Zorin Smiješak« i njenog brata.

Time se svršio ovaj sastanak.

* * *

Kad je izišao iz trgovine, uputi se Crveni Lovac u »White Star Line«, gdje su ga Lulu, Lucien i Graindorge nestrpljivo iščekivali.

Bojeći se, da ga ne bi uhodio kakav plaćenik trgovca krznima, a možda i on sâm, Indijanac je daleko zaobišao. Tek kad se uvjerio, da ga nitko ne slijedi, odluči krenuti ravno u Društvo.

— Evo našega prijatelja! — poviče Graindorge, koji je stajao kraj prozora i gledao niz ulicu. — Ali mu je lice nešto vrlo ozbiljno!

I zbilja, Crveni Lovac nije ušao u kabinet direktora »White Star Line« sa smiješkom na usnama.

Odmah se vidjelo, da ne nosi dobrih vijesti. Njima je i nehotice zadrhtalo srce od straha, pa se skupiše u gomilu, kao da im u ovom uredu prijeti kakva opasnost.

— Dakle? — zapita direktor.

— Veliki je Duh poučio Crvenoga Lovca, — odgovori Indijanac, — kad mu je ulio misao, da ode u kuću čovjeka bijelog lica. Medvjed, kad izlazi gladan poslije zimskog sna, nije tako krvoločan kao on. Ali, šta ja to govorim o medvjedu, kad imamo posla s Pacovom.

— Zar je doista on? — upita Graindorge.

— Tko bi drugi osim Pacova mogao znati, da se Lucien i Lulu nalaze u životu, a da Crvenog Lovca ne pita za točnija obavještenja?

Još je jedna stvar bila sigurna! Trgovac krznima, kad je dolazio po onu potvrdu u »White Star Line«, znao je, da se gospođa Vinet ukrcala s djecom i da su djeca bila smatrana izgubljenom kao i majka im. Da nije bio siguran u njezinu smrt, kako bi se dalo objasniti, što sada nije za nju ni zapitao?

Njega je međutim zanimalo, postoji li i treći »vučić«, koji je možda manje opasan od drugih, ali ipak može da bude nepriličan. A tko bi mogao za njega i znati osim Pacova?

A onda, bilo je još nešto jasnije nego svi razlozi. Crveni Lovac nije nikad vidio Pacova licem u lice. Samo ga je jednom iz daleka primijetio s leđa, kad je bježao s pljačkom, ali je njegovo pronicavo oko uhvatilo jasnu sliku njegovoga lika. Tu je sliku prepoznao unatoč svih promjena u sadašnjem držanju Pacovljevom. Njegova leđa, malo pognuta pod teškim tovarom kožâ, tromi i spori hod čovjeka, koji je dugo vukao tešku lovačku obuću, i koji više klizi nego što ide po snijegu, jasno su otkrivali njegovo bivše zanimanje.

Direktor »White Star Line« pratio je pažljivo, iako s nekim naporom, maglovito izražavanje Indijančevo, pa onda zapita:

— Hoće li Crveni Lovac nešto učiniti u korist svojih prijatelja, ako bude zamoljen?

— »Onaj koji zapovijeda brodovima, što plove bez vesala« treba samo reći, pa će biti uslišan.

* * *

Indijanac je imao i dalje igrati pred trgovcem ulogu, koju je uzeo na sebe. Imao je iste večeri, kao što je ugovorio, otići po plaću za zločinstvo, što ga je trebao učiniti.

Onda će otići iz Quebeca i vratiti se k svom plemenu, jer ga ništa više nije zadržavalo uz male brodolomce, koji su sad našli zaštitnika. To je on i sam istakao.

Tako se i dogodilo.

* * *

Gosp. Rikard Stone ponudi Lucienu, Luluti i Graindorge-u gostoprimstvo u svojoj divnoj vili, koja je bila daleko od luke, izvan poslovnoga dijela grada, na lijevoj obali rijeke Saint-Laurenta. Tu su sagrađeni najljepši ljetnikovci bogatih trgovaca Quebeca.

On ih je onamo odveo poslije jako potrebne posjete u trgovinama odijela, gdje su djeca zamijenila indijanske haljine ruhom, koje je odgovaralo njihovom novom položaju.

Pred veče se pojavio u vili i Crveni Lovac, pretovaren darovima Pacovljevim.

Indijanac smatra za sramotu pokazivati svoje uzbuđenje, pa bilo to i u najozbiljnijim i najganutljivijim časovima.

Sad, kad se rastajao s Graindorge-om i njegovim drugovima, s kojima je proživio nekoliko nedjelja, a nikad ih više ne će vidjeti, Crveni je Lovac izgledao tako ravnodušan, da bi to zbunilo svakoga, tko ne pozna ove važne crte njegovog značaja.

Rekao bi čovjek, da se iz urođenog opreza htio pokazati hladnim kod rastanka, samo da izbjegne zahvaljivanjima malih brodolomaca za sve usluge, koje im je učinio, naročito za ovu posljednju.

Ipak se po nečem poznalo njegovo uzbuđenje. Kad su mu mali brodolomci prilazili ganuti, on im je stezao ruke bez ijedne riječi.

— Sad, kad su njegovi prijatelji blijedoga lica našli svoju braću, — progovori on konačno dosta nesigurnim glasom, — zacijelo će zaboraviti Crvenoga Lovca?

— Nikada! — izjavi Graindorge.

— Nikada! — ponoviše Lucien i Luluta kao jeka.

— Hm! — nastavi Indijanac mašući glavom, — a nije još ni jedan dan prošao, otkad su u Quebecu, a već nitko više ne govori o drugu oštrih zuba.

— Barnaba! Istina! — poviče Lulu pocrvenivši od zabune, — moramo ga potražiti...

Graindorge je upravo htio reći, da gosp. Rikard Stone zacijelo ne bi lako pristao na tako neobičnoga gosta, kad mu neka buka s ulice zaustavi riječ na vrh jezika. Buka je dolazila od grada i postajala svakoga časa jača.

Čuli su se i povici: »Pucajte!... Pucajte!...«

I zbilja se začuše hitci. Šta se to događalo?

I ne misleći, da im prijeti opasnost, istrčaše djeca u perivoj ispred vile i potrčaše prama željeznoj ogradi, da vide, šta je. Ali nisu još ni prišli ogradi, kad jedna zaplašena životinja preskoči ogradu i padne pred noge Luluti.

Bio je to Barnaba, nakostrušen, zakrvavljenih očiju, isplažena jezika, uzdrhtalih slabina. Imao je još oko vrata komad remena, koji je sigurno pregrizao i umakao.

Skoro u isti čas pojaviše se za ogradom usplahirena lica.

— Maknite se! — poviče jedan debeli redar djeci, uperivši revolver na vuka.

Ali Lulu ne htjede poslušati, nego se baci raširenih ruku prema napadačima.

— Stojte, — poviče ona iz sve snage, — on nije zločest.

Za dokaz, da govori istinu, sagne se ona Barnabi, koji je pošao za njom, uzme svojim rukama njegovu glavu i poljubi svoga vjernog prijatelja, koji je, progonjen od ljudi kroz cijeli grad, umio naći onu, prema kojoj je osjećao neprolaznu sklonost. Na ovo milovanje odgovori vuk, liznuvši radosno lice djevojčice.

Uz taj se neobični prizor svjetina odmah primirila. Debeli redar spremi revolver, ali izvadi iz

džepa bilježnicu, i bio bi zacijelo stvar zapisao, da se u taj čas nije pojavio gosp. Rikard Stone, koji se bio još vratio u ured, kad je djecu doveo u vilu.

Kad je doznao, o čemu se radi, izjavi, da tu stvar on prima na sebe i da će sâm govoriti sa šefom policije.

Uz taj se neobični prizor svjetina odmah primirila . . .

Revni redar, bijesan što se toliko zaduvao progoneći pripitomljenog vuka, nije znao, bi li se smijao ili srdio.

Napokon se odluči za potonje, pa se razbjesni... na gomilu. Kao kakav boksač dijelio je udarce desno i lijevo i doskora sve ljude rastjerao.

Ali, kad se red opet povratio, uzalud su djeca tražila Crvenog Lovca. On se izgubio, iskoristivši metež, koji je nastao kod bučnog dolaska Barnabina.

Luluti je to bilo jako žao, jer mu sad više nije mogla kazati, da od svega srca pozdravi njenu malu prijateljicu »Mjesec, koji noću sjaje«.

Nagli odlazak Indijančev rastužio je i Luciena i Graindorge-a, pa je veče prošlo dosta tužno, iako je direktor »White Star Line« saopćio malim brodolomcima radosnu vijest, da će se brzo vratiti u Francusku. Za četiri dana će na putu iz Montreala u Liverpool jedna društvena lađa pristati u Quebecu i na tu će se lađu oni ukrcati.

* * *

Ali stvar se nije tako jednostavno razvijala, kako je računao njihov gostoprimac. Dva dana prije njihova odlaska, pregledavajući popis putnika, koji se ukrcavaju u Quebecu, primijeti gosp. Rikard Stone s užasom, da je i Pacov baš na očekivanoj lađi uzeo jedno mjesto.

Bijednik se jamačno žurio nastaviti u Francuskoj ono, što mu je pošlo za rukom da provede u Quebecu. Računao je sad sasvim pouzdano, da se djeca više ne će javiti. Crveni je Lovac preuzeo na sebe brigu za njih, a on odlazi u Francusku, da im pokuša ugrabiti i ono imanje u domovini.

Nikako se nisu mogla djeca slati istom lađom, na kojoj se vozio i njihov najveći neprijatelj.

Druga je lađa išla tek za nedjelju dana. Pacov će ih prema tome, preteći i urediti stvar, dok oni ne stignu u Francusku.

Morali su ga pod svaku cijenu preteći.

Moglo se tu pomoći samo na taj način, da se Pacov pod bilo kakvim izgovorom odbije od putovanja, na pr. da mu se kaže, da je agencija pogriješila, misleći da na brodu ima još slobodnog mjesta.

Ali, šta onda, ako on bude prisustvovao ukrcavanju? Svakako će prepoznati djecu, pa može izazvati nepotrebnu sablazan. Zar on u tom slučaju ne bi pokušao poslužiti se svojim zakonskim pravom kao stric djece, da ih uzme pod svoje okrilje? Šta bi onda bilo od njih, da dođu u njegove šake?

Istina, tu je bio Graindorge, koji je već dokazao svoju oštroumnost i srčanost. Ali bi dječak imao voditi otvorenu borbu s protivnikom, koji je dokazao, da ne preza ni pred čim, samo da dođe do svoga cilja.

Bolje je dakle raditi potajno. A najvažnije je, da Pacov ne dozna, da će se uskoro naći s djecom.

Gospodina Rikarda Stone mučilo je još uvijek pitanje, kako bi Pacova pretekao. Najednom se udari rukom po čelu.

»Kako mi to nije prije palo na um?« — pomisli. — »Neka se djeca ukrcaju u New-Yorku, pa će stići u Cherbourg istoga dana, kad se Pacov iskrca u Liverpoolu. Ako danas otputuju željeznicom i sjednu na prvu lađu, koja kreće iz New-Yorka, kad i ova iz Montreala, otisnut će se na more prije nego što ova druga pristane u Quebecu«.

Ova je osnova bila doista vrlo jednostavna i, na svu sreću, još nije bilo kasno da se provede.

Iste večeri otputovali su Graindorge, Lucien i Lulu iz Quebeca. Pratio ih je gosp. Stone. On je odlučio, da ih odvede čak u Francusku, jer je računao, da će možda njegova nazočnost biti potrebna, da se Pacov raskrinka, ili barem, da se utvrdi njegova lopovština i zločinačka osnova.

Dne 22. juna krenuo je »Majestic« od White Star Line iz luke u New-Yorku. Na njemu se vozilo troje malih brodolomaca sa »Titanica« sa svojim prijateljem. S njima je bio još jedan putnik na divnoj ovoj lađi... ali je on imao zasebnu kabinu: — zvao se Barnaba.

Luluta se nije nikako htjela rastati s njime.

Isti se dan ukrcao i Pacov u Quebecu na »Laurentic«, koji je dolazio iz Montreala i plovio u Liverpool.

VIII. — Graindorge-ova posljednja riječ

Gospodin Leon-Jacques-Frédéric Granet, javni bilježnik u Bayeuxu, kako je stajalo zapisano na njegovim službenim spisima, koje je sastavljao već tridesetak godina, upravo je ručao.

Bilo je vruće i pomalo sparno julsko popodne. Izgledalo je na oluju.

To je već bilo dovoljno, da opravda njegovu nervozu, u kojoj je prevalio na stolnjak čašu jabukovače i razbio tanjurić.

Ni gospođa Granet (čitaj: Granê), ni stara kuharica Marijeta nisu ga još vidjele tako uzrujanog. Gospođa se Granet nije usuđivala ni zapitati, šta je, jer je znala, da se zacijelo radi o kakvoj teškoj kancelarijskoj stvari, a u tom je pogledu javni bilježnik strogo čuvao službenu tajnu i nije nikom ništa povjeravao.

Ipak ga je dobra žena zapitala nekoliko puta:

— Da te ne boli štogod?

— Ni najmanje, draga ženo, — odgovori javni bilježnik.

Najednom se resko oglasi zvonce na ulazu. Gosp. Granet se trgne u svojoj naslonjači kao oparen.

— Pogledajte, Marijeta, tko to zvoni. Požurite se! — naredi on oštro, kako inače nije bio njegov običaj.

Stara se služavka požuri i vrati se odmah s jednom brzojavkom.

Javni je bilježnik brzo otvori i pročita glasno samo ove riječi: »Dolazim večeras vozom u sedam sati. Durand«.

— Napokon! — izusti on umiren.

Gospođa Granet i Marijeta odahnuše, ali im je ipak još uvijek sva ova stvar bila čudna.

Gosp. Granet ustane od stola i ne dočekavši kave, koja je u Normandiji omiljelo piće uz jabukovaču.

Kuharici su od čuda skoro ispale dvije kupice, što ih je upravo skidala s police.

— Marijeta, — reče javni bilježnik, — donijet ćete kavu u baštu pod veliku lipu, i to tri kupice.

— Dobro, gospodine, — reče stara služavka, čudeći se sve više, jer njezin gospodar, zbog svoje velike zaposlenosti, nije gotovo nikad primao posjeta oko ručka, a samo je nedjeljom pio kavu u vrtu, koji se sterao iza kuće.

— A onda, — nastavi gospodin Granet, — potražit ćete u podrumu bocu onoga Calvadosa od godine 1880. i pozvat ćete gospodina Justina, ako je došao u kancelariju.

Ovom se čudu Marijeta nije mogla dosta načuditi. Kako to, da se bez ikakva vidljiva razloga pije liker, koji inače dolazi na stol samo o naročitim prigodama!

I ta se neobična stvar događa u čast jednog običnog pisara!

Šta to ima da znači?

Gosp. Justin (Žüsten) međutim nije bio tako neznatna osoba, kako se činilo staroj služavci.

On je u kancelariji zauzimao prvo mjesto. Bio je, kako se službeno kaže, »prvi pisar«, to jest desna ruka šefova.

Ali ga Marijeta nije voljela zato, što nije bio rodom iz Normandije. Bio je naime iz Bretagne.

Prije tri godine trebao je gospodin Granet ozbiljnijeg suradnika. Pročitavši u novinama oglas, kako jedan vrlo dobar »prvi pisar«, koji životari u nekoj maloj kancelariji u Bretagni, traži gdje bilo kakvo pogodnije mjesto, — pa ga on odmah pozove k sebi. Nije se pokajao, jer je gospodin Justin

dobro poznavao svoj zanat. Ali, budući da je bio vrlo šutljiv, — govorio je malo, jedva bi nazvao »dobar dan« i »laku noć«, — to nije bilo po volji staroj služavci, koja je bila brbljava kao svraka, pa ga nije trpjela.

To se njeno neraspoloženje sad poznalo po bijesnim pogledima, što ih je upravljala na pisara, dok je on, sjedeći pod velikom lipom, kamo je došao na gospodarov poziv, prinosio ustima čašicu čuveng Calvadosa, koji se prelijevao kao čisti dragulj.

— Justine, — reče javni bilježnik, podigavši čašicu do visine oka i diveći se njenoj sadržini, — nema bolje stvari za bistrenje pojmova, nego srknuti par kapljica stare kruškovače kao što je ova. Vi znate, da danas moramo dobro paziti, što radimo.

Gosp. Justin potvrdi klimnuvši glavom.

— Onda pijte! — nastavi gosp. Granet, — u vaše zdravlje!... Da zbilja, Justine, kako vaš nećak?

— Veseo je kao ptica i sasvim se oporavio od bolesti.

— E, prava je to momčina... vrlo razborit dječak!

— Uistinu, razborit, gosp. Granet!

— Mislim, da će se moći nešto od njega učiniti.

— I ja tako mislim, gosp. Granet!

— Govorit ćemo o tome, Justine, kad dođe vrijeme.

Divni kruškovac odmicao se lagano kroz grlo javnoga bilježnika i njegovog pisara, koji su, srčući ga, zatvarali oči. Obadvojica cmoknuše jezikom u znak zadovoljstva. Zatim gosp. Granet nastavi:

— Pozvao sam vas, Justine, da se porazgovorimo o posjeti, koju danas očekujemo.

— Mislite: baštinika Vineta? — reče pisar.

— Da, — reče javni bilježnik sa smiješkom. — Da pročitamo njegovo pismo.

I on izvadi iz džepa pismo s ovim sadržajem:

»Gospodine,

Budući da je prigodom brodoloma »Titanica« nestalo u moru moje snahe, gospođe Vinet, i njene dvoje djece, ja sam sada jedini živi član porodice.

Zato ću slijedećega četvrtka, 4. jula, u dva sata popodne doći k vama u kancelariju, da se dogovorimo o formalnostima, koje moram izvršiti, da mogu što prije preuzeti baštinu, koja mi po zakonu pripada.

Primite uvjerenje i t. d. i t. d.

F r a n j o V i n e t«.

— Dakle, Justine, šta kažete na ovo? — upita javni bilježnik previjajući pismo. — Ovaj čovjek ne zna za šalu i ne prepušta se sentimentalnosti. Piše kratko i kao nožem odsječeno... Danas imamo da likvidiramo veliku baštinu. Radi se najmanje o tri milijuna! Koga ovo zapane, moći će da pogladi bradu... Moramo zato biti jako oprezni! Recite, molim, jeste li se točno držali mojih uputa?

— Jesam, gospodine. Nisam ništa zaboravio, što ste mi naredili. Spreman sam, a za pet časova, — doda on, pogledavši na sat, — doći će i oni u moju kancelariju...

— Eh, onda pođite, dragi prijatelju! — prekine ga živo javni bilježnik. — Kad je tako, ja vas više ne ću zadržavati. Ali ipak, još jednu čašicu?... Hajde, hajde, — silio je javni bilježnik pisara, koji je odbijao, — vidjet ćete, kako će vam to olakšati posao.

* * *

Justin se vrati u kancelariju. Gosp. Granet je još ostao u bašti, čekajući da dođe onaj, koga je njegov pisar nazivao »baštinik Vinet«. Ali nije

ondje ostao dugo. Kad je odbilo dva sata, pojavi se Franjo Vinet.

Ne treba da naročito ističemo, da je to bio naš stari znanac Pacov. Bio se sasvim uparadio. Okoristivši se svojim prolazom kroz Englesku, obratio se jamačno na kakvog boljeg krojača, jer mu je odijelo bilo besprikorno i skrojeno po posljednjoj modi, pa je izgledao kao pravi gentleman.

— Gospodine, — reče javni bilježnik, kad je ponudio novom klijentu da sjedne, — vi ste mi u svom pismu izložili svrhu svoga posjeta. Ali, prije nego udovoljim vašoj želji, morate mi dati neke dokaze, da ste doista to vi, a isto tako i da su osobe, koje ste baštinili, uistinu mrtve.

— Sve sam to imao na umu, gospodine, — reče Pacov, položivši na pisaći stol spise, koje je izvadio iz džepa, — a dat ću vam u potvrdu ovih dokaza sva objašnjenja, koja su vam potrebna.

— Najprije, — produži Pacov, — da govorimo o meni. Ovo je moj krsni list.

Govoreći ovo, Pacov razavije jedan dokumenat, sasvim požutio od starosti i otrcan na prevojima.

— Vidite, gospodine, ovaj dokumenat nije juče napisan. Zatražio sam ga, kad sam ostavljao Francusku skupa sa svojim bratom, i nosio sam ga uvijek uza se. Bio je dobro spremljen u mom džepu, kad sam, u želji za obogaćivanjem, lutao po ledenim poljanama Aljaške, tražeći zlato. Mislio sam tada, da ću ga lako naći, ali se ono uporno krilo preda mnom.

»Ovaj sam papir nosio sa sabom, kad sam na dalekom sjeveru više godina s Eskimima lovio krznate životinje, živeći grubim i oskudnim lovačkim životom, jer sam tada još bio odviše ponosan, da se vratim i pokucam na vrata svoga brata, koji je bio sretniji i razboritiji od mene, pa da mu priznam svoju krajnju bijedu. Ovaj mi je komad papira govorio o ocu i majci i o malom selu, gdje sam se rodio, u potvrdu čega je ovo pismo i sačinjeno.

Tu je Pacovu zadrhtao glas od uzbuđenja.

— Saznao sam, — nastavi on, — od lovaca, koji su silazili do Hudsonova zaliva zbog prodaje kožâ, da mi je brat Louis postao jedan od najbogatijih trgovaca krzna u Quebecu. Bijedan i satrven od nevolje, nadao sam se, da on ne će pred svojim nesretnim bratom zatvoriti vrata, pa sam krenuo na put u taj grad, iz koga sam prije dvadeset godina otišao pun nade, dok je on ostao u gradu. Poštedit ću vas od pričanja o mom dugom putovanju. U ogromni i pusti kraj, kroz koji sam putovao, vijesti sporo dolaze. Kad sam došao u Quebec, moj je brat, za koga sam mislio, da je još uvijek na čelu svoje radnje, bio već dvije godine mrtav. Ali to još nije sve. Moram vam reći, da je to bilo početkom maja ove godine, pa ćete razumjeti i sve ostalo.

U isti mah sam saznao, da je moj brat bio i oženjen, što nisam prije znao, kao što i sami možete naslutiti, i da je imao dvoje djece. Saznao sam u isto doba, da ih je sviju nestalo kod brodoloma »Titanica«. Ja sam se odmah javio i preuzeo upravu radnje Vinet, jer sam jedini preostali član te porodice, pa u svojstvu jedinog nasljednika dolazim i k vama.

Gosp. Granet je slušao Pacova, ne prekidajući ga. Kad je Pacov svršio, reče on:

— Gospodine, to što ste mi kazali, slaže se potpuno s mojim obavještenjima, koja sam u ime gospođe Vinet i po njezinoj molbi nekada sabrao o Franji Vinetu, pa vas bez sustezanja smatram za brata njezinog pokojnog muža. Međutim, vaši su dokazi sa zakonskog gledišta nedovoljni, pa ćete po svoj prilici morati još temeljitije dokazati svoju istovjetnost... Ali za taj posao imat ćete dosta vremena, da učinite sve, što je potrebno. Nego, prije toga moramo proučiti isto tako važno pitanje o smrti gospođe Vinet i njene djece. Ja o tome dosad nemam nikakva dokaza... Oprostite, gospo-

dine, što vam tako govorim, ali mi moja služba nameće dužnosti, kojima se ne mogu oteti.

— Imate pravo, gospodine, — odgovori Pacov. — Uostalom, u tom pogledu ću vas potpuno uvjeriti... Najprije, evo potvrde društva »White Star Line«, iz koje se vidi, da su moja snaha i moj sinovac i sinovka pošli na put na »Titanicu«.

— To znadem i sâm.

— A ovo drugo opet dokazuje, da ni gospođe Vinet, ni njenog sina Luciena, ni kćeri Lulute nema u popisu spašenih brodolomaca.

— Dozvolite, da vam kažem, da to po zakonu važi samo kao pretpostavka, ali ne i kao dokaz... Vi znate isto tako dobro, kao i ja, da je u vodu spušten izvjestan broj čamaca za spasavanje, i da lađe, koje su pošle »Titanicu« u pomoć, nisu sve brodolomce pronašle.

— Dakako, jer su se utopili.

— Možda. Razumijte me dobro, ja kažem »možda«. To je samo vjerojatno, jer, napokon, može se dopustiti i pretpostavka, da je koji od njih mogao i pristati negdje uz obalu... Razumijte me, gospodine, ja bih vas htio samo uvjeriti, da pretpostavka, da su gospođa Vinet i njena djeca mogla i preživjeti strašni brodolom, nije sasvim isključena. To će se svakako morat uzeti u obzir, kad budete preuzimali posjed njihove imovine... Pretpostavimo samo ovo: zar nije moguće, da jedan čamac sa dovoljno živeža nanese struja na pr. na Labrador. Slučajno sam uzeo Labrador, jer mi je baš to ime palo na um, a čamac je mogao otići i na jug mjesto prema sjeveru.

Razabravši, da se govori o Labradoru, Pacov naćuli uši. Međutim je javni bilježnik tih nekoliko riječi izgovorio tako prirodnim glasom, da se zlikovac odmah umirio.

— Gospodine, — upita on, — jeste li ikad plovili po velikom moru?

— Nikad, gospodine. Moje je najveće putovanje bilo na izletničkoj lađi kod Caena! Ali, čemu to pitanje?

— Čemu? — začudi se Pacov. — Da ste samo jednom prelazili Atlantik onim putem, kojim je plovio »Titanic«, pa još zimi, ne bi se ni časka zadržali na toj pretpostavci.

— To znači, — prihvati gosp. Granet, — da se, osim onih brodolomaca, koji se spase odmah ili kratko vrijeme poslije potonuća broda, svi ostali putnici moraju smatrati nepovratno izgubljenima?

— Po mišljenju svih pomoraca, o tome ne može biti sumnje.

— Prema tome su varalice svi oni, koji bi tvrdili protivno.

— Ne bi se ni mogli drukčije nazvati.

— Dobro, gospodine, — reče ozbiljno javni bilježnik, — ne mogu iskazati, koliko sam zadovoljan, što ste ovdje. Vaša će mi nazočnost dati prilike, da odlučno spriječim jednu prevaru, kojoj sam mogao nasjesti kao nehotični učesnik. To bi zbilja bila strahovita pljačka!

Govoreći te riječi, gosp. Granet pritisne prstom na puce električnog zvonca. Na taj znak otvoriše se vrata Justinove sobe i Lucien i Luluta uđoše u kancelariju u pratnji pisara.

Pacov se na taj prizor nije ni najmanje smeo. Lupež je savršeno vladao sobom. Ali je pod ovom prividnom mirnoćom u njegovom mozgu bjesnila strašna oluja. Na prvi je pogled prepoznao male brodolomce, koje je onako podlo ostavio na drugoj strani mora u kolibici usred labradorskih šuma.

Šta mu je onda ono pričao Crveni Lovac? »Vučići su tobože zatvoreni u njegovu taboru, iz koga ne mogu izmaći«, a njih evo u Francuskoj zajedno s njim!... Sjetio se prizora u svojoj radnji u Quebecu. Crveni je Lovac najprije oprezno ispitivao položaj. Zatim, kad je vidio, da se Pacov pravi nevješt kao da ne razumije njegovog uvijenog govora,

on se zaprijetio... Najzad mu je otvoreno ponudio pogodbu, koja je zaključena u dvije riječi, ali ipak tako jasno i određeno, da je Indijanac, prije odlaska u svoj zavičaj, došao po ugovorenu nagradu... Uh, kako se taj glupi i ograničeni divljak poigrao s njim!

Sve ovo razmišljanje potrajalo je svega jednu sekundu. Ne misleći više na to, spremi se on sada na borbu.

Bio je lukav, pa je čekao napadaj mjesto da sâm počne napadati. Promatrajući djecu, kao da ih sada prvi put vidi, okrene se prema javnom bilježniku i vrlo vješto dade svom licu začuđen izraz, kao da traži neko razjašnjenje.

Luluta i Lucien pogledali su samo letimično elegantnog gospodina, obrijanog i počešljanog. Nitko ne bi mislio, da se u njemu krije nekadašnji zvjerokradica, pa ga ni oni nisu prepoznali.

Svi su mûkom mučali.

Gosp. Granet progovori prvi.

— Djeco moja, — reče on, obrativši se Luluti i Lucienu, — ovaj gospodin, koji ovdje sjedi u naslonjači, zanima se mnogo za vas, pa vas molim, da mu ispričate, što vam se dogodilo, otkad ste pošli iz Cherbourga u mjesecu aprilu ove godine. Lucien, ti si stariji, pa tebi povjeravam tu dužnost... Tvoja će te sestrica slušati i podsjećati na štogod, ako zaboraviš.

Bijedni Lucien bio je vrlo uzbuđen. Sjetio se, da će se opet morat dotaknuti vrlo bolne stvari... Nije osjećao u sebi snage da govori o jadnoj majci, naročito u nazočnosti Lulutinoj.

— Gospodine Granet, — zamoli on, — zar ne bi vi mjesto mene mogli ponoviti sve ono, što sam vam već kazivao?

— Ne, sinko, ne, — odgovori javni bilježnik, — potrebno je, da gospodin baš iz tvojih usta čuje

sve, što vam se dogodilo. To je tako neobičnan stvar, da se bojim, kad bih je ja pričao, da bi se posumnjalo, da izmišljam.

— Oh, gospodine, — usprotivi se Pacov uljudno, — to meni ne bi nikad palo na pamet.

Čuvši taj glas, Luluta krikne i ustukne.

— To je on, to je on! — vikala je djevojčica, upirući prstom u elegantnoga gospodina, — to je Pacov!

— Pacov? — začudi se javni bilježnik.

— Pacov? — ponovi zlikovac, tobože zaprepašten. — Šta to znači?

— To znači, — poviče Lulu razdraženo, — da ste vi onaj čovjek, koji nam je ukrao u šumi torbicu naše drage mame... Ah, sad vas dobro prepoznajem unatoč tim vašim lijepim haljinama... Tat! Tat!... Tat!

Pacov je na ovaj nenadani napadaj poblijedio kao krpa. Ali se brzo snašao i rekao, obrativši se javnom bilježniku:

— Gospodine, ovdje se događaju vrlo žalosne stvari, u koje sam ja ušao ne znam ni sâm kako. Ja sam samo na vašu želju pristao, da vam pomognem, kao što ste sami kazali, da otkrijemo jednu spletku, koja je nastala oko nasljedstva porodice Vinet. Nisam ni slutio kod toga, da ću zbog svoje susretljivosti doživjeti ovakav napadaj iz busije, koji se može oprostiti jedino mladošću ove gospođice.

— Ja ponavljam sve, što je ona rekla, — upane mu u riječ Lucien, planuvši kao mladi kokot.

— Molim vas, gospodine, da me zaštitite i da mi pribavite poštovanje, — nastavi Pacov, i ne odgovarajući dječaku. — Inače ću morati otići i obratiti se sudu, da dobijem priznanje svojih prava. A tko su uopće ova djeca?

— Kazat ću vam odmah, — reče gosp. Granet, dajući Lucienu i Luluti znak, da šute. — Ovaj

dječak i djevojčica su sin i kći Louisa Vineta, brata Franje Vineta.

— Dakle moj sinovac i sinovka. Tako barem oni tvrde, jer, kako sam vam imao čast izložiti, Lucien i Luluta Vinet propali su u moru.

— Žalim, ali vam moram reći, da ovu djecu poznajem lično od rođenja.

— Ako je tako, gospodine, onda mi ne ide u glavu, kako su oni ovamo dospjeli?

— Lucien bi vam to, kao što rekoh, bio ispričao, da ga nije omela njegova sestra, zacijelo zavedena kakvom kobnom sličnošću. To ste i sami vidjeli.

— Meni se čini, gospodine, sudeći po vašem govoru, da i vi vjerujete njezinoj tvrdnji, koja je za mene uvredljiva, pa zato tražim, da se ta stvar izvede na čistac. Ako sam dobro razumio, djeca tvrde, da im je neki neznanac, zvan Pacov, — uzgred ističem, kako je to neko čudno ime! — ukrao torbicu njihove majke... Tko je taj Pacov? I, kada se i kako to dogodilo? Odgovorite mi na to pitanje, gospodine.

Ne odgovarajući mu na pitanje, gosp. Granet se mirno izvali u naslonjaču, pogleda mrko govornika i reče glasno samo ovo:

— Neka uđe Barnaba!

Na ovaj poziv otvoriše se vrata pod jakim pritiskom, i naš stari prijatelj, vuk Barnaba, skoči usred kancelarije.

Iza njega se pojavi i Graindorge.

— Pozdravljam cijelo društvo! — poviče mladi kuhar. — A kako vi, gospodine Pacove? Jeste li proveli u zdravlju vrijeme, otkad se nismo vidjeli?

Pacov sada razabra, da stvar postaje ozbiljna, i da je, unatoč svojoj okretnosti, ipak zapao u klopku.

Ali, nije mu ni padalo na um, da se prizna pobijeđenim. Odlučio je boriti se do kraja.

Barnaba se najprije privinuo uz svoju malu gospodaricu, a onda pošao režeći prema Pacovu.

Pacov skoči i izmakne za korak natrag.

— Šta traži od mene ta zvijer? — zapita pretvarajući se, da se jako prestrašio.

— Zaboga, — odgovori mu Graindorge, — on vas samo na svoj način pozdravlja i želi vam dobar dan. Doista, bogatstvo vas je učinilo oholim, kad ste tako brzo zaboravili na svoje drugove u nevolji... Zar više ne poznajete Barnabu?... Zar se, doista, ne sjećate više onog ranjenog vuka iz kolibe, u kojoj je poginuo vaš prijatelj Bison?

— Pitam se samo, je li ovo san ili java, — prekine ga Pacov, — jer od nekoliko časova prisustvujem tako čudnim događajima, da bih izgubio glavu, kad mi ne bi bila tako dobro nasađena na ramenima. Tek što su me ova djeca uplela u izmišljenu priču o ukradenoj torbici, a sad mi evo taj momčić, koji mi je inače izgledao priseban, govori, da su Bison i vuk moji prijatelji. Pacov, Vuk, Bison... kao da slušam neku La Fontainovu basnu!

— Boga mi, živu basnu! — klikne Graindorge. — Da sam piesnik, kao moj ujak Sosthène, koji je za rođendane, krstitke i svadbe za čitavu okolicu sastavljao dosta zgodne pjesmice, ja bih vam pričao u stihovima... Ovako moram govoriti u prozi...

— Bio vam tako nekada... Ali, oprostite, — prekine se kuhar zastajući, — možda se moja priča ne će svidjeti gospodinu Pacovu!...

— Izvolite me zvati Franjo Vinet.

— Vi da ste Franjo Vinet? A kako se onda zvao Bison, koji je na kundaku svoje puške, koju sam ja darovao Crvenom Lovcu, urezao početna slova svoga imena: »F. V.«?

— Ponavljam, ne razumijem, što govorite.

— Ne razumijete, što govorim? Dakle nisu napali vas vuci, kad ste ono na Labradoru pljačkali zamke indijanskih lovaca? Vi niste onaj, koji se sutradan poslije krvoprolića vratio u kolibu, u kojoj

je Bison razderan i požderan, a vi pobjegli, pa vas iznenada napao jedan zaostali ranjeni vuk i ugrizao za nogu? ... Dakle, vi niste taj? E, pa dobro, možete me lako natjerati u laž, ako zadignete nogavicu i pokažite nam desni list.

Preneraženi Pacov nehotice skupi noge kao da želi spriječiti, da mu se dira u hlače.

— Aha! Poričete li još i sada? — poviče Graindorge pobjednički.

Pacov se, blijed od jarosti, povuče u jedan kut kancelarije i skupi se onda kao divlja zvijer, kad hoće da skoči.

Gledao je naokolo pogledom punim mržnje i vrebao, kud bi mogao izmaknuti.

Najednom se trgne, učini golem skok prema vratima i otvori ih širom, a da mu se nitko pri tom nije usprotivio.

Ali i odmah ustukne kao oparen. Pred vratima je stajao policijski komesar, opasan službenim pojasom.

Pacov još nije gubio glavu. Kad mu nisu vrata slobodna, ostaje mu prozor. Brzo se okrene, poleti da skoči napolje tim putem, ali zastane kao ukopan. I prozor je čuvala policija.

Bio je uhvaćen kao onaj mali glodavac, njegov imenjak, kad se odviše lakomo bacio na meku, pa se zamka sklopila.

* * *

Čitavu ovu stvar, kao što možemo naslutiti, udesio je glavni bilježnik unapred, kad mu je gosp. Rikard Stone ravno iz Cherbourga doveo djecu, prije svog povratka u Kanadu, jer je trebalo Pacova preteći.

Gosp. Stone je odmah otputovao, pošto je bio službeno pozvan u London, ali je bio bez brige, jer se ondje našao Graindorge, koji će umjeti stvar svojih prijatelja privesti sretnome koncu. O njegovoj, udivljenja dostojnoj darovitosti i spretnosti

pričao je gosp. Stone javnom bilježniku. Prikazao mu ga je svakako bolje, nego što bi to dječak sâm učinio u svojoj prevelikoj skromnosti.

Mali kuhar se vrlo brzo oporavio od pretrpljenih muka i napora. Došavši u Bayeux, vratilo mu se dobro raspoloženje i smjesta je zaboravio žalosnu stranu svojih mučnih doživljaja i nesavladivih zapreka ... Da, zbilja, znate li, tko je bio onaj Bretonac, koji je postao Normanđanin, onaj »prvi pisar« u kancelariji i desna ruka gospodina Graneta, neprijatelj Marijete, onaj Justin? A tko bi drugi i bio, ako nije jedan od sedamnaestorice Graindorgeovih ujaka? Ujak je volio svoga nećaka, kao i ostalih šesnaest ujaka i oplakivao ga, držeći da je poginuo u užasnoj katastrofi.

Tko da se čudi tome, to je Graindorge jednoga od svojih ujaka pronašao u Bayeuxu? Kad čovjek ima sedamnaest ujaka, onda nije čudo, ako ih nalazi svuda. A onda, donja Normandija i tako leži neposredno uz Bretagnu, i napokon, Graindorge je znao, da se ujak Justin bavi negdje ovdje nekakvim piskaranjem ... Najzad, jeste li ikad opazili, da se Graindorge ičemu začudio?

Kad se sastao s ujakom Justinom, skočio mu je na vrat, poljubio ga u obadva obraza i odmah zatim počeo opet voditi brigu o svojim malim prijateljima. Vidjeli smo, kako je svoj zadatak izvršio. Kad je potpuno raskrinkao Pacova i postigao uspjeh, veći nego što se mogao i nadati, dobri je momčić bio sretan i presretan.

Graindorge se poslije sastanka Crvenoga Lovca s Pacovom često pitao: jesu li Pacov i Franjo Vinet isto lice? Jer, nikako mu nije išlo u glavu, da bi rođeni stric mogao ovako nemilosrdno gurati u propast svoga sinovca i sinovku. Tà znao je dobro, kako su njega voljeli njegovi ujaci!

S druge strane, — govorio je on sâm sebi, — ako je Pacov zbilja Lucienov i Lulutin stric, onda nije trebao krasti torbicu gospođe Vinet s papi-

rima, koji su se odnosili jedino na njegove vlastite pustolovine i neke porodične stvari, njemu dobro poznate. A, ako im nije bio stric, onda su mu ti papiri i te kako trebali, da može spremiti svoju osnovu i bez pogreške odigrati svoju ulogu.

Zabuna, koju je Pacov pokazao, kad su ga raskrinkali, bila je siguran dokaz, da je on prevejana varalica.

Ali, kako onda da se objasni to, da je Pacovu još tamo, u kolibi, bilo poznato prezime Vinet? Otkuda mu tako star krsni list strica Franje?

»Do bijesa!« — padne najednom na um Graindorge-u, — »da nije onaj Bison, koji je onako nesretno svršio, bio glavom ujak Franjo Vinet?«

Pacov je znao za njegovo ime i sigurno je uzeo njegov krsni list bez određene namjere, možda samo zato, što ga je našao u rastrganoj odjeći Bisonovoj, kad je došao u kolibu poslije navale vukova. Kasnije ga je poslužila luda sreća, da se mogao tim krsnim listom dobro okoristiti.

Sve su se te misli motale Graindorge-u po glavi, dok je po naredbi javnoga bilježnika za vratima slušao razgovor bilježnikov s Pacovom u kancelariji.

Tada se najednom sjetio početnih slova, urezanih na kundaku Bisonove puške. Sada mu je puklo pred očima i sve mu se objasnilo, što mu je dotle bilo donekle nejasno.

Eto, na taj je način on i mogao za par časaka onako zbuniti tajanstvenog neprijatelja svojih malih štićenika.

Sasvim klonuo, pustio je Pacov, da ga komesar policije i redari odvedu s lancima na rukama.

— Draga djeco, — reče javni bilježnik iza toga Lucienu i Luluti, — evo, oslobodili ste se svog smrtnog neprijatelja. Za vas je to velika sreća, a to je, kao i mnogo toga još, zasluga Graindorge-ova. Ovaj dan, koji je tako sretno pro-

šao, završit će se još ljepše. Večeras očekujem starog prijatelja vaše porodice, gosp. Duranda (Dürân), koji je zastupnik vaše kanadske tvrtke u Parizu. On će se odsada brinuti za vas.

Par sati kasnije *nađoše se doista Lucien i Luluta u zagrljaju* divnoga muža, koji im je odsad imao naknaditi, koliko je to moguće, roditelje, kojih više nisu imali.

Lucien i Luluta nađoše se u zagrljaju gosp. Duranda . . .

IX. — Epilog

Septembar se primicao kraju. Graindorge je već dva mjeseca gost ujaka Justina. Brižno njegovan i tetošen kao nikada prije, zadobio je on opet lijepu boju lica, koju je, kao što možemo misliti, izgubio za onog neželjenog putovanja po Labradoru.

— Svejedno, — reče ujak jednoga lijepog dana, dok su doručkovali u blagovaonici stare slikovite kuće, kakvih još i danas ima Bayeuxu, — ali moram ti reći, da se jako čudim držanju Vinetove djece i gospodina Duranda prema tebi. Ako se ne varam, dobio si od njih u svemu tri-četiri dopisnice sa prijatnog putovanja po Švicarskoj... To je vrlo lijepo, ali se meni čini, da si ti od njih zaslužio i što bolje.

— Ali, ujače, — odgovori Graindorge, — meni ne treba nikakve nagrade. Sve, što sam učinio za Luciena i Lulutu, bio bih učinio i za sebe, da sam bio sâm.

— Zbilja, — reče ujak i slegne ramenima — Ti me sasvim podsjećaš na tvoga bijednog oca. Koliko je on puta izišao iz mirne luke, prkoseći oluji, samo da može priteći u pomoć svojim drugovima, koji su se nalazili u opasnosti! A kad bi mu na tom čestitali: »Zaboga«, — rekao bi on, — »šta sam to tako osobito učinio? Ja sam mornar, pa se na moru osjećam, kao u sobi. Drugo bi bilo, da se užar Cloarec ili tkalac Jenouvrier usudi povesti barku na more i poći na ples po valovima, visokima kao kuća. Zato vas molim, da povedemo razgovor o čemu drugom, a ne o meni«...

— Moj je otac prema tome bio valjan čovjek, — reče Graindorge.

— A ti si valjan dječak, ali ja ipak mislim i glasno kažem, da te tvoji štićenici i odviše zaboravljaju. Uostalom, ne mislim samo ja tako. Gospodin Granet misli isto ovako... Međutim, — nastavi ujak, — ti si se sada sasvim oporavio, pa treba da se odlučimo za tvoju budućnost. Moj ti gospodar nudi mjesto pisara kod sebe. Hoćeš li?

Graindorge se namršti. Njemu se nije nimalo mililo provoditi život među četiri zida, u neprijatnom zadahu službenih spisa, sa zelenim kartonima svuda naokolo. On bi više volio opet poći na more. Znao je, da treba samo pisati gospodinu Rikardu Stonu, pa bi odmah dobio kod »White Star Line« mjesto po izbor, koje bi odgovaralo njegovim godinama i sposobnostima.

To je smjesta rekao i ujaku, i dodao, da će se još danas obratiti na gospodina Stona s molbom za namještenje.

Ujak Justin mora da je toga jutra ustao na lijevu nogu. Nećakova osnova svidjela mu se samo upola. On se ljutio i na veliko plovidbeno društvo, što je Graindorge-u dalo samo hiljadu franaka odštete.

— Vjere mi, lijepa nagrada poslije svega, što si izdržao! — klikne stari pisar.

— Ali zaboga, ujače, — odvrati mu Graindorge sa smijehom, — pa dobio sam za dva i pô mjeseca toliko, koliko ti za šest... a, osim toga, nagledao sam se i raznih zemalja...

Ujak Justin, držeći da nema čovjeka, koji bi u sličnim prilikama bio je luđi od ovog njegovog budalastog nećaka, umalo da nije planuo od gnjeva, kad odjeknu tri puta trublja nekog automobila, koji se tako naglo zaustavio pred kućom, da su svi skočili sa stolica...

— Zacijelo je kakvom autu pukao kotač, pa traži pomoć, — promrsi ujak. — Uzalud računa na

mene, — nastavi odmah bijesan, što se uzrujavao zbog takve sitnice.

— Ah, ujače! — reče Graindorge prikornim glasom.

Rekavši to, ode od stola, priđe prozoru i otvori ga širom.

Tada najednom klikne od radosti!

Zamislite, koliko je moralo biti njegovo iznenađenje, kad je u autu ugledao Luciena i Lulutu u društvu gospodina Duranda.

— Ujače, — poviče on, vitlajući od radosti ubrusom oko glave, — evo mojih prijatelja.

— Vidite, gosp. Durand, da je on ovdje, — povikaše djeca i stadoše mahati rukama u znak pozdrava.

* * *

Za čas se nađoše svi u blagovaonici.

Ali se nije mogla razabrati ni riječ od onoga, što su govorili! Kad su se djeca izgrlila, počelo je sve troje u isti mah govoriti. Pitanja i odgovori miješali su se kao rakete kod vatrometa.

— Što velite sada, ujače, — vikne Graindorge tako glasno, da je nadvikao buku, — a vi ste kazali, da su me oni zaboravili . . .

— Ta šuti, nevaljalče! — reče ujak Justin u neprilici.

— Kako ste to samo mogli i pomisliti? — začudi se gosp. Durand. — Istina, — doda on odmah, — malo smo vas zanemarili, ali ćete nam oprostiti, kad saznate, da je Lulutino zdravlje bilo jače načeto, nego što je izgledalo, pa mi je zadalo mnogo brige, a i Lucienu je trebalo dosta njege. Po savjetu moga liječnika odveo sam ih odmah odavde u Švicarsku, i priznajem iskreno, da kroz ova dva mjeseca nisam ni na što drugo mislio nego na to, da im se povrati zdravlje i snaga. Oni tu nisu ništa krivi. Naređeno je, da se moraju po što po to rastresti, samo da ne misle na prošlost. Zato nisu

smjeli ni pisati Graindorge-u. Papir, pera . . . sve im je to bilo oduzeto!

— Da, — upadne Luluta, — ali je bilo dopisnicâ i olovaka.

— Platit ćeš mi to, gospođice, — promrmlja gosp. Durand, i zaprijeti joj se prstom, iako mu se brk smijao. — Međutim, mi ćemo sada odmah naknaditi izgubljeno vrijeme. Ponajprije, gosp. Justine, molim vas, da pustite Graindorge-a s nama na par dana u Pariz. A kasnije ćemo se postarati za njegovu budućnost.

— Šta mislite, mali prijatelju, — zapita gosp. Durand kuhara, — kako bi bilo da se malo odvezemo u Quebec? Smiješite se. Dakle vam se stvar sviđa. Imali biste naime putovati zajedno s novim direktorom naše trgovine. Pod njegovom upravom izučit ćete za par godina trgovinu krznom . . . A onda, kad se uputite u sve tajne našeg posla, vratit ćete se u Francusku, gdje ćete uzeti mjesto poslovođe kod mene.

Graindorge, kao poslušan nećak, zapita pogledom ujaka za savjet prije nego će odgovoriti.

— Vrlo dobro, — odgovori mu ujak, — pristani odmah bez oklijevanja.

* * *

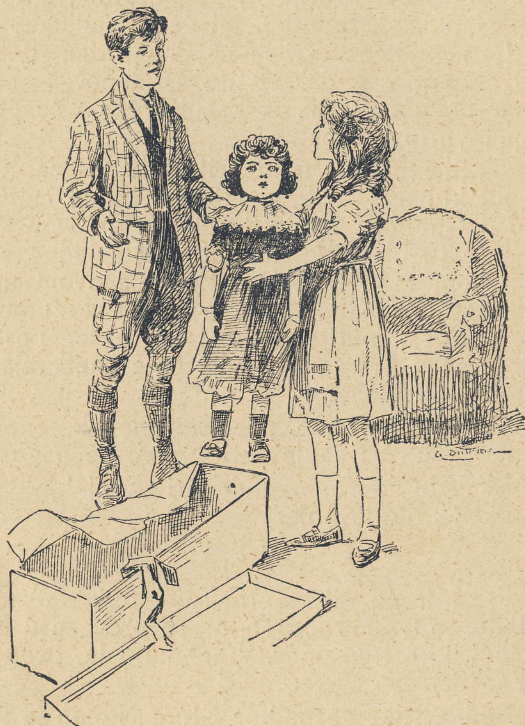
. . . Mjesec dana nakon toga ukrcao se Graindorge u Cherbourgu, da se preveze u Kanadu, putujući, kao i gospođa Vinet nekada, preko New-Yorka.

Jedna riječ gospodina Stona, komu je javio da putuje, osigurala mu je na »Oceanicu«, brodu društva »White Star Line«, posebnu pažnju i najveću udobnost na putu.

Da Luciena i Lulutu sačuva od previše bolnih sjećanja, nije ih gosp. Durand nikad vodio u Tourlaville. Oni su redovno boravili kod njega u Parizu ili nekoliko milja od grada u njegovoj divnoj vili u

Chatou. Tu je Barnaba živio kao kakav princ. On je ovaj put Graindorge-a pustio da sâm putuje.

Oprostili su se u Chatou nekoliko dana prije nego što se Graindorge trebao ukrcati. Bivši kuhar pohodio je prije polaska svih šesnaest svojih ujaka

Pa ja se ne kanim igrati s lutkama!

u društvu sedamnaestoga, Justina, i oprostio se s njima.

Bilo je mnogo grljenja i mnogo plača, kad se Graindorge opraštao s Lucienom i Lulutom.

Luluta se najednom nekud izgubila. Za čas se vrati, noseći golemu lutku od porculana, s plavom

kosicom i plavim očima, obučenu u ruho normandijske mljekarice. Bez riječi je metne Graindorge-u u naručje.

— Ali, Lulu, — poviče začuđeno bivši kuhar, — *ja se ne kanim igrati s lutkama.*

— Pa to i nije za vas, Graindorge. Ovaj je dar namijenjen mojoj maloj prijateljici »Mjesecu, koji sjaje u noći«. Ja vam je samo povjeravam, da joj je dostavite, kako god znate, u zamjenu za njezinu indijansku lutku.

— Hajdede, — reče Graindorge šaljivo, — sad sam eto postao i dadilja. Ali, kako kaže moj ujak Laurent, s kojim sam bio prije dva dana: nema nedostojnog zanimanja, što je on i dokazao, jer je, samo da zasluži za život, strigao pse, brijao ljude, klao svinje, sastavljao razbijeno porculansko posuđe, čistio dimnjake, mijesio kruh, a da i ne spominjem, da je pjevao u crkvi, palio mužare kod raznih svečanosti i upravljao sa tri općinske štrcaljke, kad je planuo požar.

Kraj ovog šaljivčine Graindorge-a morao se i ovaj rastanak svršiti šaljivo, pa su mu se Lucien i Luluti na rastanku morali od srca nasmijati.

Preveo **Milan Radeka.**

Omladinske knjige „ZABAVNE BIBLIOTEKE"

Za djecu:

256—258. B o n s e l s: **Pčelica Maja i njeni doživljaji.** Din. 12.—.

311. **»Tiho jezero«.** Prirodopisne slike za djecu od danskoga pisca Karla E w a l d a. Kao što je »Zabavna Biblioteka« neke godine izdala Bonselsovu »Pčelicu Maju« kao božićni dar hrvatskoj djeci, a prije dvanaest godina Sienkiewiczev roman »U žarkoj Africi«, mislila je kasnije, da ne smije odstupiti od dobre tradicije. U ovoj knjizi doneseno je dvadesetak priča iz životinjskog i bilinskog svijeta, koje će nesamo omladina, nego i njihovi roditelji pročitati sa slašću i s velikom koristi. Ewald je u ovom poslu majstor, kakav se rijetko nalazi u najvećim književnostima. Nisu to izmišljene bajke, nego najozbiljnija pouka iz prirodoslovnog života, kojoj je samo oblik zabavan, dok je unutrašnjost najzdravija realnost bez ikakove natruhe boležljive sentimentalnosti. Din. 12.—. Vezano u platno Din. 22.—.

330. **»Prodana baka«.** Peta sveska »Dječje knjige« u izdanju »Zab. Bibl.« Autor joj je čuveni njemački fantastičar Hanns Heinz E w e r s. Zbirka je ova složena od trinaest priča za mladež, pa daje u obilju sve, što se od knjiga ove vrste traži. Pisac je u njoj pun nježnosti i smirenosti, želeći da razbudi fantaziju dječju. Sve je puno slikovitosti i poezije. Bogatstvo pjesničkih vizija opravdava s literarne strane veliki uspjeh, što ga ovo djelo doživljava na njemačkom književnom tržištu. Pošto je prevodilac radnju prenio na domaće zemljište, ima opravdane nade, da će djelo ući u volju i hrvatskoj omladini, kojoj je prevod posvećen. Knjiga je ukrašena desetkom vrlo lijepih ilustracija. Din. 21.—. Vezano u platno Din. 31.—.

406. **»Arnaluk«.** Doživljaji dvojice dječaka na Grönlandu; napisao danski autor Erik H a n s e n. Omladinska knjiga s ilustracijama. Vojnički zrakoplov, u kojemu su se dječaci sakrili, otkinuo se u velikoj buri sa svog uzletišta u Kopenhagenu — i dječaci odletješe u nepoznatu daljinu. Iza nekoliko dana spustiše se na vječni snijeg i led, na Grönlandu. I tu je sada valjalo, da — uz najveći napor urodjene domišljatosti i karakterne snage — izbiju sebi hranu i svijetlo u polarnoj noći. Na svu sreću našlo se u košari zrakoplova nešto hrane, puška, malo streljiva, i dvije krznene vreće za spavanje. Od košare i svile kojom je bio omotan zrakoplov, izgradio se divan dom, dok su s puškom dječaci mogli ubijati morževe, od kojih su dobivali meso i mast za priredjivanje osvjetljenja. Kad su, poslije nekoliko mjeseci, stanovnici Grönlanda naišli na bijele dječake i spasili ih, upoznaše mladi zrakoplovci divnu djevojčicu, po imenu Arnaluk, s kojom su podijelili svoje dječje radosti. Razni doživljaji: lov na medvjede, pustolovina sa škotskim lovcima na kitove, dočekivanje polarnoga sunca i vožnja medju ledenim santama, sve to drži dječje zanimanje u neprekidnoj napetosti, dok se na koncu mladi junaci ne povrate na grudi ljubljene majke. Din. 16.—. Uvezano Din. 26.—.

Geografske knjige za odraslu mladež:

351. Sven H e d i n: **Kroz Ameriku.** Sa deset slika. Din. 29.—.

372. **»Kako sam našao Livingstona«.** Izvještaj o ekspediciji po središnjoj Africi. Engleski napisao Henry M. S t a n l e y. Jedna od najčuvenijih knjiga, koje se zabavljaju istraživanjem nepoznatih krajeva svijeta. U njoj jedan istraživač traži drugoga, kojemu se oko godine 1870. zameo trag negdje oko jezera Tanganike. Sa 200 urodjenika polazi Stanley iz Zanzibara i poslije nečuvenih napora i pustolovina s divljim plemenima i krvoločnim zvijerima nalazi iznemoglog i ostarjelog misionara Davida Livingstona, s kojim se vraća natrag. Sve ove doživljaje, kao i svu raskošnu faunu i floru onih djevičanskih krajeva opisao je autor u ovoj knjizi, koja je popraćena velikim brojem originalnih slika i jednom geografskom kartom, na kojoj je označen Stanley-ev put. Ovo je djelo najbolje sredstvo za razigravanje fantazije koliko mladjih, toliko i starijih čitalaca. Din. 24.—. Uvezano Din. 34.—.

379. **»Kopnom u Indiju«.** Od onog istog čuvenog Švedjanina S v e n H e d i n a, koji je čitaocima Zabavne Biblioteke već poznat, pa stoga nije nužno govoriti o njegovom vanredno zanimivom načinu pripovijedanja. Njegova su najslavnija geografijska istraživanja o tajanstvenom Tibetu, što ga je prošao uz najveće poteškoće u dva smjera, izdavši nakon povratka o njem dva ogromna monumentalna djela. Po ovim djelima priredjena su za z r e l i j u m l a d e ž, koja ga u cijeloj Evropi s nasladom čita, dva izdanja, od kojih je jedno u ovoj knjizi. Opisuje se u njoj kopneni put Hedinov kroz pustinje jermenske, perzijske, afganistanske i beludžistanske do Indije, i to ne samo s naučnom točnošću, po kojoj je Hedin slavan geograf, nego i s onim zanimivim načinom pripovijedanja, u kojem je Hedin majstor. Nema sumnje, da će ova b o g a t o i l u s t r i r a n a knjiga doći našoj zrelijoj mladeži kao naručena. Din. 18.—, uvezana Din. 28.—.

396. **»Transhimalaja«.** Doživljaji istraživača S v e n H e d i n a u Tibetu. Jedno od najznatnijih modernih djela iz geografske oblasti. Velika tibetska vrata, koja su bila za Evropljane hermetički zatvorena, po ovoj su se knjizi širom otvorila. Sve tegobe i opasnosti, što ih je smioni ovaj putnik sa svojom karavanom i sa 37 azijatskih pratilaca doživio u snijegu i ledu nebotičnih planina, opisane su vjerno i sa mnogo temperamenta. Opširni opisi lamaističkih samostana, borbe s divljim i nepovjerljivim stanovnicima, koji nisu puštali evropskog »bezbošca«, da udje u tajne njihove budhističke vjere, zazidani redovnici (»lame«) i pregovaranja s pograničnim kineskim vlastima — sve to opisuje autor s lakoćom i izvjesnim humorom, koji osvaja čitaoce. Knjiga je bogato ilustrirana, a dodana je i pregledna karta putovanja, u koju je ucrtan put istraživačev crvenim mastilom. Din. 22.—. Uvezano Din. 32.—.

Djevojačke knjige:

314. D e l l y: **Magali,** djevojačka knjiga. Din. 16.—.

324. **»Utočište«.** Djevojačka knjiga br. 2. Roman jedne učiteljice od Jacques B a s c h e t a. Djelo je ovo puno skladnosti i graciozností francuske; dubok i istinit roman o francuskoj djevojci, koja je sačuvala čisto zlato svoje duše. Tri djevojke, slijepa majka, jedan mladić i jedan čovjek u godinama! Bez velikih događaja, ali s velikom osjećajnošću u priprostom srcu, koje se rastvara i zatvara; s mentalitetom, koji se trudi da spozna svoje moralno jedinstvo. Prikazuje se skrivena unutrašnjost triju djevojaka, koje su čuvarice jedne odlične rase i koje žele da prožive svoju žensku sudbinu bez pustolovina i mahnitosti, ali nipošto bez ljubavi. Čitalac osjeća, da dolazi u doticaj s nečim, što je najdragocjenije u ljudskom društvu i što pisac umije da iznese sa suverenim taktom i elegancijom. Djelom će se ovim, bez sumnje, razblaživati duša hrvatskih djevojaka, kako su se razblaživale i njihove francuske drugarice. Knjiga je ukrašena originalnim francuskim ilustracijama od René Lelonga. Din. 18.—. Vezano u platno Din. 28.—

341. **»Bijeli san«.** Treća djevojačka knjiga. Od francuske pripovjedačice, koja se krije pod muškim pseudonimom Henri A r d e l. Topli i duboko proćućeni roman, tih i skroman, a opet dirljiv u svojoj nježnoj jednostavnosti. Kao da umiljata majka opreznom rukom razgrće po srcu svoje mile kćerke. Mlada provincijalka zagledava se u jednog slavnog pariskog književnika, nadajući se, da će s njim proživjeti »bijeli san« svojega života. Ali — mnogo htjela, mnogo započela, jadna sudba sve joj je pomela . . . U drugoj pripovijesti **»Na predavanje!«** obradjuje se slična tema, ali se bijeli san druge šiparice završava bijelom svadbenom opravom. Din. 20.—. Uvezano Din. 40.—.

373. **»Inocencija«.** Djevojački roman iz brazilske pustinje. Portugalski napisao grof Alfredo d' E s c r a g n o l l e-T a u n a y. Pisac nas odvodi u život brazilske prerije, u kojoj vladaju djevičanska nevinost i patrijarhalni običaji. Poštenje i održavanje zadane riječi sveta je stvar. Mladi jedan narodni ljekar stiže na golemo imanje, gdje ima da izliječi oboljelu zakupnikovu kćer. Medju njima razvija se nedužna ljubav u stilu Saint-Bernardinova »Pavla i Virginije« i zavišava se u dirljivom diskordu. Suza se spušta iz čitaočeva oka i uzdah se izvija iz raznježenih grudi . . . Inače je u djelu razasuta sva raskoš bujne brazilske faune i flore. Radi velike moralne vrijednosti ovaj je roman preveden na sve kulturne jezike, i na japanski. Knjizi je napisao predgovor najveći brazilski kritičar Azevedo Castro, a dopunio ga za »Zabavnu Biblioteku« sin grofa Taunaya, današnji direktor muzeja u Sao Paulu. Din. 22.—. Uvezano Din. 32.—.

Dne 15. siječnja 1928. izaći će veliki roman poljskoga pripovjedača Stefana Ž e r o m s k o g:

„Uoči proljeća“

„ZABAVNA BIBLIOTEKA“

Izlazi svakoga mjeseca jedna ili dvije knjige.

Cijena je broširanoj knjizi prema opsegu.

Uvez u engleskom platnu sa zlatnim napisom Din 10·— više

Vlasnik: **Zaklada Tiskare »Narodnih Novina«** (Frankopanska ul. 26). — Odgovorni urednik: dr. **Nikola Andrić** (Akademički trg 3). — **Zaklada Tiskare »Narodnih Novina«** (Frankopanska ul. 26). — Za štampariju odgovara: dr. **Janko Hőrer** (Prilaz Đure Deželića 2).